

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 01076

HERSHELE OSTROPOLER; UN, MOTKE HABAD

M. Shtern

*Permanent preservation of this book was made possible
by Ruth Fisher Goodman
in honor of
50th wedding anniversary*

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

הערשעלע אסטראפאלער

— און —

מאטקע חב"ד

זייערע אנעקדאטען, וויצען, סצענעס און שמוקעס
ניי-בעארבייטעט

פון

מ. שמערן.

סטאר היברו בוק קאמפאני

STAR HEBREW BOOK CO.

גלויב ניט וואס מען זאגט.

הערשעל קומט אמאל אריין אין בית המדרש דאוונען, לויפט צו איהם צו א יונג אידימעל און זאגט מיט א שמייכל, אז אלע זאלען הערען :

— ר' הערשעל! מען זאגט אויף אייך, אז איהר זייט א נאר!

— גלויב ניט, וואס מען זאגט — ענטפערט הערשעל — אט זאגט מען אויף דיר, אז דו ביזט א קלוגער. נו, וועט עס איי מעצער דען גלויבען?

—————:

וויפיעל נארענים זיינען דא אויף דער וועלט.

איינער מיט א נאקעמען קאפ פרעגט אמאל הערשעל: — וויפיעל נארענים אזעלכע ווי איהר, זיינען דא אויף דער וועלט?

— אזוי פיעל — ענטפערט הערשעל — וויפיעל האר עס זיינען דא אויף דיין קלוגען קאפ.

—————:

דער חילוק פון אן עזעל ביז א נאר.

אויף א ברית מילה, אויף וועלכען עס האט זיך פארזאמעלט א גרויסער עולם, האט הערשעל מסתמא אויך ניט געפעהלט און האט אונטערגעהאלטען דעם עולם מיט זיינע קלוגע וויצען.

איינער פון דעם עולם, וועלכען מען האט גערופען הייקעל חקרן, האט ניט געקאנט ליידען הערשעלס נארישקייטען. צום

אומגליק איז איהם נאָך אויסגעקומען צו זיצען פונקט אנטקעגען
הערשעלען. דאָ האָט זיך הייקעל מיט געווען צו געבען הערש-
לען א שטאַכוואָרט, אפשר וועט ער שוין דעמאָלט קלוג ווערען
און וועט אויפהערען צו פלוידערען נארישקייט.

ער האָט א פרעג געמאָן הערשעלען :

— זאָג מיר, הערשעל, ווי ווייט איז פון דיר ביז דאס נארישע

עזעל ?

— גאָר ניט ווייט ! — ענטפערט הערשעל — נאָר דער טיש

אליין שיידט אָפּ איינעם פונ'ם אנדערען.

דער חקרן האָט פארשטאַנען דעם שטאַכוואָרט און פארבי-

מען מיט די ליפען.

—————:

הערשעל פארקויפט פאר זיין פרייז.

די קאפאָטע וואס הערשעל האָט באקומען פאר א מתנה
פונ'ם פרנס-חדש איז נאָך געווען א גאנץ נייע און א טייערע. איין
מאָל אין א יום טוב, ווען הערשעל האָט זיך אויסגעפראַנטעוועט
אין דער דאָזיגער קאפאָטע, איז ער זיך אוועק שפאצירען איבער
דער שטאָט מיט דעם שמעקען אין דער האנט. ערשט עס קומט
איהם אנטקעגען דער משרת פון פרנס חדש און פרעגט איהם,
אויב ער וואָלט א בעלזן געווען איהם פארקויפען די קאפאָטע ?
— אַך, פארוואס נישט ! — ענטפערט הערשעל — איך קען
זי דיר אפילו פארקויפען פאר דעם פרייז, וואָס זי קאָסט מיך
אליין.

און מיט די ווערטער האָט ער געכאפט דעם שמעקען און
האָט מיט איהם אָנגעהויבען צו שלאָגען דעם משרת, צעהלענדיג
די קלעפּ: איינס, צוויי, דריי, א. ז. וו. דער משרת איז מיט'ן

גרעסטען כעס אנטלאָפּען געוואָרען צום פרנס-חדש און האָט איהם דערצעהלט וואס הערשעל האָט איהם געמאַהן. דער פרנס-חדש האָט געשיקט נאָך הערשעלען און געפרעגט איהם, העכסט אויפגעבראכט :

— ווי אזוי האָסט דו זיך אונטערגעשטעלט צו שלאָגען מיין משרת אינמיטען גאס,, ווען ער האָט דיך גאר ניט אָנגערירט ? — ניין, — ענטפערט הערשעל, — איך האָב איהם ניט גע- שלאָגען, נאָר איך האָב איהם פארקויפט די קאפּאטע פאר דעם זעלבען פרייז וואס זי קאָסט מיך אליין.

— איך פערשטעה דיך ניט, רעד דיימליכער ! — זאָגט דער פרנס חודש.

— די מעשה דערפון איז אזוי, — זאָגט הערשעל — די דאָ- זיגע קאפּאטע האָב איך באקומען פון אייך א מתנה, נאָר איידער איהר האָט זי מיר געגעבען, האָט איהר פריהער אָפּגעצעהלט צוואנציג שמעקענס אויף מיין פלייצע און אזוי ווי אייער משרת איז מרוצה געוואָרען צו קויפען ביי מיר די קאפּאטע פאר דער פרייז וואס איך האָב באצאהלט, האָב איך אָנגעהויבען איהם צו- צעהלען די שמעקענס.

דער פרנס-חדש האָט זיך צולאכט. נאָר פאר דעם קנס וואס הערשעל האָט מביש געשמעלט דעם משרת, האָט ער איהם גע- הייסען ער זאל דעם משרת אוועקגעבען די קאפּאטע. הערשעל איז געוואָרען א צוקאכטער.

— סמייטש. — שרייט ער, — וואו איז דאָס געהערט גע- וואָרען אין דער וועלט אזא אומרעכט ?

— וואָס איז דאָס פאר אַזא אומרעכט ? — פרעגט איהם דער פרנס-חדש.

— אודאי ! — שרייט הערשעל — מיך קאָסט די קאפּאטע צוואנציג שמעקענס אויף מיין אַרעמער פלייצע און אייער משרת

האַט נאָר זעקס שטעקענס פון מיר באקומען! לאַזט זשע ער זאל
פון מיר באקומען די איבעריגע 14 שטעקענס און זאָל איך ניט
ליידען קיין היזק! ...
נאָר דער משרת האָט זיך איבערגעשראַקען פאר הערשעלס
שטעקענס און האָט זיך אָפגעזאָגט פון דער קאפאָטע.

—————:

הערשעל באשטראפמ זיין ווייב.

הערשעלס ווייב — א אידענע אָהן חכמות — פלעגט קיין
מאָל ניט פאָלגען דעם מאן, שמענדיג האָט זי געטאָהן קאפויר פון
וואָס ער האָט געזאָגט. דאָס האָט הערשעלען פארדראָסען און
ער האָט זיך באשלאָסען ער זאל זי באשטראפן אזוי ווי איהם
פאסט.

הערשעל איז געווען א חשוב ביים פריץ פון דער שטאָט,
וועלכער איז אויך געווען א באריהמטער צאָהנארצט. איין מאָל
קומט הערשעל אריין צום פריץ מיט א פארוואַרגמען פנים.
— וואָס איז, הערשעל? וואָס ביזט דו אזוי פארוואַרגט? —

פרעגט איהם דער פריץ.

— אַך, פריץ! דאָס ווייב מיינט גיט מיר גאָר קיין מנוחה
ניט! כאָטש נעהם און אנטלויף אין דער ווייטער וועלט אריין!
וויפיעל מאָל איך האָב זי שוין געבעמען זי זאל זיך לאָזען ארויס-
נעהמען דעם שלאפען צאָהן, איז זי אבער אן עקשנ'מע און וויל
דאָס אפילו ניט הערען. סיידען דו אליין זאָלסט זיך נעהמען צו
איהר...

— שוין! — האָט געענטפערט דער פריץ. — איך וועל
איהר באפרייען פון דעם קראנקען צאָהן, דעמאָלט וועט איהר
בידע באפרייט ווערען פון די שמערצען.

און געהמענדיג א קליין צוואנגעל האָט דער פרייז זיך אריינגעזעצט מיט הערשעלען אין זיין קארעמע און זיינע צוויי בא-דינמע — געזונטע פויערען — האָט ער געהייסען נאָכגעהן און זיי זיינען אזוי אָנגעקומען צו הערשעלס וואָהנונג.

דער פרייז פּרעגט הערשעלס ווייב, וועלכער צאָהן טוט עס איהר וועה און גיט איהר אן עצה זי זאל זיך לאָזען אויסרייסען דעם צאָהן. הערשעלס ווייב שווערט זיך נעבעך מיט כל השבועות, אז איהר טהוט גאָר קיין מאָל ניט וועה קיין צאָהן, נאָר הערשעל שטעהט אונטער דעם פרייז און רוימט איהם איין א מוד, אז דאס ווייב פארשטעלט זיך, זי נארט אָפּ.

דער פרייז הייסט זיינע צוויי באדינמע זיי זאלען זי אנידער-זעצען אויף א באַנק און פעסט זיי צוהאלטען. ער פּרעגט הערש-לען, וועלכער צאָהן איז א שלאפער ביי איהר, און הערשעל ווייזט איהם אויף דעם געזונדסטען צאָהן און ווי שטארק די אַרעמע פרוי האָט נעבאך געשריען פון וועהמאָג, האָט דער פרייז דאָך ארויסגעשלעפט דעם שטארקסטען צאָהל פון איהר מויל.

שפעטער איז דער פרייז געוואָהר געוואָרען פון הערשעלס איינפאל און האָט א לאנגע צייט געלאכט. נאָר הערשעלס ווייב האָט פון דעמאָלט אָן שוין תמיד געפאלגט דעם מאן.

—:—

הערשעל ווערט אַ דאָקטאר.

אן אלטע מויד, שוין אריבער דרייסיג יאהר, האָט אָפט גע-לימען פון קאָפּ-שמערצען. אין דעם האָט זי געהערט, אז א נייער דאָקטאר איז אראָפּגעקומען אין שטעטעל, און האָט איהם גע-שיקט רופען.

דער נייער דאָקטאר איז טאקע געווען אונזער הערשעל. איהם האָבען זיך שוין אויסגעלאָזט אלע שטוקעס, האָט ער זיך מיט געווען און האָט זיך אויסגעגעבען פאר א דאָקטאר. הערשעל כאַטראַכט דעם חולה און געפינט די מכה פון איהר שלאַפֿקייט.

— איהר מוזט חתונה האָבען, — זאָגט ער איהר קורץ — וועט איהר פאָלקאָס געזונט ווערען.

— עס קען זיין, אז איהר זייט גערעכט. איך גלויב איך הער דאָקטאר. איך וועל פאָלגען אייער עצה. זעהט, געפינט מיר א חתן.

— איך בין ניט קיין שדכן און קען ניט זיין קיין שדכן.

— אז איהר קענט ניט זיין קיין שדכן, טאָ געמט איהר מיך פאר א ווייב.

— ניין, — זאָגט הערשעל — מיר דאָקטוירים פארשרייבען נאָר רעצעפּטען, אבער מיר נעהמען זיי ניט.

—:—

די לעצטע פראַקטיקע פון הערשעלס דאָקטאָריע.

הערשעל האָט געהאט אויסגעצייכענט פונ'ם ספר רפואות אלע רעצעפּטען, האָט ער עס איבערגעשריבען אויף קליינע קוויטלאַך, און ווען מען האָט איהם גערופען צו א חולה, האָט ער איהם געהייסען ארויסציהען אויף גליק א קוויטעלע און וואס פאר א רפואה עס איז געווען פארשריבען אין דעם קוויטעלע, פלעגט ער הייסען מאכען פאר דעם חולה.

אין מאָל רופט מען איהם צו א ווייבעל, וועלכע עס האָט געהאט אַנגעריסען א מכה אין האַלז. הערשעל האָט איהר גע-

הייסען ארויסשלעפען א קוויטעלע פון זיין טאש און האָט עס איהר איבערגעלייענט. דאָרט איז געשמאַנען, אז מען זאָל מאכען א קאנע.

דאָס ווייבעל האָט זיך שטארק צולאכט, און פון דעם גרויס געלעכטער איז צוועצט געוואָרען איהר מכה אין האלז און זי איז געהאַלפען געוואָרען.

—:—

הערשעל לעגט א אידענע א פלאסטער.

איין מאל קומט אריין צו הערשלען אן אלטע אידענע מיט א געוויין :

— העלפט מיר, הער דאָקטאר! ראטעוועט א נפש.

— וואָס פעלט אייך?

— דער קאָפּ ברעכט אזוי, אז עס שמעכט אזש אין די זייטען.

— מען דארף לעגען א פלאסטער אויף דער פאמיליצע. גיט אהער צוואנציג קאָפּיקעס.

די אידענע גיט איהם דאָס געלט און הערשעל מאכט א פלאסטער און לעגט עס איהר דאָרט ארויף.

— אין צוויי שעה ארום זאָלט איהר דאָ ווידער זיין, וועל איך זעהן ווי אזוי עס האָט אָנגעריסען, און דערווייל געהט אהיים.

— סטייטש! — זאָגט די אידענע פארוואונדערט, ווי אזוי זשע זאל איך געהן אהיים?

— וואָס הייסט, ווי אזוי? אזוי ווי אלע מענשען געהען.

— אפשר האָט איהר, הערר דאָקטאר, נאָך א פלאסטער?

— צו וואס איז?

— ווי הייסט צו וואָס? פאר מיין שנור! איך בין דאָך ניט
קראַנק, נאָר די שנור איז קראַנק!
— צו וואָס זשע האָט איהר זיך געלאָזט לעגען דעם פלאס-
טער?
— ווייל איך האָב ניט געקענט זיין דערווידער אייערע
רייד.

הערשעל האָט זיך שטארק צולאכט.
מיט פיעל מיהע האָט ער אָפגעריסען דעם פלאסטער פון
איהר פאמיליצע און זי האָט דאָס אוועקגעטראָגען דער שנור.

—:—

זיין גליק וואָס ער איז א פארבער.

ווידער האָט זיך געטראָפּען א מעשה אין הערשעלס פראק-
טיקע אלס דאָקטאר.
מען האָט איהם גערופּען צו א חולה. הייסט ער דעם חולה,
ער זאל איהם ווייזען די האנט. הערשעל זעהט אז די האנט איז
באדעקט מיט רויטע פלעקען, זאגט ער:
— דער חולה האָט א היציגע שלאפקייט מיט פלעקען, מוז
ער שטארבען, ווייל ער האָט זיך אָנגענומען פון פאר'עפּוש'טע
בהמות.
— וואָס רעדט איהר, הער דאָקטאר? — וואונדערט זיך דעם
קראַנקענס ווייב, — מיין מאן איז א פארבער און פון די פארב-
איז איהם רויט די האנט.
— אויב אזוי, — זאָגט הערשעל — איז ער גליקליך וואָס
ער איז א פארבער, אז ניט וואָלט איך איהם שוין אָפגעזאָגט
דאָס לעבען.

—:—

הערשעל היילט אַ פּויער.

אן אנדערש מאָל קומט צו איהם א פּויער און בעט איהם
 ער זאל איהם געבען א רפואה.
 — וואָס טוט דיר וועה? — פרעגט הערשעל.
 — אַט דאָ אין דער זייט טוט מיר זעהר וועה.
 — הויב אויף די הענט ארויף און ציה דעם אַטעם.
 דער פּויער טוט ווי הערשעל הייסט איהם.
 — נו, וואָס הערט זיך? ... דו אַטעמסט שווער?
 — ניש-קשה... — ענטפערט דער פּויער — נאָר קוים ריהר
 איך זיך נאָר צו צו דער זייט, טוט מיר שוין וועה.
 — ווייסט זשע וואָס, — זאָגט הערשעל — ריהר זיך קיין
 מאָל ניט צו צו דער זייט, וועט דיר מעהר ניט וועה מאָן.
 — טאקע? ! — שרייט אויס מיט פרייד דער פּויער — לאנג
 לעבען זאָלט איהר פאר דער עצה.

—————:

הערשעל איז זיך נוקם.

הערשעל איז אמאָל אַנגעקומען ווינטער ביינאכט צו אן
 אכסניה ווען זי איז שוין געווען פארמאכט און אינדרויסען איז
 געווען א שרעקליכער פראָסט. הערשעל קלאפט אן אין דער מיר
 מען זאָל איהם עפענען. דער בעל אכסניה, וועלכער איז שוין
 געלעגען אין בעט, זאָגט צו זיין ווייב: „א רחמנות, כ'לעבען,
 אויף דעם אידען וואָס שטעהט אויפ'ן גאָס“. נאָר די מיר עפענט
 ער איהם ניט.

הערשעל קלאפט ווייטער אָן און בעט: „האַט רחמנות!
 לאַזט מיך אריין אין שמוכ, ווארום איך ווער פארפרוירען!“
 און דער בעל אכסניה זאָגט ווייטער צום ווייב:
 — א רחמנות אויף דעם אידען, וואס שמעהט אין דרויסען!
 — סמייטש, — זאָגט דאס ווייב, — אז דו האַסט יא רחמנות
 אויף איהם, פאר וואס זשע לאַזט דו איהם ניט אריין אין שמוכ?
 — נארעלע! — ענטפערט ער — אז איך וועל איהם אריינ-
 געהמען אין שמוכ, וועט דאָך שוין ניט זיין קיין רחמנות אויף
 איהם!

הערשעל האַט דעם ענטפער גוט געהערט און טראכט זיך:
 „וואַרט, איך וועל דיר שוין אַפּטאָן א גוט שפיצעל!“

אין א פאַר טעג שפעטער קומט הערשעל אריין אין דער
 זעלבער אכסניה, לייטיש אַנגעטאָן, און פרעגט דעם בעל אכסניה
 צי קאן ער ביי איהם האלמען סטאַנציע אויף ניט קיין באשטימ-
 טער צייט?

— אַך, מיט'ן גרעסטען כבוד! — ענטפערט דער בעל-
 אכסניה — איהר דארפט אודאי א באזונדער חדר מיט מעבעל?
 — יא, און מיט עסען אויך.

— גוט, גוט! — זאָגט דער בעל אכסניה — נאָר געלט מוזט
 איהר מיר באצאהלען פאר א חודש פאראויס.

— פאַראויס צאָהל איך קיין מאָל ניט, ווייל דער שווער
 מיינער שיקט מיר צו געלט נאָכ'ן חודש, דארום קאן איך ביי
 אייך קיין אורח ניט זיין... נאָר וויפיעל, למשל, געהמט איהר
 פאר דעם חדר?

— פינף רובעל א חודש.

— איך בין אימשטאַנדע צו צאָהלען זעקס רובעל פאר דעם
 חדר, ווייל ער איז מיר געפעלען. און וויפיעל געהמט איהר פאר
 קעסט?

— פופצעהן רובעל א חודש, וועט שוין זיין אין דעם דריי געריכטען א טאג מיט צוויי מאָל מיי.
 — איך קען אייך געבען 20 רובעל א חודש, — זאגט הער-שעל, — אבי עם זאָל זיין גוטע עסען.
 — אויב אזוי — זאגט דער בעל אכסניה, — בין איך מרוצה צו ווארטען מיט דעם געלט אויף נאָך דעם חודש, אבי איהר זאלט נאָר האלטען וואָרט און מיך ניט אָפנארען.
 — איך האָב נאָך קיינעם ניט אָפגענארט — ענטפערט הער-שעל, — מיר קומט אָפט איינצושטעהן אין אכסניות און שטענדיג ווען איך ציה זיך ארויס באגלייט מיך דער בעל-אכסניה מיט טרערען.

און הערשעל איז געבליבען אין דער אכסניה.

עס איז אוועק א חודש און צוויי, הערשעל דערמאנט זיך ניט געלט צו צאָהלען, נאָר ער עסט און טרינקט און קומט צו זיך. דעם בעל אכסניה איז דאס אריין טיעף אין דער נאָז.
 — וואָס זאל דאס באדייטען, ר' הערש? — פרעגט ער איהם ענדליך — איהר האָט דאָך געזאָגט, אז איהר צאָהלט נאָכ'ן חודש, צום סוף איז שוין אוועק צוויי חדשים און איך זעה נאָך אלץ ניט פון אייך קיין געלט!

— וואָס פאר א שוטה איהר זייט! — ענטפערט הערשעל — צי מיינט איהר אין אמת'ן, אז ווען איך זאָל זיין א גוטער צאָה-לער, וואלט איך באשטאָנען צו וואוינען אין אזא קבר? אָדער צו עסען אזא שלעכט עסען ווי ביי אייך איז? ... היינט פאר-געסט ניט, אז איך האָב אייך צוגעזאָגט צו געבען 26 רובעל א חודש, ווען איך פארדין ניט אפילו קיין 26 קאָפיקעס א חודש און מיין שווער פון יענער וועלט זאָגט, אז פון דאָרט איז זעהר שווער איבערצושיקען געלט...

— פארוואס זשע האָט איהר מיך אָפּגענארט ?
 — איך האָב אייך ניט גענארט, מיין ליעבער איד, איך האָב
 זיך נאָר באַריהמט פאר אייך.
 — ווי אזוי האָט איהר זיך דאָס אונטערגעשמעלט דאָס צו
 טאָן ? — פרעגט דער בעל-אכסניה.
 — בייזערט אייך נאָר ניט, פעמער ! — ענטפערט הער-
 שעל. — פאר אזא פינסמערען און נאסען חדר און פאר אַזא
 שלעכט עסען ווי איך האָב ביי אייך געהאט, איז פשוט אן עבירה
 אייך צו באַצאָהלען. פארקעהרט, איהר דארפט מיר נאָך צו-
 צאָהלען וואס איך האָב אזוי לאנג געלימען ביי אייך.
 דער בעל אכסניה האָט פון פארדרום זיך צוואוויינט.
 — וואָס איז דאָס פאר אן אומגליק ? — שרייט הערשעל —
 שטענדיג ווען איך דארף זיך ארויסציהען פון אן אכסניה, בא-
 גלייט מיך דער בעל-הבית אָדער די בעל-הבית'מע מיט טרע-
 רען, זיי באוויינען מיך ווי א געשמאַרבענעם. הערט אויף, איך
 בעט אייך, צו וויינען, עס קען זיין אז מיר וועלען זיך נאָך זעהן.
 — ניין, ניין, לאָז גאָט אָפהימען ! — האָט דער בעל-אכסניה
 איהם נאָכגעשריען.

—:—

א תירוץ.

מען פרעגט אמאָל הערשעלען, פאר וואס טראַגט ער אזא
 צוריסענע קאפּאַטע ?
 — נישט-קשה, — ענטפערט ער, — זאָרגט אייך ניט, איך
 האָב אין קאסמען א נייע קאפּאַטע.

— פאר וואס זשע נעהמסט דו זי נישט ארויס?
 — ווייל דער קאסטען איז פארשלאָסען.
 — נו, שליסט מען אויף!
 — דאָס שליסעלע ליגט אָבער אויך אין קאסטען. — ענט-
 פערט הערשעלע.

—————:

אין מאַרק.

— קויפט, ר' הערשעלע, די שאפע ביי מיר, איך פארקויף
 זי אין גלייכען געלט!
 — וואָס זשע וועל איך אריינלעגען אין איהר?
 — סמייטש? אייערע מלבושים!
 — און אליין זאל איך נאקעט געהן? — פרעגט איהם
 הערשעלע מיט א ברונז'דיגען טאָן.

—————:

ביים עסען קלייבט מען ניט איבער.

הערשעלע יוצט אמאָל אין אכסניה זעהר פארשמאכט. אין
 דעם זיינען אהין אָנגעקומען א חברה מחותנים פון נאָך א חתונה
 און האָבען געהייסען דער בעל-הבית'מע זי זאל מאכען א גומע
 וועטשערע פאר זיי. דאָס עסען איז פארטיג געוואָרען און דער
 עולם האָט זיך אויסגעזעצט ביי די טישען און האָט אויך אָן
 הערשעלען ניט פארגעסען.

אינמיטען עסען רופט זיך הערשעלע אָן צו זיי:

— רבותי! ווער קאָן זיך מיט מיר פארוועטען אין עסען?
 איך נעהם זיך אונטער מיט נאָך איינעם אויפצועסען א גאנצען
 זאָק קארטאָפּלעס מיט שמאַלץ!

— ער נאַרט אָפּ! — שרייען אלע, דאס איז ניט מעגליך.
 — ווער? איך נאַר אָפּ? — פרעגט הערשעל, — שמעלט
 איין צעהן רובעל, וועט איהר זעהן ווי איך מיט נאָך איינעם
 עסען מיר אויף א זעקעל אָפּגעקאַכטע קארטאָפּלעס מיט שמאַלץ.
 — מיר שמעלען איין! — זאָגט דער עולם — נאַר אויב
 דו מיינסט, אז איינער פון אונז וועט צו דיר צושטעהן פאר א
 שותף צום עסען, האַסטו א טעות.

— נישט-קשה, איך וועל שוין געפינען א שותף.
 דער עולם האָט איינגעלעגט צעהן רובעל ביים אכסניה און
 האַבען איהם געהייסען צוגריימען א זעקעל אָפּגעקאַכטע קאר-
 טאָפּלעס מיט שמאַלץ.

אין א פאַר שעה איז דער מאכל פערטיג געוואָרען און דער
 בעל אכסניה האָט עס הערשעלען דערלאנגט אין א גרויסען קעסעל
 אויף דעם טיש. הערשעל האָט געוואָרט ביז די קארטאָפּלעס
 האַבען זיך אויסגעקיהלט. נאָכדעם איז ער ארויסגעגאנגען אין
 הויף און האָט זיך באלד צוריק אומגעקעהרט מיט א גרויסען
 חזיר אויף די הענט.

— אָט איז מיין שותף, וואס וועט מיר העלפען עסען —
 זאָגט ער צום עולם, ווייזענדיג אויף דעם חזיר וועלכער דער-
 שמעקענדיג נאַר דעם ריח פון די קארטאָפּלעס, האָט ער זיך שוין
 געריסען צום קעסעל.

דער עולם איז ערשטוינט געוואָרען פון הערשעלס איינפאל.
 — מיר גלויבען דיר, — האַבען די מענשען געזאָגט, — ביי
 אונז איז מעהר קיין ספק ניט, אז פאר אייך ביידע וועט נאָך
 וועניג זיין דער קעסעל מיט די קארטאָפּעל.

— הייסט עס, האַב איך געוואונען די צעהן רובעל.

— ניין, הערשעל, א חזיר קאָן דען זיין א שותף צו דיר ?
 — ביים עסען קלייבט מען ניט איבער — ענטפערט הער-
 שעל — און ווידער: איד האָב דאָך אייך ניט געזאָגט ווער עס
 וועט זיין מיין שותף, דארום האָב איך געוואונען.
 דער עולם האָט איהם אָפגעגעבען די צעהן רובעל און הער-
 שעל איז אַרויס פון דער אכסניה זאָט און נאָך מיט צעהן רובעל
 אין קעשענע.

—————:

הערשעל לויבט אַ חתן.

מען האָט אמאָל זיך אָנגעפרעגט ביי הערשעלען אויף א קאר-
 גען חתן, וועלכער האָט זיך געהייסען געבען זעהר פיעל נדן.
 האָט הערשעל געענטפערט: אז איהם קומט טאקע א סך נדן
 איבער פיעל מעלות, אמאָל פלעגט א פערד קאָסטען 20 רובעל,
 קאָסט היינט איבער 100 רובעל; א חזיר וואס פלעגט קאָסטען
 5 רובעל, קאָסט היינט 20 רובעל און א בחור וואס פלעגט געה-
 מען 200 גילדען נדן, געהמט היינט 2,000 רובעל נדן. היינט, אז
 ער איז א חזיר איינער אין דער מדינה און א פערד איז זיין גליי-
 כען ניטאָ און דערצו א חתן אויך, טאָ וויפיעל איז ער דאָס
 ווערט צו נעמען נדן ?

—————:

הערשעל דערקענט אַ מענשען.

הערשעל געהט אין גאס פארטראכט. פלוצלים לויפט ער צו
 אז א מענשען פון דער גאס, שטופט איהם אריין די האנט און
 שרייט אויס מיט שמחה:

— א! וואס מאכט איהר ר' מאָדרעם? שוין א צייט, אז איך
האַב אייך נישט געזעהן! איהר האָט זיך אזוי איבערגעבימען
אין דער צייט, אז איך האָב אייך קוים דערקענט.
— איהר האָט א טעות, מיין ליעבער איד, איך הייס גאַר
יאנקעל ניט מאָדרעם.
— אַך! וואונדערט זיך הערשעל ווייטער — ווי אזוי א
מענש בייט זיך דאס איבער! אפילו דער נאַמען אייערער האָט
זיך שוין אויך פאַרבימען.

—————:

הערשעל בריינגט א ראיה.

הערשעל טרעפט אמאָל זיין חבר הייקלען ווי ער וואשט
זיך מיט בראנפען דעם קאַפּ.
— וואָס איז דאס פאַר א שגעון, — פרעגט ער איהם —
וואָס דו וואשט זיך מיט בראנפען דעם קאַפּ?
— איך האָב דערקלערט מיט מיין חקירה, — ענטפערט
הייקעל חקרן, — אז דאָס איז א סגולה, די האָר זאַל וואקסען.
— עט, גלויב דאס ניט! — זאָגט הערשעל, — ווען דאס
זאַל טאַקע זיין אן אמת, וואָלט אין גאַרנעל ביי מיר שוין אויס-
געוואקסען א באַרד אויף עטליכע ארשין.

—————:

הערשעל און הייקעל חקרן.

הייקעל חקרן: זאָג מיר, הערשעל, ווען למשל, א שטייגער, עס
זאַל ווערען אזא מין שינוי (ענדערונג) אין דער
נאַטור, אז די זון זאַל אָנהויבען שיינען ביי-
נאַכט, וואָס וואָלטו דערויף געזאָגט?
הערשעל: איך וואָלט געזאָגט, אז דאָס איז די לבנה.

- חייקעל : ווען מען זאל דיר אבער אויפקלעהרען, אז דאָס איז נאָר די זון ?
- הערשעל : וואָלט איך יענעם זאָגען, אז ער איז א לינגער !
- חייקעל : נאָר מיך קענסט דו דאָך, אז איך בין ניט קיין לינגער און אז איך אליין וואָלט דיר זאָגען, אז דאָס איז די זון, וואס וואָלסטו מיר דערויף גע-ענטפערט ?
- הערשעל : איך וואָלט געענטפערט, אז דו ביזט משוגע !

—————:

הערשעל ווינשעוועט.

הערשעל האָט אמאָל צוגעווינשעוועט אן אַרעמען ישיבה-בחור, אז גאָט זאל איהם צושיקען א כלה מיט דריי מעלות, זי זאל זיין שעהן, רייך און משוגע.

— צו וואס זשע, ר' הערש, זאל זי גאָר זיין משוגע ? —

פרעגט איהם דער ישיבה-בחור.

— שוטה איינער ! — ענטפערט איהם הערשעל — אז זי וועט זיין שעהן און רייך און וועט דיך נעהמען איז זי דאָך במילא משוגע.

—————:

ווי אַ קליין מיידעל קלינגט זיך איבער הערשעלען.

הערשעל איז אמאָל אריינגעקומען אין א שענק און געזעהן, אַז ביי דער סמויקע (דער טיש אוואו מען פארקויפט) שמעהט א קליינע מיידעל. האָט איהר הערשעל געבעטען, זי זאל איהם אַנ-גיסען אביסעל בראַנפּען. די מיידעל האָט הערשעלען געקאָנט פאן

אן ארימאן, האט זי איהם אנגעגאסען גאר א קליינע גלעזעלע
בראנפען.

אז הערשעל האט דערזעהן די גלעזעלע, זאגט ער צו דער
מידעל:

— פון דעם גלעזעל טאר איך ניט טרינקען, זי איז ניט קיין
גע'טובל'טע.

די מידעל האט אויסגעקליבען א גרויסע גלאז, עס געוויזען
הערשלען, און געפרעגט:

— און פון דער מעגט איהר טרינקען?

— יע, — ענטפערט הערשעל — דאס גרויסע גלאז איז גע'
טובל'ט.

האט די מידעל גענומען און איבערגעגאסען די ביסעלע
בראנפען פון דער קליינער גלעזעלע אין דער גרויסער גלאז, און
דערלאנגט הערשלען.

— א, — האט הערשעל זיך אפגערופען — עס איז שוין דא
קליגערע פון מיר, בין איך שוין איבעריג.

—————:

גריבעס מיט טאראקאנעס.

דאס זוייב פון דעם פרנס-חדש פון הערשעלס שמאט האט
שטארק ליעב געהאט צו עסען גריבעס, און כאטש דאס פלעגט
איהר פארשאמען און זי פלעגט אלע מאל קראנק ווערען, דאך
האט זי זיך ניט געקאנט אפגעוואוינען פון דעם זיסען מאכל.
איהר מאן האט דערפון געהאט גרויסע יסורים, ווייל ער האט
שטארק ליעב געהאט דאס ווייב. ער האט הערשלען דערצעהלט
זיינע צרות, און הערשעל האט זיך אונטערגענומען אפגעוואוינען
דאס ווייב פון די גריבעס, און אט וואס ער האט געטאן.

דאָס ווייב פון פרנס-חדש האָט שרעקליך ניט געקענט קוקען אויף שוואַרצע טאראקאנעס. הערשעל האָט דאס געוואוסט, און האָט עס באנוצט פאר א מיטעל אויסצופיהרען זיין פלאן. ער האָט געקויפט אין מארק ווייסע גריבעס, האָט זיי צושפאלטען און אָנגעפילט זיי מיט א סך לעבעדיגע טאראקאנעס און נאָכ-דעם. ווי ער האָט צוריק גאנץ געמאכט די גריבעס, האָט ער עס אונטערגעטראָגען פאר א משלוח מנות צום ווייב פון דעם פרנס-חדש. דאָס ווייב האָט גערן צוגענומען ביי איהם די טייערע מתנה און האָט געהייסען איהר קעכען זי זאל זיי ארייננעהמען אין קיך און אַפּבראַטען זיי.

הערשעל האָט זיך אונטערגעכאפט, ער וועט זיי אליין אריין-טראָגען אין קיך. ער האָט געוואָלט אכטונג געבען אויף דער קעכין, זי זאל ניט ענטדעקען זיין כיטערן איינפאל.

באלד זיינען די גריבעס פארטיג געוואָרען און הערשעל איז צוריק אריינגעגאנגען אין שטוב. די בעל הבית'טע האָט מכבד געווען הערשעלן מיט א פולען טעלער מיט גריבעס. הערשעל האָט זיך ניט אָפּגעזאָגט פון דעם כבוד און די בעל-הבית'טע האָט דערווייל שוין אויפגעגעסען עטליכע גריבעס.

פלוצים הויבט זיך אָן הערשעל צו קרימען, כאפט אויס ביי דער בעל-הבית'טע די גריבעס און נאָכדעם ווי ער האָט אוועק-געוואָרפען זיין טעלער מיט גריבעס, לויפט ער ארויס פון דעם טיש און הייבט אָן צו שרייען:

— מען האָט מיך אָפּגענארט! אָפּגענארט! טאראקאנעס!

טאראקאנעס!

די בעל-הבית'טע איז אויפגעשמאנען פון איהר אַרמ, האָט גענומען כאטראכמען די רויע גריבעס; זי האָט אויפגעשפאלטען איינע פון זיי, איז ארויסגעקראַכען א לעבעדיגער שוואַרצער טאראקאן; דעם צווייטען, דעם דריטען — אויך די אייגענע מעשה! די בעל-הבית'טע איז חלשות געפאלען און פון דעמאלט

אן האָט זי שוין מעהר ניט געקאָנט קוקען אויף די גריבעס.
הערשעל האָט אפילו געלייזט שעהנע עמליכע שמעקענס
אויף זיין פלייצע פון דעם פרנס-חדש פאר די שרעק וואס ער האָט
פארשאפט זיין ווייב. נאָכדעם אבער האָט ער איהם איבערגע-
בעטען, און דער פרנס האָט איהם אוועקגעשענקט זיין שבת'דיגע
קאפאָטע.

—:—

ווי ביי הערשלען אין הויז איז געמאָלט.

איינמאָל איז הערשעל אריין צו א גביר אין א הויז. דער
גביר האָט איהם ארומגעפיהרט ווייזען זיין דירה, ווי אומעטום
איז געווען זעהר שעהן אויסגעמאָלט. דער גביר האָט געפרעגט
הערשלען, ווי געפעלט איהם די דירה.

— איך וועל איך זאָגען, — ענטפערט הערשעל דעם גביר —
ביי איך איז טאקע שעהן אויסגעמאָלט, נאָר ביי מיר איז שעה-
נער געמאָלט.

— וואָס? — האָט זיך דער גביר געכאפט מיט כעס — די
גאנצע וועלט ווייס, אז דו ביזט א שלעפער, זאָגסט דו, אז דיין
דירה איז שעהנער פון מיינע?

ענטפערט איהם הערשעל:

— איך האָב איך קיין ליגען ניט געזאָגט. ביי איך איז די
הויז שעהן געמאָלט, אבער ביי מיר איז נאָך שעהנער געמאָלט,
אז איך האָב קיין ברויט אויך ניט אין הויז.
דער גביר האָט זיך צולאכט און איהם געגעבען א שעהנע
נדבה.

—:—

אַז ביי זיי איז ראש-חודש, איז ביי איהם יום טוב.

הערשעל איז איינמאָל געפּאָהרען מיט חסידים אויף אַ חתונה. די חסידים זיינען געווען זעהר פרעהליך. מען איז גע-
קומען אין אַ קרעטשמע, האָבען די חסידים געמאכט אַ מנין און
געשמעלט הערשעלען פאר'ן עמוד. אז ס'איז געקומען צו חזרת
הש"ץ ביי רצה, האָבען זיי געגעבען אַ קלאפּ אין טיש, הערשעל
זאָל זאָגען יעלה ויבוא. הערשעל האָט אפילו געוואוסט, אז
יענער טאָג איז געווען גאָר ערב ראש חודש, ניט ראש חודש, נאָר
אז די חסידים הייסען זאָגען, האָט ער געמראכט אפשר האָט ער
געהאט אַ טעות. אָבער נאָך שמונה עשרה האָבען זיך די
חסידים פון איהם צולאכט און געזאָגט: „אַט האָבען מיר אָפּגע-
נאַרט הערשעלען.“

האַט זיי הערשעל געענטפערט: „עס וועט אייך טייער
קאָסטען.“

זיי זיינען אוועקגעפּאָהרען. הערשעל האָט געוואוסט, אז
ווייטער מיט אַ פּאַר מייל איז פאראן נאָך אַ קרעטשמע און אז
דער בעל-עגלה וועט זיך דאָרט אויך אָפּשמעלען אַ וויילע, געבען
די פערד אביסעל היי. זאָגט הערשעל צו די חסידים:

— איהר ווייסט, איך וויל זיך אביסעל דורכגען און איהר
וועט מיר אָניאָגען.

ער איז אוועק גיך און געקומען צו דער קרעטשמע. ער האָט
אָפּגערופען דעם בעל-הבית פון קרעטשמע אָן אַ זייט און צו איהם
געזאָגט:

— איהר זאָלט וויסען, אז ר' בער, דער בעל-עגלה, פּאָהרט
מיט זיבען פארשויגען, אלע נגידים, אויף אַ חתונה. זיי האָבען
מיך געשיקט פאראויס אייך אָנזאָגען, אז זיי וועלען ביי אייך
נעכטיגען, און זיי בעמען אייך איהר זאָלט אָנגריימען גומע

פיש, גומע פליישען און געבראמענס מיט וויין, עס זאל אלעס זיין כיד המלך. וועגען געלט וועט מען זיך מיט אייך ניט דינגען. דער בעל-הבית האט גלייך גענומען טאן ווי הערשעל האט איהם געזאגט. די ווייב האט זיך געשמעלט קאכען און אלעס צוגריימען אין הויז. הערשעל אליין איז ארויס פון קרעטשמע און אוועק אנמקעגען די אורחים.

ניט ווייט פון קרעטשמע האט הערשעל באגעגענט די פוהר און האט זיי דערצעהלט א גאנצע מעשה :

— דער בעל-הבית פון קרעטשמע מאכט א סעודה. שוין דריי טעג, אז מען הוליעט דארט און ווער עס פאהרט נאך אדורך, לאזט ער ניט אוועק. מען גיט עסען און טרינקען און מען נעמט ניט א גראשען באצאלט. נאך-וואס איז פון קרעטשמע אוועקגעפאהרען א בויד מיט פארשויען, און מען האט ביי זיי א קאפיקע ניט גענומען, ניט פאר'ן עסען און ניט פאר'ן טרינקען. אין שטוב איז דארט צוגעקליבען און דער מיט איז גרייט פאר יעדערען.

זיי זיינען צוגעפאהרען צום קרעטשמע און געזעהן, אז הער-שעל האט געזאגט אמת. דער מיט אין הויז איז געווען גרייט. חברה חסידים האט ניט געמאכט קיין שאלות און זיך געזעצט עסען און קעהרען די כוסות. דער בעל-הבית האט זיי דערלאנגט דאס בעסטע און זיי געפרעגט צי זיינען זיי צופרידען פון דעם וויין, ווייל ער האט אין קעלער בעסערע.

זיי האבען אזוי פארבראכט פרעהליך ביז שפעט אין דער נאכט. אינמיטען נאכט איז אריין דער בעל-עגלה און געזאגט, אז דער פערד איז געשפאנט. זיי מוזען פאהרען, ווייל זיי וועלען פארשפעטיגען די חתונה.

אז הערשעל האט דעהערט פאהרען, האט ער געמאכט ויברח. אז זיי האבען זיך געזעצט אויפ'ן פוהר, האט זיי דער

בעל-הבית דערלאנגט א חשובן אויף פופציג רובעל. האָבען די חסידים זיך געכאפט ביים קאַפּ און אָנגעהויבען שרייען : — אז איהר מאכט א סעודה, וואס איהר זייט ניצול געוואָרן רען פון גולנים, בעט איהר ביי אונז געלט? מיר האָבען דאָך אייך ניט געבעמען?

האַט דער בעל-הבית געענטפערט :

— איך, א סעודה, ווער האָט דאָס אויסגעטראכט? איהר האָט דאָך געשיקט הערשלען, איך זאָל אלעס צוגריימען? באלד זיינען זיי געוואָהר געוואָרען, אז הערשעל האָט ביי-דען אָפגענארט. האָבען די חסידים געמוזט באצאלען און זיינען אוועקגעפאָהרען מיט א כעס, אז ווי זיי וועלען נאָר כאַפען הערש-לען, וועלען זיי איהם געבען זיין פסק.

אויף דער התונה האָבען זיי געטראָפּען הערשלען, זיינען זיי ארויפגעפאלען אויף איהם מיט קולות, וואס האָט ער געהאט צו זיי, פארוואס האָט ער זיי דאָס אָפגעטאָן.

האַט זיי הערשעל געענטפערט :

— אז איהר האָט מיר געמאכט א ראש חדש, האָב איך אייך געמאכט א יום טוב.

—:—

ווי אזוי הערשעל מאכט חתונה אן אַרעמע בתולה.

אום עשרה במכת האָט זיך אמאָל פארגלוסט הערשלען ניט צו פאסטען. ער איז אריינגעגאנגען אין א שענק און האָט גע-נומען אביסעל בראנפען און האָט פארביסען מיט א בייגעל. אויף זיין אומגליק איז מען דעמאָלט אומגעגאנגען זוכען חטאים אין שטאָט, ווייל א געווינערין איז שווער געגאנגען צו קינד.

האַט מען געכאַפּט הערשלען אין שענק און מען האָט איהם גע-
שלעפּט צום רב.
— ווי אזוי עסט עס א איד אין א תענית? — פרעגט איהם
דער רב.

— זאָגט מיר, רבי, — ענטפערט הערשעל, — א שטייגער,
ווען איך זאָל געבען טויזענט רובעל אן אַרעמע בתולה זי זאָל
קענען התונה האַבען, וואָלט איך מעגען עסען?
— יא, — זאָגט דער רב, — נאָר ווי אזוי קען דאָס געשעהן?
— איך בין גענאנגען צום טייך, — ענטפערט הערשעל —
זיינען געשטאַנען צוויי מיידלעך און האַבען געוואשען וועש. הער
איך ווי איינע זאָגט: „איך גלויב, אז היינט פאסט ביי אונז די
גאַנצע שמאַט“. ענטפערט די אנדערע: „פון דעסמוועגען וואָלט
איך געוואָלט האַבען אזוי פיעל טויזענטער וויפיעל מענשען עס
וועלען היינט ניט פאסטען“. נו, האָב איך דערפאַר אויך ניט גע-
פאסט, כדי דאס מיידעל זאל האַבען מיט טויזענט רובעל מעהר.
דער רב מיט די מענשען האַבען זיך צולאכט און הערשעל
איז זיך אוועקגעגאנגען.

—:—

אין בית המדרש.

אין די גרויסע ווינטערדיגע נעכט פלעגט הערשעל ליעב
האַבען צו זיצען אין בית-המדרש ביי דער ווארעמער הרובע
מיט א חברה במלנים און עוסק זיין אין שאלות-ותשובות.
מען פרעגט הערשלען:

— וואָס האַסטו בעסער ליעב: א רייכען ברית אָדער א
רייכע לוייה?
— א רייכען ברית. — ענטפערט הערשעל.

- פאר וואס איז עס ?
- ווייל פון דעם רייכען ברית וועט שפעטער ווערען א רייכע לוייה.
- פרעגט מען ווייטער הערשעלען :
- וואָס ווילסטו בעסער : א שיסעל באַרשט, צי צוויי שיסלען רויהע בוריקעס ?
- צוויי שיסלען רויהע בוריקעס. — ענטפערט הערשעלען.
- וואָס קענסטו דען טאָן מיט זיי ?
- פון זיי קען איך האַבען א וואוילע שיסעל באַרשט און זאָל נאָך פארבייסען מיט די בוריקעס.
- מען פרעגט ווייטער הערשעלען :
- ווער איז געווען דער ערשטער אפטייקער אין דער וועלט ?
- די ציג, — ענטפערט הערשעלען, — ווייל זי האָט אויפגע-
זוכט קרייטער און געמאכט פילען.
- מען פרעגט ווייטער הערשעלען :
- וואָס איז נוצליכער אויף דער וועלט : די זון צי די לבנה ?
- אודאי די לבנה — ענטפערט הערשעלען — וואָרים די זון שיינט דאָך נאָר ביימאָג, ווען עס איז אַהן דעם אזוי אויך גענוג ליכטיג.
- פאר וואס האָט מען אדם הראשון ארויסגעטריבען פונ'ם גן עדן ?
- מסתמא האָט ער ניט געצאָהלט קיין דירה-געלם.
- פאר וואס קומט ניט משיח אזוי לאנג ?
- כדי דער יין המשומר זאָל אלט ווערען, וועט ער בעסער זיין צום טרינקען.
- קאָן זיין אויף דער וועלט א צווייטער מכול ?
- ער איז שוין פון לאנג דאָ, — ענטפערט הערשעלען, — ווען נח איז לעבען געבליבען פון דעם ערשטען מכול, האָט ער

געפלאנצט א וויינגארטען און האָט אויסגעטראכט דעם וויין. איז
אָט פון דעם דאָזיגען מכול פון וויין זיינען שוין א סך מעהר מענ-
שען אומגעקומען ווי פון דעם ערשמען מכול.

— וואָס איז דאָס ערגסטע אין דער תולדות הטבע (נאָטור

געשיכטע)?

— וואָנצען מיט צוויי-פּיסיגע עזלען.

— וואָס וואָלסמו מאַן, הערשעל, ווען דו זאָלסט פּלוצים רייך

ווערען?

— איך וואָלט אַנשמאַפען די אלע לעכער פון מיינע קליידער

מיט אסיגנאציעס.

— פון וועלכער צייט האָבען די מענשען אַנגעהויבען צו

שמאַרבען?

— זינט די מענער האָבען אַנגעהויבען צו פּאַלגען די וויי-

בער.

— וואָס איז דער חלוק פון א חסיד ביז א מתנגד?

— דער חסיד זאָגט, אז דער רבי איז א צדיק און דער מתנגד

זאָגט, א צדיק איז גאָט.

— וועלכע נאציע איז די חשוב'סטע אין דער וועלט?

— די אסיגנאציע.

— ווי קומט עס וואָס פון ראש חודש אלול הויבט שוין אַן

קיהל צו ווערען?

— מחמת מען בלאָזט שופר דעם גאַנצען חודש, איז די וויי-

טען וואס געהען ארויס פון די שופרות קיהלען אָפּ דעם הייסען

אויר, ווערט קאלט.

— פאַר וואס פאלט א שכור פון די פיס און ניט פונ'ם קאַפּ?

— ווייל עס שמעהט: שקר אין לו רגלים און שקר מיט

„שכור“ גלייכט זיך כמעט אויס ביים רעדען.

— נאָך וואס טויגען דעם מענשען די אויערען?

— כדי דאָס הימעל זאָל ניט אראָפּפאלען איבער די אויגען.

— עם איז אמת, הערשעל, מען זאגט אז אפט שלאגסטו דיין
ווייב מיט'ן שמעקען און זי דיך מיט דער קאמשערע ?
— עט ! — ענטפערט הערשעל — עם טרעפט ביי אונז
אמאל פארקעהרט אויך...

—————:

הערשעל עסט פאר זיין געלט.

הערשעל קומט אמאל אין א קרעטשמע הונגערדיג ווי א וואַלף
און פרעגט דעם קרעטשמער אויב מען גיט דאָ אומזיסט עסען.
— ניין, — ענטפערט דער קרעטשמער — דאָ עסט אימלי-
כער פאר זיין געלט.

— זייט עדות ליעבע אידען, — ווענדעט זיך הערשעל צו די
איבעריגע אורחים פון קרעטשמע. — דער קרעטשמער זאגט
מיר צו, אז נאָר פאר מיין געלט קאָן איך דאָ עסען. נו, בעל-
הבית ! — זאגט הערשעל צום בעל-הבית — גיט נאָר אהער
אביסעל בראַנפען מיט א גוטען באַרשט מיט קאשע.
דער קרעטשמער האָט איהם דערלאנגט וואס ער האָט גע-
הייסען.

הערשעל האָט אריינגעשמעלט דעם באַרשט מיט קאשע,
האָט נאָכדעם זיך געהייסען דערלאנגען א שטיקעל גענוענס, נאָכ-
דעם האָט ער זיך געהייסען מאכען ווארעניקעס און האָט פאר-
טרונקען מיט א גוט גלעזעל וויין. אז ער האָט געענדיגט עסען,
נעהמט הערשעל ארויס א גרויסען פיאטאק (8 גראַשען) פון זיין
קעשענע און דערלאנגט עס דעם קרעטשמער.
— וואָס גיט איהר מיר עפעס א פיאטאק ? — פרעגט דער
קרעטשמער.

— דאָס באצאָהל איך אייך — זאגט הערשעל — פאר דעם
בראַנפען, פאר דעם באַרשט מיט קאשע, פאר דעם גענוענס, פאר
די ווארעניקעס און פאר דעם וויין.

— וואָס זשע איהר מאכט חוזק פון מיר? דאָס איז דאָך אַ פּיאַטאָק?!

— איך ווייס אויך וואָס דאָס איז, — ענטפּערט הערשעל, — נאָר איהר אליין האָט דאָך פאר עדות מיר געזאָגט, אז דאָ עסט אימליכער פאר זיין געלט און איך שווער אייך ביי מיין הן, אז מעהר ווי דעם פּיאַטאָק מיין אייגענס האָב איך ניט. אַ גוטען מאָג!

און ער איז אוועקגעגאנגען.

ה ע ר ש ע ל ' ס א נ ס .

איינמאָל איז הערשעל געקומען אין קלויז צו די חסידים און געזאָגט, אז ער דארף בענשען גומל, עס האָט איהם געטראָפּען אַ נס, ער איז ניצול געוואָרען פון טויט. חברה האָבען אבער גוט געקאָנט הערשעלען און גלייך פאר-שטאַנען, אז ער מיינט דערמיט אַ וואונדערליכע שמוקע. האָבען זיי איהם גלייך געפרעגט:

— דערצעהל אונז, הערשעל, וואס האָט עס דיר געטראָפּען? ענטפּערט זיי הערשעל:

— איך וועל אייך דערצעהלען, איך בין געגאנגען איבער אַ בריק אויף אַ טייך, האָב איך געהערט שטארק קלאפּען, איך גיב אַ קוק אויף דעם וואסער, איך זעה ווי מיין וועשערין קלאפּט מיינע העמדער, היינט ווען איך וואָלט געווען אין העמד, וואָלט דאָך פון מיר קיין זכר ניט פארבליבען.

ו י ש ל י ש ב ד ו ח ק .

הערשעל קומט אריין אמאָל צום גוטען אידען ר' ברוך'ל און זאָגט צו איהם:

— רבי, פארענטפּערט מיר אַ תּוספּות.

— נו, פרעג, לאז מען הערען.
 — מיר איז קשה — זאגט הערשעל — ואם תאמר, מה
 נאכל? וואס טוט מען, אז ס'איז ניטא וואס צו עסען?
 ר' ברוכ'ל האט פארשטאנען זיין כונה און האט איהם גע-
 געבען עטליכע קאפיקעס. עס זיינען אבער ניט אריבער קיין
 עטליכע שעה ווי הערשעל איז ווידער געקומען צום רבין און גע-
 פרעגט די זעלבע קשיה, „מה נאכל.“ פרעגט איהם דער רבי:
 — איך האב דאך דיר שוין איינמאל פארענטפערט די קשיה,
 וואס ביזטו ווידער געקומען מיר דאס פרעגען?
 — פארשטעהט איהר מיך, רבי לעב — זאגט הערשעל —
 אז איך בין געקומען אהיים און האב גענומען צוקייען אייער
 תירוץ, איז מיר פון איהם גאר ניט געבליבען, דעריבער בין איך
 געקומען צו אייך נאך א נייעם תירוץ.
 — גוט, — זאגט ר' ברוך'ל — ויש לישיב בדוחק, איך קען
 דיר ענטפערען דערויף, אז ווען ס'איז ניטא וואס צו עסען, לעבט
 מען אין דחקות.

—————:

הערשעל גיט א סגולה.

דער רבי, ר' ברוכ'ל, איז אמאל אוועקגעגאנגען און זיך
 פארזאמט. דערווייל זעהט הערשעל דורכ'ן פענסטער ווי א אי-
 דענע לויפט און שרייט: „פריהער גאט דערנאך דער רבי קען
 ראטעווען מיין קינד.“ האט הערשעל גיך געכאפט און אָנגעטאָן
 דעם רבינ'ס שטריימעל מיט'ן כאלאט, גענומען א ספר אין האנט
 און זיך אוועקגעזעצט אויף דעם רבי'ס אָרט.
 די אידענע איז אריינגעלאָפּען פארוויינט, און זיך געווענדעט
 צו הערשעלען:

— רבי, ראַמעוועט מיין מאַכטער, זי געהט שוין צוויי טעג צו קינד.

הערשעל האָט זיך קיין סך ניט געלאָזט מענה'ן. ער האָט אַרויסגענומען אַ מטבע פון קעשענע, געגעבען דער אידענע, און דאָס געהייסען צולייגען דער מאַכטער צום נאַפעל, וועט זי באלד מוליד זיין.

מיט אַ מאַג שפעטער, איז געקומען די אידענע און געבראַכט דעם רבי'ן אַ פּדיון, אַ פאַר היהנער, און איהם געדאַנקט פאַר דער סגולה, וועלכע האָט טאַקע געהאַלפּען דער מאַכטער. דער רבי האָט ניט געוואוסט פון וואָס צו זאָגען, אבער ער האָט געמאַכט אַ שווייג און צוגענומען דעם פּדיון. שפעטער, אז די אידענע איז אַרויס, האָט ער זיך געווענדעט צו הערשעלען:

— הערשעל, — האָט געזאָגט דער רבי ר' ברוכ'ל — איך פאַרשמעה גוט, אז ס'איז עפעס דיינער אַ שפיצעל אין דעם. זאָג מיר נאָר, וואָס פאַר אַ סגולה האָסטו דאָס געגעבען דער אידענע, וואָס האָט איהר אזוי געהאַלפּען?

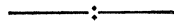
— איך האָב איהר געגעבען אַ מטבע — האָט הערשעל געענטפּערט — זי זאָל דאָס צולייגען צום נאַפעל, ווייל נאָך אַ מטבע לויפט יעדער אַרעמאָן, האָב איך פאַרשמאַנען, אז דאָס קינד וועט אויך גלייך נאָך דעם אַרויסלויפּען.

—:—

ווי אזוי הערשעל זאָגט אָן דעם רבי'ן.

איינמאַל, ערב פסח אינדערפריה, ס'איז שוין געווען צייט צו פאַרברענגען דעם חמין, אבער דער רבי, ר' ברוכ'ל, האָט זיך זעהר פאַרמראַכט וועגען די אַרימעלייט, ווייל ס'איז געווען זעהר ווייניג מעות חטים, און ער האָט זיך ניט געשמעלט דאוונען. די

חסידים האָבען ניט געהאט די עזות איהם צו דערמאנען.
 דערווייל איז אָנגעקומען הערשעל, האָבען זיי איהם דער-
 צעהלט, אז דער רבי האָט זיך פאר'דבק'עט און האָט נאָך ניט
 געדאווענט, און ס'איז שוין אזוי שפעט.
 האָט זיי הערשעל געזאָגט, אז ער וועט עס מאכען רעכט.
 ער איז אריין צום רבי'ן און געזאָגט :
 — רבי, איך האָב איבערגעלעגט דעם קאסטען און האָב גע-
 פונען די כתובה פאר'חתמ'עט מיט זויערטייג, איז ביי מיר א
 שאלה, צי מעג איך וואוינען מיט מיין ווייב, אָדער ניט? אויב
 ניט, בלייב איך אָהן א מלכה אויף פסח, און ס'איז שוין אזוי
 שפעט, אז ס'איז שוין צייט צו פארברענען דעם חמץ און ווער
 רעדט דאוונען געוויס.
 דאמאָלסט האָט זיך ר' ברוכ'ל גלייך געכאפט, אז עס איז
 שפעט.

הערשעל נעמט האנט-געלט ביי חברה קדישה.

איינמאָל, ערב פסח, איז הערשעל אוועק צו חברה קדישה
 און האָט פאר זיי אָנגעהויבען וויינען, אז די ווייב איז איהם גע-
 שטארבען און ער האָט ניט אויף תכריכים.
 חברה-קדישה האָבען איהם געגעבען א פאָר רובעל ער זאל
 נעהען תכריכים און איהם צוגעזאָגט, אז אין צוויי שעה ארום
 וועלען זיי קומען איהר נעמען.
 הערשעל האָט צוגענומען די געלט און האָט געקויפט
 מצות.
 אין א פאָר שעה ארום זיינען געקומען די חברה-קדישה צו
 הערשעלען אין הויז נעמען דער ווייב, ערשט זיי זעהן, זי געהט
 אום און שמירט אויס די ווענט אויף פסח.

— הערשעל — האַבען די חברה קדישה איהם געפרעגט —
 וואָס האָסטו אינז אָפגענארט ?
 — איך האָב אייך גאָר ניט אָפגענארט — האָט הערשעל
 זיי געענטפערט — איך האָב דאָס גענומען ביי אייך האנט-
 געלט, איך זאָג אייך צו אויף מיין וואָרט, אז זי איז אייערע און
 וועל זי שוין ערגעץ ניט אוועקפיהרען. אויב איהר האָט נאָך אַ
 פאָר גילדען, קענט איהר מיר געבען האנט-געלט פאר מיר אויך,
 און איך וועל אויך זיין אייערער.

—————:—————

די יארמילקע.

ר' ברוכ'לס גבאי האָט קיין מאָל ניט געלעבט בשלום מיט
 הערשעלען. ער האָט איהם פיינט געהאט פאר זיינע שמעכווערט-
 לאך. איינמאָל, ארויסגעהענדיג פון די כלים איבער עפעס אַ
 שמאַכונאַרט, זאָגט ער צו הערשעלען: „וואָרט אויס, אז דו וועסט
 שטארבען, וועל איך דיר אפילו אין קבר אויך ניט לאָזען רוהען.“
 אויף מאָרגען קומט הערשעל אריין צום רבי'ן מיט אַ פאר-
 קנייטשמען פנים.

— וואָס איז דיר, הערשעל ? — פרעגט דער רבי ר' ברוכ'ל
 ביזט ניט געזונט ?

— אָט וואָס מיר איז — ענטפערט הערשעל — איך קען ניט
 לעבען אַהן אייער יארמילקע, שענקט זי מיר אוועק.
 — צו וואָס דארפסט דו מיין יארמילקע ?

— אייער גבאי האָט מיך פארסטראשעט, אז אפילו אין קבר
 וועט ער מיך אויך ניט לאָזען רוהען, דארום וויל איך מיך לאָזען
 מקבר זיין מיט אייער יארמילקע פאר וועלכע ער ציטערט זעהר.
 (מיט דער יארמילקע פלעגט דער רבי אָפט פאטשען זיין
 גבאי).

דער רבי האָט זיך צולאכט און האָט דערצעהלט הערשעלם
בקשה צו אלע זיינע חסידים.
פון דאמאלט אָן איז דער גבאי שלום געוואָרען מיט הערש-
לען.

—————:—————

ער טרעט ניט אויף די ערד פון הויף.

דער רבי ר' ברוכ'ל האָט זיך אמאל שטארק צובייזערט אויף
הערשעלען און האָט איהם פארזאָגט מיט א האַרבען וואָרט, ער
זאָל מעהר ניט באַטרעטען די ערד פון זיין הויף.
עס זיינען אוועק עטליכע מעג און הערשעלען האָט מען מעהר
ניט געזעהן און דעם רבי'נס הויף. אָבער שפעטער מיט א וואָך
שמעהט דער רבי ביים פענסטער און קוקט ארויס אין הויף,
ערשט ער זעהט הערשעל געהט דאָרט ארום. איז ער ארויסגעלאָ-
פען און איהם געפרעגט :

— סטייטש, איך האָב דאָך דיר אָנגעזאָגט, אז דו זאָלסט
זעהר ניט באַטרעטען די ערד פון מיין הויף?
— שאט, רבי, — ענטפערט הערשעל — בייזערט אייך ניט,
איך האָב מיר געקויפט אביסעל ארץ-ישראל-ערד ביי א ירושלמי
און האָב עס אריינגעשאַטען אין מיינע שיד, טרעט איך אצינד
ניט אויף די ערד פון אייער הויף, נאָר אויף די ארץ ישראל ערד.
טאָמער ווילט איהר מיר ניט גלויבען, לייענט זשע איבער דעם
שטר מכירה וואס דער ירושלמי האָט מיר ארויסגעגעבען ווען
ער האָט מיר פארקויפט זיין ערד.
הערשעל האָט ארויסגענומען פונ'ם כוזעס א שטר מכירה
און האָט עס דערלאנגט דעם רבין. דער רבי האָט עס איבער-
געלייענט און האָט זיך שטארק צולאכט פון דעם איינפאל.

—————:—————

אַ פּאטש פאר א פאטש.

איינער פון דעם רבינס גבאים האָט געהאט זעהר א בייזע ווייב, וועלכע פלעגט אַפּטמאַל אונטערפאטשען דעם מאַן. איינ-מאַל זאָגט דער דאָזיגער גבאי אין א ווערטעל צו הערשלען:
 — איך האָב געהערט, אז נעכטען ביינאכט האָט אויף דיר געגאָסען א רעגען פון דער פאמוניצע, וואָס דיין ווייב האָט אויס-געגאָסען אויף דיין קאַפּ.
 — דאָס איז אמת! — ענטפערט הערשעל — נאָר פריהער אָבער האָט זיך געהערט א דונער, וואָס דיין ווייב האָט געמאכט, ווען זי האָט אויסגעפאטשט דייע באקען און פון דעם דונער האָט זיך נאָכדעם גענומען דער רעגען.
 אלע האָבען זיך צולאכט, און דער אונגליקליכער גבאי איז פאר בושה אנטלאָפּען געוואָרען.

—:—

הערשעל קומט דורכ'ן קוימען.

דער רבי ר' ברוכ'ל איז איינמאַל אריינגעפאלען אין אַזאַ גרויסער מרה שחורה, אז ער האָט זיך פארמאכט אין זיין ציי-מער און האָט קיינעם ניט געהייסען אריינקומען צו זיך, אפילו קיין עמען האָט ער זיך ניט געהייסען אריינטראָגען.
 די רבי'צין האָט געבעטען הערשלען, ער זאָל זעהן מיט עפעס צו פארטרייבען פונ'ם רבי'ן די מרה שחורה. נאָר וואָס קען מען דאָ טאָן, אז דער רבי האָט פארזאָגט קיינער זאָל ניט וואַגען צו איהם אריינקומען?
 הערשעל האָט אבער געפונען אן עצה. אזוי ווי צום רבי'ן אין שטיבעל האָט ער ניט געטאָרט אריינקומען, האָט ער זיך

אראָפּגעלאָזט אין קוימען, און פון דאָרט אין הרובע, וועלכע איז אריינגעגאנגען גלייך צום רבי'ן אין שטיבעל.

אויסשמירענדיג זיך דאָס פנים מיט סאזשע האָט הערשעל געזעהן, ווי דער רבי זיצט ביים מיש געגען דעם שפיגעל, אָנגע-שפארט מיט ביידע הענט דעם קאָפּ, און דאס איז אויסגעקומען פונקט געגען דער הרובע. הערשעל האָט ארויסגעשטעלט זיין שווארצען פנים, און דער רבי האָט פלוצים דערזעהן אין שפיגעל א פארשמירטע און פאר'חושכ'טע צורה. ער האָט א קוק געטאָן צו דער טיהר, צו זעהן ווער איז עס אריינגעקומען צו איהם, נאָר הערשעל האָט זיך דערווייל באהאלטען אין דער הרובע. דער רבי האָט זיך ווידער פארטיפט אין זיינע געדאנקען. אין עמליכע מינוט שפעטער האָט זיך ווידער באוויזען אין שפיגעל דאָס פארשמירטע פנים. דער רבי האָט זיך ווידער אומגעקעהרט און הערשעל איז ווידער פארשוואונדען. דער רבי האָט אריינגערופען דעם גבאי און האָט איהם געהייסען אויסזוכען אין אלע ווינקעלעך. דער גבאי האָט געזוכט, נאָר ער האָט קיינעם ניט געפונען. דער גבאי איז ארויסגעגאנגען און דער רבי האָט זיך ווידער פארטיפט אין זיינע פארזאָרגטע געדאנקען.

פלוצים דערזעהט ער ווי פון דעם קוימען פון דער הרובע קומט ארויס א שווארצע צורה פון א מענשען. מיינענדיג אז דאָס איז עפעס א גנב, האָט דער רבי געכאפט זיין שווערען שמעקען און צולויפענדיג מיט איהם צו דער הרובע, האָט ער אַ געשריי געטאָן:

— ארויס פון דאנען, אז ניט צושפאלט איך דיר דאָרט דעם

קאָפּ!

קיין אנטוואָרט איז ניט געקומען.

דאן האָט דער רבי אָנגעהויבען מיט כעס צו שלאָגען מיט דעם שמעקען אין קוימען און באלד דערויף האָט זיך געהערט פון

דעם קוימען א געבילעריי פון הינט און נאַכדעם א מיוקעריי פון קעץ. אויפ'ן סוף איז הערשעל ארויסגעקראַכען פון דעם קוימען שוואַרץ ווי א רוח און האָט איבערגעבעטען דעם רבי'ן און גע- זאָגט צו איהם :

— זייט מיר מוחל, רבי, וואס איך האָב אייך אַביסעל דא- קוטשעט. וואָס זשע דען האָב איך געזאָלט טאָן : אז צו אייך אין שטוב האָב איך ניט געטאַרט אריינקומען, האָב איך מיר געפּו- נען אָן אַרט דורך דעם קוימען.

— וואו זשע ביזטו געווען די גאנצע צייט, ווען איך האָב געשלאָגען מיט דעם שטעקען אין קוימען ?

— שומר פתאים ד', שמעחת אין תהלים — האָט הערשעל געענטפערט — איך בין די גאנצע צייט געשלאָפען אין קוימען. און דאָ האָט הערשעל גענומען גענעצען און אויסציהען זיך, פונקט ווי ער איז ערשט פון דעם שלאָף אויפגעשטאַנען. דאָס איז אויסגעקומען אזוי קאַמיש, אז דער רבי האָט זיך געמוזט צולאכען. ער האָט אריינגערופען די רבי'צין און ווייזענדיג איהר אויף הערשעלען האָבען זיי ביידע לאנג געלאַכט.

—:—

ד י ק א פ א ט ע.

הערשעל האָט אמאָל אומגערען פארפלעקט א אידען זיין נייע קאַפּאַטע. האָט יענער איהם געשלעפט צום רב. דער רב האָט גע'פּסק'נט, אז הערשעל זאָל דעם אידען באצאָהלען דריי רובעל פאר דער קאַפּאַטע. הערשעל האָט גראדע ביי זיך געהאט געלט, געהמט ער ארויס דריי רובעל און באצאָהלט. דער איד איז גע- ווען זעהר צופרידען און וויל שוין אוועקגעהן, נאָר הערשעל לאָזט איהם ניט געהן.

— שמעט, — זאגט ער, — איך האָב דאָך דיר באצאָהלט פאר דער גאנצער קאפאָטע, איז זי דאָך שוין מיינע, נעהם זי פון דיר אראָפּ און גיב עס מיר.

— קום מיט מיר אהיים, — זאגט יענער, — וועל איך זי דיר געבען.

— געה! — שרייט הערשעל, — איך וויל דיר ניט לאָזען נעהן מעהר אין מיין קאפאָטע, שוין טו זי אויס און גיב מיר זי אָפּ!

דער איד פּרוואוּט זיך בעמען ביי איהם: סמייטש, ווי אזוי נעהט מען עס אין גאס אָהן א קאפאָטע? דערצו טראָגט ער נאָך תּחַתּוּנים אָהן הויזען.

נאָר הערשעל וויל ניט נאָכגעבען. דער איד האָט זיך געמוזט אַפּזאָגען פון די דריי רובעל, און דאס האָט טאקע הערשעל גע-מיינט.

—————:

הערשעל פסקניט שאלות.

א.

הערשעל קומט אמאָל אריין צום רב אין שטוב, טרעפט ער איהם שלאָפען אין דעם צווייטען חדר און אין דעם ערשטען חדר איז אויף דער קאנאפע געלעגען דעם רב'ס כאלאט מיט דער יאר-מילקע. הערשעל טראכט ניט לאנג און טוט זיך אָן אין דעם רב'ס קליידער, זעצט זיך ביים טיש און פארטיעפט זיך אין אַ ספר...

עס עפענט זיך די מיהר, און עס קומט אריין א בעל-עגלה מיט דער בייטש אין דער האנט און ווענדעט זיך צו איהם: — רבי! אז איך האָב שבת אַפּגעזאָגט גאנץ תּהּלים, האָב איך נאָך געדארפט זאָגען ברכי נפשי אויך?

— באַרעכען זיך נאָר, — ענטפּערט הערשעל דער פּאר-
שטעלמער רב, — דו ביזט שוין, דאכט זיך, דווייסגיג יאהר א
בעל-עגלה און דו ביזט נאָך אליץ א פּריץ ! אז דו פּיהרסט א שטיי-
גער א גאַנצען וואַגען מיט סמאָלע, דארפסט דו דען ניט שמירען
די רעדער ?

ב.

אַ אידענע קומט נאָכדעם אריין צו איהם מיט א הילצערנעם
לעפעל אין דער האנט.

— רבי, — זאָגט זי, — אַט דער לעפעל איז א מילכיגער
און איך האָב שיער ניט אויסגעמישט מיט איהם א פלישיגען
באַרשט. איז שוין טריפה דער לעפעל צי ניין ?

— אַבער האָסט נאָך ניט אויסגעמישט ?
— ניין, איך האָב נאָר געוואָלט דאָס טאָן און האָב זיך פּאר-

כאַפּט.

-- דאָס ערשטע מאָל בין איך דיר מוחל — ענטפּערט הער-
שעל — נאָר אז עס וועט זיך מיט דיר טרעפען נאָך אמאָל אַזא
מעשה, וועל איך שוין טריפה מאכען דעם לעפעל מיט דעם
עסען.

— ניין, ניין, רבי'ניו ! — שרייט דאָס ווייבעל, — איך וועל
עס שוין מעהר ניט טאָן.

ג.

אַ פּאַרפלאַממער חסיד לויפט אריין אין שטוב און שרייט :

— רבי, געצעל דער חקרן לאכט פון אונזער רבין !

— טרייב איהם ארום ! — ענטפּערט הערשעל.

— ער שמעחת דאָך אַבער אין דרויסען ?

— נו, נעהם איהם אריין אין שטוב און טרייב איהם ארום.

הערשעל דערצעהלט די וואונדער פון אויסלאנד

ווען הערשעל איז א צייט ניט געווען אין אסמראפאליע און נאכדעם האט ער זיך ווידער באוויזען, האט מען איהם גע-
פרעגט, וואו איז ער דאס אזוי לאנג געווען?
— איך בין געווען העט ווייט אין אויסלאנד, אזש אין לאַנד-
דאָן. — ענטפערט הערשעל.
— אזוי? אין לאַנדאָן ביזטו געווען? — פרעגט איהם אי-
בער הייקעל חקרן — זאָגט זשע מיר, איך בעט דיך, איז עס אמת
וואָס מען דערצעהלט, אז אין לאַנדאָן איז שטענדיג מומאנען?
— אַט הער אויס וואָס מיט מיר האָט זיך געטראָפּען! —
ענטפערט הערשעל — שבת בייטאָג געה איך מיר שפאצירען
אין די לאַנדאָנער גאסען און מיר איז שטארק פינסטער אין די
אויגען פון די מומאנען, אז איך מוז טאפּען דעם וועג. דערווייל
דארף איך זיך אַפּווישען די נאָז, נאָר פון גרויס פינסטערניש
האָב איך נישט געקאָנט טרעפּען צו מיין אייגענער נאָז און האָב
א פרעמדען מענשען אַפּגעווישט דעם שמערען.

—————:

א ווייב איז ערגער פון צעהן הולמאיעס.

הערשעל איז אמאָל געקומען אין א שטאָט און געזאָגט א
דרשה אין שוהל. ער האָט אין דער דרשה געוויזען א סך לומדות
און איז דערהויבען געוואָרען אין אלעמענס אויגען. הערשעל
האָט דאמאָלט אויך אויסגעזעהן זעהר יונג, האָט דער שדכן פון
שטאָט געמיינט, אז ער איז נאָך א בחור און איהם גערעדט א
שדוך.

הערשעל האָט געלאסען אויסגעחערט דעם שדכן און צו
איהם געזאָגט:

- איהר זאָלט וויסען, איך וויל איהר זאָלט צו מיר דער-
נאָך קיין פרעטענזיעס ניט האבען, און איך וועל אייך אליץ ווע-
גען מיר, דעם גאנצען אמת, אויסזאָגען פריהער.
- לאָמיר נאָר הערען, — זאָגט דער שדכן — אפשר איז עס
נאָר ניט אזוי שרעקליך.
- איהר זאָלט וויסען, — זאָגט הערשעל — אז איך האָב
א ברודער א מופקר.
- דאָס מאכט ניט אויס, — ענטפערט דער שדכן קאלט-
בלומיג — מיין שוועגערין איז אויך א מופקרת.
- איך האָב אויך צוויי אַנקעלס, זיינען זיי ביידע גרויסע
הולטאיעס. — דערצעהלט אליץ הערשעל.
- מעהר קיין אומגליק זאל ניט זיין. — זאָגט דער שדכן.
- איהר זאָלט וויסען, אז אין מיין משפחה זיינען פאראן
ביז צעהן אזוינע הולטאיעס.
- טאָ וואס איז? — זאָגט דער שדכן — מען נעמט ארויס
די קוה און מען פארברענט דעם שטאל.
- איך האָב אבער א ווייב אויך! — זאָגט הערשעל מיט
דעם זעלבען טאָן.
- נו, דאָס טויג שוין ניט — ענטפערט דער שדכן — א
ווייב איז ערגער פון צעהן הולטאיעס.

—:—

הערשעל אין מארק.

עס איז ווינטער, דער פראסט ברענט און א שניי שיט, ווי קליינע פעדערען, פון דעם גרויען הימעל. די קרעמערלעך לוי-פען אום אינדרויסען פאר זייערע קלייטלעך און קלאפען א פום אין א פום און די ווייבער די קרעמערקעס און פיינע בריה'ס זיצען ביי די מיהרען פון זייערע קראמען איבער די פייערטעפ און עס רינט זיי פון די נעזער. אין גאס איז פוסט, ניטאָ קיין קונים. הערשעל לויפענדיג אין בית המדרש אריין, איז דורכגע-לאפען פארביי די קרעמערקעס. א נייע קרעמערקע וועלכע האָט איהם ניט געקאָנט, מיינט אז ער איז א קונה און שמעלט איהם אָפּ:

- זייט זשע מוחל, פעטער, וואס קויפט איהר עפעס ?
- הערשעל שמעלט זיך אָפּ, באטראכט די קרעמערקע, ווי עס רינט איהר פון דער נאָז און פרעגט איהר:
- וואָס האָט איהר צו פארקויפען ?
- איך האָב אלצדינג, וואס נאָר איהר ווילט !
- נאָזמיכלאך האָט איהר אויך ?
- אודאי ! — ענטפערט די קרעמערקע מיט גרויסקייט.
- געהמט זשע, זייט מוחל, א נאָזמיכעל און ווישט אייך אָפּ דעם נאָז.

—:—

געענטפערט אויפ'ן שטעל.

הערשעל איז געגאנגען פארביי אַ קירושנער, וועלכער איז געזעסען אַהן דעם היטעל אין קלייט. דער קירושנער רופט איהם אריין און זאגט :

— נו, הערשעל, זאג א גלייך וואָרט ניט געטראַכט, קריגסטו שוין אויף אַ טרונק בראַנפּען פון מיר.

— אז איך בין געווען אַ קינד, — ענטפערט הערשעל, — האָב איך קיינמאַל ניט פארשטאַנען ווי עס איז מעגליך מען זאָל שטעקן ביי אַ וואַסער און מען זאָל זיך ניט אַנטרינקען. היינט אָבער זעה איך אז עס איז גאָר קיין וואונדער ניט : אַט זיצט איהר אין אַ פולע קלייט מיט היטלען און אליין געהט איהר אַהן אַ היטעל.

—:—

הערשעל דרעהט זיך אויס.

הערשעל קומט אריין אמאָל אין בית המדרש אין וועג-קליידער מיט אַ טאַרבע אויף די פלייצעס און מיט אַ גרויסען שטעקען אין דער האַנט.

— וואָס באדייט עס, ר' הערשעל ? וואוהין פאַהרט איהר עס ? פרעגט מען איהם.

— איך פאַהר קיין אויסלאַנד. — ענטפערט ער קורץ.

— אין אויסלאַנד גאָר ? איהר קענט דען די אויסלענדישע לשונות ?

— נישט קשה, — ענמפערט הערשעל, — איך וועל זיך אָן עצה געבען: אשמייגער, אז איך וועל קומען צום טערק, איז ביז איך וועל מיך אויסלערנען זיין לשון, וועל איך זיך פאר-שמעלען פאר א שטומען.

—:—

איבער א קדיש.

הערשעל געהט אמאל אין א ווינטער-אָווענט צום טייך, זעהט ער ווי איינער וויל זיך דערטרינקען. ער לויפט צו צו איהם און כאפט איהם ביי דער האנט.

— שמעהט, ר' איד, וואָס ווילט איהר טאָהן? — פרעגט איהם הערשעל.

— איך וויל זיך אין טייך אריינזאָרפען.

— אין טייך גאָר? פארוואָס?

— מיינע צרות זיינען זעהר גרויס: נישט גענוג וואָס איך האָב א שלאק א ווייב, בין איך גאָר אָהן קינדער אויך געבליבען, און צו שטארבען אָהן א קדיש איז שוין גלייכער, אז איך זאָל זיך אין טייך אריינזאָרפען.

— איהר זענט נעבעך אודאי גערעכט — זאָגט הערשעל מיט א זיפץ — מען קאן גאָר אנדערש ניט זאָגען. גאָר ווען איהר זאָלט מיך וועלען פאָלגען, וואָלט איך אייך געראטען, אז איידער איהר ווארפט זיך אין טייך אריין, זאָלט איהר זיך פריהער אויס-טאָן די מלבושים און ווען איך וועל גאָר דערזעהן דעם ערשמען פוזיר אויף דעם וואסער, וועלכעס וועט זיין א סימן, אז איהר ייט שוין טויט, וועל איך זיך צונעהמען די קליידער פאר א זכרון און וועל גאָר אייך קדיש זאָגען.

דעם אידען איז געפעלען די עצה. ער האָט זיך אויסגעמאַן נאַקעט און איז אריינגעשפרונגען אין טייך. הערשעל האָט אבער ניט געוואָלט וואַרטן לאַנג, ער האָט געכאַפּט דאָס פעקעל קליי-דער און האָט עס אריינגעטראָגען אין אַ נאָהענמען שיינק און האָט עס דאָרט פאַרזעצט פאַר אַ גוטען ביסען. דער איד אבער, ווי ער האָט נאָר דערפיהלט די קאַלטע וואַסער אויף דעם נאַקע-מען לייב, האָט שוין חרטה געהאַט אויף דער גאַנצער מעשה. ער איז געשווינד אַרויסגעשפרונגען פון דעם טייך און ניט גע-פינענדיג מעהר זיינע קליידער, האָט ער געמאַכט אַ געוואַלד. מען איז זיך באלד צונויפגעלאָפּען אויף זיין געשריי. ער האָט אימלי-כען דערצעהלט זיין געשיכטע. דער עולם האָט איהם באלד אריינגענומען אין דעם נאָהענמען שענק, וואו ער האָט נאָך אליין גע-מוזט אויסלייזען זיינע אייגענע מלבושים.

—:—

ה ע ר ש ע ל ג ע ו ו י נ ט .

הערשעל האָט זיך פאַרוועט מיט חברה, אז איהם וועט גע-ראַמען אויסצורייסען ביים קאַרגען גביר פון זיין שטאַט אַ גאַנ-צען קערבעל אַ נדבה. ער איז אריינגעגאַנגען צום גביר אין שמוב און בעט ביי איהם אַ נדבה. דער גביר געהמט אַרויס אַ גראַשען און גיט איהם.

— גיט זשע מיר שוין אייער בייטעלע אויך, אז איך זאָל האַבען וואו צו באהאַלמען דעם גראַשען.

דער גביר זאָגט איהם מסתמא אַפּ.

— נו, גיט מיר כאַמיש אַ שוועבעלע צו פאַרוויכערען

אַ פאַפּיראַס. — בעט איהם הערשעל.

דער גביר גיט איהם אַ שוועבעלע.

— אז איהר ווילט נאך זיין אזוי גוט, — זאגט הערשעל
 ווייטער, — גיט זשע מיר שוין א פאפיראס אויך.
 דער גביר גיט איהם מיט כעס א וואָרף א פאפיראס גלייך
 אין שטערן.
 — פאר דעם באליידיגונג, — זאגט הערשעל — וואס איהר
 האָט מיר געוואָרפֿען דעם פאפיראס אין שטערן אריין, קאן איך
 אייך ניט מוחל זיין, אָדער בעט מיך איבער מיט א קערבעל,
 אָדער קומט מיט מיר צום רב.
 — צי ביזטו משוגע? — שרייט דער גביר — וואָס האָסטו
 זיך צוגעמישעפֿעט צו מיר?
 — צום רב זאָלט איהר געהן מיט מיר! — שרייט הערשעל
 אויפֿ'ן קול, און אויף דעם געשריי זיינען זיך מענשען צונויפֿ-
 געלאָפֿען פֿון דער גאס — איהר האָט מיך מבייש געשמעלט!
 איך קען דאס אייך ניט מוחל זיין, ניין, ניין, מיינ שטערן וויל
 דאָס אויך ניט מוחל זיין!
 דער גביר האָט זיך געשעמט פאר די פרעמדע מענשען,
 האָט ער געמוזט אַרויסנעהמען א רובעל און געבען הערשעלען.

—:—

וואס פאר א לשון איז דאָ ביי די רויטע אידלעך.

אַמאָל אין א ווינטערנאכט, ווען הערשעל איז געזעסען מיט
 אַ סך בטלנים אין קלויז ביי דער הרובע, האָט זיך דער עולם
 שטאַרק מפּלפּל געווען וועגען דער פּאָליטיק פֿון דעם טערק מיט
 דער ענגלישער מלוכה, ביז מען איז געקומען צו די רויטע אידלעך
 וואָס זיצען פֿון יענער זייט סמבטיון. האָט מען זיך גענומען
 מתוכה זיין וועגען זייער לשון, א טייל האָבען געזאָגט: לשון-
 קודש, אנדערע, תרגום לשון.

— איהר ווייסט ניט קיינער אויף ריכטיג. — האָט הערשעל
 זיך אריינגעמישט.
 — און דו ווייסט, הערשעל? — האָט איינער פון זיי איהם
 אַ פרעג געמאַן אויף חזק.
 — יא, איך ווייס באשטימט!
 — נו, אדרבה, זאָג וואָס פאר אַ לשון איז דאָ ביי די רוימע
 אידלעך?
 — אזא לשון ווי ביי אלע. אַ רוימע. — האָט הערשעל גע-
 ענטפערט.
 אלע האָבען זיך צולאכט פון דעם ענטפער.
 (ווען דער לעזער וועט זיך דערמאנען, אז לשון איז אויך די
 מייטש אַ צונג, וועט ער פאַרשטעהען דעם וויין).

—————:

הערשעל מאַכט פּרעהליך אַ פּריין.

דער פּריין, ביי וועמען הערשעל איז געווען חשוב, האָט זיך
 אמאָל צוביזערט אויף זיין ארענדאר און האָט איהם געהייסען
 אַפּלאָזען די ארענדע. דער ארענדאר האָט געבעמען הערשעלען,
 ער זאָל איהם דאָ זעהן אַ טובת מאָן ביים פּריין, איז הערשעל
 זונטאג אין דער פּריה אוועקגעגאנגען צום איספּראָוויק און
 האָט איהם געזאָגט, אז דער פּריין האָט געהייסען ער זאל ביז
 אזויגער 12 צונויפזאמלען אלע מענשען פון דער שטאָט, וואָס
 האָבען ליסע קעפּ און זאל אויסשטעלען זיי אין צוויי שורות
 געבען דער קירכע.

— צו וואָס דארף עס דאָס?

— ווער קאָן וויסען וואָס אַ פּריין פאַרגלוסט זיך! — האָט
 הערשעל געענטפערט.

דער איספראוויניק האָט מיט גרויס מיה קוים אָפּגעזוכט 96 מענער מיט ליסע קעפּ און האָט זיי אויסגעשטעלט אין דרויסען נעבען דער קירכע.

פונקט זייגער 12, ווען עס האָט זיך געענדיגט דאס געבעט אין דער קירכע, איז דער פרייז פון דאָרט ארויסגעגאנגען. דער טאָג איז געוועזען א שעהנער, די זון האָט געשיינט. פּלוצים האָ- בען אלע 96 מענער אויף איין מאָל אראָפּגעכאַפּט די הימלען פון די קעפּ און די זון האָט באלויכמען זייערע נאקעמע קעפּ.

— וואָס זאל דאָס באדייטען? — האָט דער פרייז געפרעגט דעם איספראוויניק.

— אייער דורכלויכט! — האָט זיך פארענטפערט דער אים- פראוויניק — האָט דאָך דאס באפוילען דורך הערשעלען און איך האָב ריכטיג ערפילט אייער באפעהל.

דער פרייז האָט זיך צולאכט אויף הערשעלס שמוקע.

אין דעם האָט זיך הערשעל באוויזען פאר דעם פרייז.

— זייט מיר מוחל, פאן! — האָט ער געזאָגט, — וואָס אין דער גאנצער שטאָט האָבען זיך נאָך געפונען 96 ליסע קעפּ, דען פון די איבעריגע קעפּ האָט נאָך ניט אומפּיעט די האָר אויסצו- קריכען.

דער פרייז האָט ווייטער געלאכט און הערשעל האָט באנוצט די אויפגעלעגטע צייט אויסצובעמען ביי דעם פרייז ער זאל צוריק אָפּגעבען דעם ארענדאר זיין אָרענדע.

—:—

הערשעל ווערט א שדכן.

- צו הערשעלען איז ניט גערעכטען די דאקטאריי איז ער א שדכן געווארען.
- אמאל קומט ער אריין צו אן אויפגעקומענעם גביר, וועלכער איז פריהער געווען א בעל עגלה און לעגט איהר פאר א שדוך פאר זיין טאכטער. דער גביר נאטירליך האט געוואלט טאן א גרויסען שדוך, ווי דער שטייגער איז פון די אויפגעקומענע גבירים, אבער הערשעל האט איהם גאר פארגעלעגט א שדוך מיט א שוסטערס א זוהן.
- דו פארך! — צובייזערט זיך אויף איהם דער גביר — ווי אזוי שטעלסטו זיך אונטער מיר פארצולעגען אזא שדוך? ארויס פון מיין שטוב!
- הערשעל איז מיט רוגזה אוועקגעגאנגען פון איהם. אין עמליכע וואכען שפעטער קומט ער ווידער צו איהם. — שוין? ביזט ווידער געקומען — פרעגט איהם דער גביר מיט כעס — איך האב דאך דיר שוין איינמאל ארויסגעטריבען פון דאנען!
- איך האב אצונד א גרויסארטיגען שדוך פאר אייך — ענטפערט הערשעל.
- מיט וועמען איז עס? — פרעגט נייגעריג דער גביר.
- מיט דעם האצעלער רב'ס א זוהן.
- אט דאס איז א פיינער שדוך! האט איהר שוין דארט גערעדט?
- אודאי האב איך גערעדט.
- וואס זשע האט מען אייך געענטפערט?
- דאס אייגענע וואס איהר האט מיר געענטפערט, ווען איך בין צו אייך געקומען דאס ערשטע מאל.
- דער גביר איז פארשעהמט געווארען.

הערשעל ביי א גוסס.

מען האט הערשעלען אמאל גערופען צו א קארגען גביר, וועל-
כער האט שוין געהאלמען ביי דער גסיסה און הערשעל איז גע-
קומען וידוי זאגען מיט איהם. זעהט ער ווי דער חולה קרעכצט
זעהר ביטער און לאזט אלע מאל ארויס שווערע זיפצען.

— וואס קרעכצט איהר אזוי? — פרעגט איהם הערשעל —
שטארבען מוז דאך יעדער מענש און אייביג לעבט ניט קיינער.

— אך, מיין ליעבער איד! — ענטפערט דער חולה — איך
קרעכץ ניט דערויף וואס איך דארף שטארבען, נאר מיר איז א
גרויסער וועהמאג וואס איך געה אין דער ערד אריין, אז מיין
גאלד און זילבער בלייבט דא איבער.

— גלויבט זשע מיר, — זאגט הערשעל, — אז פאר אייער
גאלד און זילבער איז א סך גלייכער וואס עס בלייבט דא אי-
בער, ווארום דארט וואהיין איהר געהט באלד אוועק, איז אזוי
שטארק היים, אז דאס געלט וואלט באלד צושמאלצען גע-
ווארען...

—————:

הערשעל דערלאנגט דעם נאָז.

הערשעל קומט אמאל אריין אין קלויז מיט א צודראפעמען
נאָז. ער האט זיך אין דער היים געקריגט מיט דער ווייב, האט
זי איהם מסתמא די נאָז צודראפעט.

— ווי קומט, הערשעל, — פרעגט מען איהם — וואס דיין
נאָז איז צודראפעט?

— איך האָב זיך אליין א בים געטאָן אין דער נאַז. — ענט-
פערט ער.
— סמייטש! ווי אזוי האָסטו געקענט דערלאנגען?
— איך האָב מיך ארויפגעשמעלט אויף א בענקעל.

—————:

הערשעל פאר דעם טויט.

קיין מענש לעבט ניט אייביג. שטארבען מוז יעדער, אויף
איטליכען קומט זיין צייט, און אויף אונזער הערשעלען איז גע-
קומען די צייט צו שטארבען.

ער ליגט אין בעט, וידוי האָט ער שוין לאנג אָפגעזאָגט,
יעצט ווארט ער נאָר אויף דעם מלאך-המות, ער זאָל ארויס-
נעהמען דעם חלף פון דער שייד און זאָל איהם קוילען. נעבען
הערשעלען זיצט דאָס ווייב און וויינט. צי וויינט זי דערפאר וואס
ער שטאַרבט אצונד, אָדער ווייל ער איז שוין לאנג ניט גע-
שטאַרבען, קען קיינער ניט וויסען.

פלוצים רופט זיך אָפּ הערשעל צו זיין ווייב:

— מיין ליעב! טו מיר מיין בקשה אין דער לעצטער מינוט
פון מיין לעבען, וואש זיך ארום און פוץ זיך אויס אין דיינע
יום-טוב'דיגע קליידער.

די בקשה פון א גוסס איז הייליג ביי יעדען מענשען און
הערשעלס ווייב האָט ניט איבערגערעדט דאָס אנדערע וואָרט
און האָט תיכף ערפילט דעם מאנס בקשה.

ווי הערשעל האָט זי דערזעהן שעהן אויסגעפוצט, נעהמט
ער זי אָן ביי דער האנט און רופט זיך ווי צו אימיצען אָפּ: „נו,
זאָג מלאך המות! איז דען מיין ווייב ניט שעהנער פון מיר?
צו וואס זשע דארפסטו מיך? נעהם בעסער איהר צו!...“

—————:

הערשעל ביי א קארנען גביר.

הערשלען איז אמאל אויסגעקומען צו עסען שבת ביי א קאר-
גען גביר, וועלכער האט געמוזט נעהמען אן אורח צו זיך פשוט
פאר בושה, ווייל דער גבאי פון שול איז אליין צוגעשמאנען צו
איהם. מען דערלאנגט פיש, נעהמט דער גביר דאס קלענסטע
פישעל און גיט עס הערשלען אויף א טעלער און אליין מיט זיין
פאמיליע עסט ער די בעסטע פיש. הערשעל לעגט צו דעם אויער
צום פיש.

— אנמקעגען וואס טוט איהר עס? — פרעגט איהם דער
גביר.

— איך הער זיך צו, וואס דאס פישעל זאגט מיר — ענט-
פערט הערשעל.

— וואס זשע זאגט עס אייך?

— עס דערצעהלט מיר, — ענטפערט הערשעל, — אז עס

איז שוין זעהר לאנג פון טייך.

דער גביר שמייכלט צו און גיט שוין הערשלען א גרעסער
שטיקעל פיש.

מען דערלאנגט די יויך. דער גביר נעהמט זיך אראפ אין א
טעלער די אויבערשטע יויך און זאגט דערביי א פסוק: אדם
קרוב לעצמו; נאכדעם נעהמט ער אראפ פון דער שיסעל פאר
דער ווייב און זאגט ווידער א פסוק: אהבתי את אשתי; נאכ-
דעם גיסט ער אפ יויך פאר די קינדער, און זאגט ווידער א פסוק:
אהבתי את בני; אז אין שיסעל האט זיך אפגעשטעלט נאך
אביסעל אונטערשטע וואסער, גיט ער עס אוועק הערשלען און
הייסט איהם אויך זאגען א פסוק. הערשעל שמעלט זיך אויף,
נעהמט די שיסעל מיט ביידע הענט און זאגענדיג אין דער הויך
דעם פסוק: וזרקתי עליכם מים טהורים, גיסט ער זיי אלע אפ און
אנטלויפט.

הערשעל האָט שוין אַ האַלבען פּסח.

הערשעל איז געווען אַ גרויסער אַרימאן, אז עס איז געקומען ערב פּסח האַבען אלע געוואוסט, אז ער האָט נישט אפילו על מזון סעודה אחת. דאָך אז ס'איז געקומען צו רייד מיט די חסידים, האָט ער זיך באַריהמט, אז ער האָט שוין אַ האַלבען פּסח פאַרטיג אין שטוב.

— דו ביזט אַ לינגער — האַבען איהם די חסידים געזאָגט — מיר ווייסען דאָך, הערשעל, אז דו ביזט אַ גרויסער שלעפּער און האַסט גאָר נישט.

— ס'איז און אמת, — האָט זיי הערשעל געענטפּערט, — אז איך האָב אַ האַלבען פּסח, וואָרים פון וואס באַשמעהט דער פּסח, פון אויסראמען דעם חמץ און אריינגעמען מצה. נו, האָב איך שוין דעם חמץ לאנג אויסגעראמט און מצה וועט גאָט באַ-שערען.

—————:

אַ פּאַטער פאַרשמעהט די קינדער אויפ'ן וואונק.

הערשעל איז אמאָל געווען אין אַ קליין שטעטעל, איז ער געגאנגען אין קלויז דאוונען, זעהט ער ווי איינער געהט אום איבער'ן קלויז און דאווענט, אַבער קיין ווערטער הערט מען נישט, נאָר ער מאַכט בי, מי, בי, מי.

נאָך דעם דאוונען, ווען דער מענש איז ארויסגעגאנגען פון דעם קלויז, געהט איהם הערשעל נאָך און רופט איהם:

— ר' קרוב! ר' קרוב!

דער איד געהט צו איהם צו און פרעגט איהם וואס ער וויל?
— בי, מי, בי, מי! — ענטפּערט איהם הערשעל.

דער איד במלמ איהם אויס אלע חלומות און געהט זיך
אזעק. אונזער הערשעל רופט איהם אָבער נאָך אמאָל:
— ר' קרוב! ר' קרוב!

ווי יענער געהט ווידער צו איהם צו, זאָגט צו איהם הער-
שעל נאָך אמאָל:

— בי, מי, בי, מי!

— רעדט ווערטער, איך זאָל איך פארשמעהען! — שרייט
צו איהם דער איד.

— וואָס-זשע, — פרעגט הערשעל — איהר פארשמעהט מיך
דען ניט?

— אודאי פארשמעה איך ניט אייער בי, מי, בי, מי!

— אויב אזוי, — זאָגט הערשעל, — אז איהר פארשמעהט
ניט מיין מורקען, פאר וואָס-זשע ווילט איהר, אז גאָט זאל אייך
יאַ פארשמעהן, ווען איהר מורקעט אָפּ דאָס גאנצע דאוונען מיט
בי מי, אָהן ווערטער?

דער איד, וועלכער איז אבער אייך קיין נאָר ניט געווען,
ענטפערט ער איהם באלד אויפ'ן אָרט:

— קומט צו מיר אהיים, וועל איך אייך עפעס ווייזען.

אז זיי זיינען געקומען צום אידען אהיים, זיינען עמליכע
קליינע קינדערלעך אנטקעגען געלאָפען דעם אידען, זייער טאָ-
מען, מיט א לשון:

— בי מי, בי מי!

— איהר פארשמעהט וואס זיי ווילען פון מיר? — פרעגט

דער איד הערשעלען.

— ניין, — ענטפערט הערשעל, — איך הויב נישט אָן צו

פארשמעהן וואס זיי ווילען פון אייך!

— און איך פארשמעה זיי יא, — זאָגט דער איד, און האָט

דאָס איהם גלייך באוויזען אויפ'ן אָרט.

— נו, וואָס איז דער וואונדער? — זאָגט הערשעל — איהר

זייט דאָך זייער פאטער, דארום פארשמעהט איהר שוין אויפ'ן
וואונק פון אייערע קינדער, וואס זיי מיינען מיט זייער בי מי,
אַבער ווי קום איך זיי צו פארשמעהן?

— זעהט איהר שוין, — רופט זיך אַפּ דער איד, — ביי אייך
איז א חידוש געווען וואס איך מאך אַפּ דאס דאוונען מיט בי מי.
איהר פארשמעהט דאָס ניט, ווייל איהר זייט א פרעמדער, אבער
דער רבנו של עולם, מיין פאטער, פארשמעהט מיך שוין גוט און
ווייסט שוין וואס איך מיין מיט דעם.

—:—

דער ערוב וועט באצאָהלען.

הערשעל האָט געוואַלט אמאָל א שידוך אויספיהרען. דער
חתן איז אבער געווען גאָר א גראַבער יונג, האָט כלה'ס צד
איהם נישט געוואַלט. נאָר ווען הערשעל האָט זיי ערוב געווען,
אז ביז צו דער חתונה וועט דער חתן קענען א בלאט גמרא אַפּ-
לערנען, איז דער שידוך געשלאָסען געוואָרען.

עס איז שוין אַבער גאָר נישט ווייט געווען צו דער חתונה
און דער חתן האָט פאַרט נישט געקענט, זיינען אַנגעפאלען
כלה'ס צד אויף אונזער הערשעלען און שרייען:

— געוואַלד! וואָס האָט איהר אונז גענאַרט?

— וואָס הייסט איך האָב אייך גענאַרט? — זאָגט הער-
שעל — איך האָב אייך ערוב געווען, אז דער חתן וועט קענען
אַ בלאט גמרא אַפּלערנען, און ווי דער שטייגער פון יעדען ערוב
איז, אז ווען דער בעל-חוב האָט נישט צו באצאָהלען, מוז דער

ערוב פאר איהם דעם חוב באצאהלען, נו, וועל איך אויך אזוי
 מאַן, אז דער חתן וועט ביי צו דער חתונה נישט קענען אליין
 אַפּלערנען קיין בלאט גמרא, וועל איך, זיין ערוב, פאר איהם
 אַפּלערנען דעם בלאט גמרא! ...

—:—

הערשעל לערנט אן ארענדאר וואָס מען טוט צו כורעים.

אָן אלטער עם האַרץ, אן ארענדאַר, האָט אמאָל געפרעגט
 הערשעלען, וואס טוט דער עולם איז שוהל יום כפור ווען מען
 פאלט כורעים?

— איך וועל אייך זאָגען, — ענטפערט הערשעל — איהר
 האָט דאָך געווים געזעהן ווי איטליכער נעהמט מיט זיך אַ אינ-
 געל און טראַגט אין א גרויסע פאטשיילע עטוואס איינגעווין-
 קעלט? דאָס טראַגט יעדער איד מיט זיך בלינצעס, און ווען
 מען פאלט כורעים עסט מען זיי ליגענדיג אויף.

דער ארענדאר האָט עס גוט אריינגענומען אין קאַפּ און אויף
 יום כפור האָט ער זיך שוין צוגעגרייט מיט א היבשע ביסעל
 בלינצעס.

ווען עס איז געקומען צו פאלען כורעים איז דער ארענדאר
 אויך געפאלען און געשמאק זיך גענומען צו די בלינצעס. ער
 האָט געשמאק געגעסען און דער ריח פון די בלינצעס איז זיך
 צוגאנגען איבער'ן שוהל. דער עולם האָט דערשמעקט דעם ריח
 און זיך גענומען ארומקוקען. האָט מען גלייך באמערקט דעם
 אלטען ארענדאר ליגענדיג אויף דר'ערד און קייענדיג פולע
 באַקען מיט בלינצעס.

— זיידע, וואס מוט איהר דאָס אום יום-כפור ? — זיינען אלע אויף איהם אָנגעפאלען.

— גולנים ! — ענטפערט זיי דער אלטער — איהר האָט גאָר ניט גאָט אין הארצען ! אייך איז גוט, איהר האָט יונגע צייהן, אַבער וואָס זאָל איך מאַן, אז איך האָב ניט קיין צייהן ? ווארמ-צו אַ וויילע, ביז איך וועל אראָפּשלינגען וואס איך האָב אין מויל.

דער עולם האָט געמיינט, אז דער ארענדאר איז משוגע און ווייס ניט וואס ער רעדט. כאלד האָט ער אַבער דער-צעהלט אז הערשעל האָט דאס איהם געלערנט, אז דאָס מוט דער עולם צו כורעים. האָט מען דעם אלטען אויסגעזאָגט דעם אמת און איהם אויפגעקלערט, אז יום-כפור מאַר מען ניט עסען און ניט טרינקען.

דער ארענדאר האָט די האַר זיך געריסען פון בושה און צער. וואָס הערשעל האָט איהם אָנגעמאכט.

—:—

ער האָט נאָך איינע.

הערשעל איז אמאָל געגאנגען אין זעהר א צוריסענע קא-פאָמע, פרעגט מען איהם :

- ר' הערשעל ? וואָס געהט איהר אין אַזא צוריסענע קא-פאָמע ? האָט איהר דען נישט קיין אנדערע ?
- איך האָב דוקא נאָך א קאפּאָמע.
- מאַ פארוואס מוט איהר זי נישט אָן ?
- גאנץ פשוט, יענע איז ערגער צוריסען פון דער.

—:—

זי וועט זיין אינגאנצען הינטער איהם.

הערשעל איז אמאל אריין אין א קרעטשמע איבערצונעכ-
טיגען. פון זיין הלוך האט מען גלייך דערקענט, סא גרויסער
קבצן ער איז. מען האט איהם דעריבער גאר געגעבען א קליין
קישעלע צו שלאפען.

מען טוט א קוק, הערשעל לעגט אנידער דאס קישעלע אויף
דער ערד און שמעלט זיך דארויף אנידער מיט ביידע פיס און
שמעהט אזוי א לאנגע צייט, האבען איהם די שמוביגע גע-
פרעגט, וואס מיינט ער דערמיט?

— די מעשה איז אזוי, — ענטפערט הערשעל — די קישעלע
איז א קליינע. זאל איך דאס לעגען צוקאפענס, וועט מיר קווע-
משען אין דער זייט; זאל איך דאס לעגען אונטער'ן זייט, האב
איך ניט אויף וואס דעם קאפ אנידערצולעגען, האב איך זיך בע-
סער דערויף אנידערגעשמעלט, וועט עס זיין אינגאנצען הינ-
טער מיר.

—————:

ער זאל זיך מאן זיינעם.

הערשעל איז אמאל געווארען א מכנים אורח און געבראכט
אהיים אן אורח צו וועטשערע. אז זיין ווייב האט דערזעהן דעם
ארימאן, האט זי אָנגעהויבען הערשעלען שטארק צו זידלען.
— קבצן איינער, — האט זי גע'טענה'ט — האסט אליין
נישט וואס צו עסען, געהסטו און ברענגסט נאך אן אורח מיט
דיר.

דער אורח, ווען ער האט דערהערט דער ווייב'ס קולות, איז
ער ביי זיך שטארק אראפגעפאלען אין מוט. רופט זיך צו איהם
אָפּ הערשעל:

— זאַל אייך ניט ארען, ר' איד, וואָס די ארוורה רעדט,
 איהר טהומ אייערעם.
 — וואָס זשע זאַל איך טאָהן? — פרעגט דער אורה, ניט
 זעהענדיג ערגעץ קיין סימן פון עסען.
 — איהר טהומ אייך אייערם, — זאָגט הערשעל — נעהמט
 דעם זאק און לעגט אייך שלאָפּען.

—————:

צולײַעב וואָס הערשעל לעגט זיך אויף דר'ערד.

הערשעל איז אמאָל ארויס אויף דעם מארק און געמאַס-
 טען די ערד מיט זיין שמעקען, פלוצלונג האָט ער זיך אנידער-
 געלעגט און זיך אויסגעצויגען אויף דער הוילער ערד.
 די מענשען, וועלכע זיינען דאמאָלט דורכגעגאנגען דעם
 מארק, האָבען זיך זעהר געוואונדערט און איהם געפרעגט, וואָס
 זאַל דאָס באדייטען.
 — פארשמעהט איהר מיר — האָט זיי הערשעל געענט-
 פערט — איך קלער דאָ אויף דעם אָרט אויסבויען אַ הויז, האָב
 איך דאָ אַרומגעמאַסטען, וואו עס זאל זיין דער הויף, וואו די
 צימערען, וואו דער אויווען. און דאָ אוואו איך ליג איז מיר
 אויסגעקומען צו מאכען דעם אויווען, האָב איך מיך שוין דער-
 ווייל ארויפגעלעגט אויפ'ן אויווען.

—————:

הערשעל זאָגט אַ גרעסערען ליגען.

הערשעל האָט זיך אמאָל באַגעגענט מיט יאַסעל מאַרשאַ-
לעק, אַ באַוואוסטען בדהן, אויף אַ חתונה. נו, פאַרשמעהט זיך
אליין, אז זיי ביידע אויף איין חתונה, איז פונקט ווי צוויי קעין
אין איין זאק.

האַבען זיי זיך אַנגעהויבען שפאַרען, ווער זאָל בלייבען אויף
דער חתונה און ווער זאָל אוועקגעהן. רופט זיך אָפּ יאַסעל צו
הערשעלען:

— ווייסט וואָס, הערשעל, לאָזען מיר מאַכען אזוי, ווער
עס וועט זאָגען אַ גרעסערען ליגען, יענער זאָל בלייבען אויף
דער חתונה.

הערשל האָט מסכים געווען. מען האָט געוואָרפען גורל,
ווער עס זאָל זאָגען פריהער דעם ליגען, איז געפאלען אויף
יאַסלען.

האַט יאַסעל אַנגעהויבען זאָגען זיין ליגען:
— איך בין אויפגעשטאַנען — האָט ער דערצעהלט — גאַנץ
פריה, עס איז נאָך געווען פינסטער, האָב איך געזעהן שמעהענ-
דיג אַ פלוי אויף דעם שפיץ דאָך און געגענעצט, האָב איך איהר
געוואָרפען אַ שטיינדעל אין מויל אריין און זי איז דערוואָרגען
געוואָרען.

רופט זיך אָפּ הערשעל:

— עס איז טאַקע אמת, איך האָב דאָס מיט מיינע אויגען
געזעהן.

דאס שטיקעל ברויט שלעפט זיך.

הערשעל האט אמאל גענומען א שטיקעל ברויט, דאס צוגע-
 באדען צו דער קאפאטע און אזוי ארומגעגאנגען אין גאס.
 באגעגענט איהם א פריינט און פרעגט איהם:
 — וואס מאכסטו, הערשעל? ווי געהט עס?
 — אט זעהסטו דאך, — ענטפערט איהם הערשעל — א
 דאנק גאט, דאס שטיקעל ברויט שלעפט זיך.

—————:

ווי הערשעל קריגט עסען און מלבושים.

הערשעל איז איינמאל אין אבענד געקומען אין א קרעטש-
 מע. דער בעל-הבית פון קרעטשמע האט געהאט א שם פאר
 א רשע, וואס פלעגט ניט געבען קיין ארימאן קיין ביסען ברויט
 צו פארזוכען און פלעגט אלעמען ארויסווארפען פון הויז. הער-
 שעל האט אבער גראדע ליעב געהאט צו באזוכען אזוינע קרעטש-
 מעס, און ער האט זיך באריהמט פאר אלעמען, אז אויך אין
 דער קרעטשמע וועט ער האבען עסען און טרינקען און אפילו א
 מלבוש אויך.

אז הערשעל איז אריינגעטראטען אין שטוב, פרעגט איהם
 דער קרעטשמער:

— וואס דארפט איהר, ר' קרוב, אודאי א נדבה? קנאפ איז
 זיי די שלעפער דער טאג, זיי געהען נאך ביינאכט.

ענטפערט איהם הערשעל מיט א געמאכטען רחמנות פנים:
 — איך פארלאנג פון אייך ניט קיין נדבה, און אויך ניט

קיין עסען, איך בעט נאָר פון אייך איין זאך, אזוי ווי איך בין מיעד און צובראָכען, זאָלט איהר מיר ערלויבען זיך לעגען ביי אייך צווישען אויווען שלאָפען. איהר וועט מיר פשוט מהיה זיין און מאַרגען פריה געה איך גלייך אוועק.

דער בעל-הבית האָט זיך געקווינקעלט, אבער ביים סוף איהם ערלויבט.

הערשעל האָט זיך געלעגט שלאָפען. ליגענדיג, האָט ער גע-זעהן, ווי די בעל-הבית'מע האָט אָפגעשנימען די נעגעל, אריינגעלעגט אין א שטיקעל פאָפיר און דאס אריינגעוואַרפען אין אויווען. דערנאָך איז זי ערגעץ ארויס פון שטוב.

הערשעל האָט געזעהן אז קיינער איז אין הויז ניטאָ, איז ער אַראָפּ פון געלעגער, אויסגעזוכט א גענוענעם פעדער מיט א מעסער און אויסגעשנימען שטיקעלאך פעדער פונקט ווי נעגעל, דאס פארוויקעלט אין א פאָפיער, אריינגעוואַרפען גלייך אין דער וועטשערע, וואס האָט זיך געקאכט אין אויווען און אוועק צוריק שלאָפען.

שפעטער זיינען געקומען דער בעל-הבית מיט דער בעל-הבית'מע און זיך געזעצט עסען. ווי נאָר זי האָט דערלאנגט די וועטשערע, ערשט דער בעל-הבית זעהט, ביי איהם אין מעלער שווימט עפעס ארום א פאפירעל. ער נעהמט עס ארויס, עפענט אויף, ערשט ער זעהט, אינעווייניג ליגען עפעס נעגעל.

די בעל-הבית'מע האָט דערצעהלט דעם מאן, אז זי האָט אָפגעשנימען די נעגעל און אריינגעוואַרפען אין אויווען, קען זיין. אז דער פאפירעל איז ניט ווילענדיג אריינגעפאלען אין מאָפּ.

איז ביי זיי געבליבען, אז זיי זאָלען די יויך ניט עסען. זיי האָבען אויפגעוועקט הערשלען און איהם אָפגעגעבען זייער ווע-טשערע.

שפעטער זיינען אלע גענאנגען שלאָפען. אין א וויילע ארום מען הערט א געשריי פון הערשעל'ס זייט: „רוק זיך“. דער-

בעל-הבית איז אויפגעשטאנען, אָנגעצונדען א ליכט און צוגע-
גאנגען ארום אויווען. ער קוקט אויף הערשעלען, אבער ער
שלאָפט געשמאק, איז ער צוריק אוועק שלאָפען. אין א שעה
ארום מען הערט ווידער א קול: „רוק זיך ארויף“. אין א וויילע
ארום: „רוק זיך אראָפּ“. דער בעל-הבית איז ווייטער אראָפּ
זוכען, אבער קיין זאך ניט געפונען. זיינען זיי שוין געלעגען אין
שרעק ביז אינדערפריה.

אז מען איז אויפגעשטאנען, פרעגט דער בעל-הבית הערש-
לען, וואס האָט ער דאס געשריען פון שלאָף?
זאָגט הערשעלע:

— אז איהר וועט מיר שענקען א מלבוש, וועל איך אייך
דערצעהלען, וועט איהר פארשמעהן, אז איך רייך אמת.
דער בעל-הבית איז געווען נייגערדיג צו הערען, האָט ער
אויסגעזוכט אן אלמען כאלאט און עס אוועקגעגעבען הערשעלען.
הערשעלע האָט גענומען דעם כאלאט און געזאָגט צום בעל-
הבית:

— איצט וועל איך אייך זאָגען וואס דאָס איז. איך געה איך
א צוריסענעם פעלצעל און ער איז זעהר קורץ. אז איך דעק מיר
צו די פיס און ווער אנטשלאָפען, ווערט מיר קאלט אין פלייצע,
שריי איך פון שלאָף, „רוק דיך ארויף“. רוק איך ארויף, ווערט
מיר אבער קאלט אין די פיס, שריי איך צוריק „רוק זיך אראָפּ“,
ווערט מיר קאלט אין זייט. שריי איך „רוק זיך אהער“, „רוק זיך
אהין“. איצט, אבער, אז איהר האָט מיר געגעבען א לאנגען און
בריימען כאלאט, וועל איך שוין ניט דארפען שרייען.
אָט אזוי האָט הערשעלע געקראָגען עסען און א מלבוש.

הערשעל לערנט אן א גוי.

איינמאל איז הערשעל ארויס אין מארק אין א מארק-מאָג. ער זעהט א רעדל מענשען שטעהען ארום א גוי און דינגען ביי איהם אייער. דער גוי האָט זיך איינגעשפארט און געכעמען א מאַפעלען פרייז פאר יעדער שאַק. וויפיעל מען האָט צו איהם גע'מטענה'ט, אז ס'האלט אין מארק נאָר דרייסיג קאָפיקעס א שאַק, האָט גאר ניט געהאַלפּען. דער פויער איז געווען פאר' עקשנ'ט און געזאָגט, אז זיינע אייער זיינען בעסערע און ווערט 60 קאָפיקעס א שאַק.

דער עולם האָט אָנגעהויבען צו לאכען פון גוי. ווי מען האָט דערזעהן הערשעלען, האבען אלע זיך גאר דערפרעהט און גע- בעמען איהם, ער זאל עפעס מאַכען א שפיעל, אז דער גוי זאל איהם געדענקען.

הערשעל איז צוגעגאנגען צום פויער און אָנגעהויבען זיך מיט איהם צו דינגען. ער באַט איהם פערציג קאָפיקעס א שאַק. דער גוי וויל ניט און הערשעל געהט אוועק. ער קומט אבער באלד צוריק און איז איהם ביסלעכווייז מוסיף, ביז ער האָט איהם געגעבען די גאנצע זעכציג קאָפיקעס, וואס דער פויער האָט גע- בעמען. דער פויער האָט אָנגעהויבען צעהלען די אייער. הער- שעל האָט דערווייל א שושקע געמאַן איינעם פון זיינע פריינד אין אויער, און יענער איז אוועקגעגאנגען.

ווען דער גוי האָט געענדיגט צעהלען, האָט הערשעל אָנ- געשמעלט די פאלעס, דער גוי זאל איהם דאָרט איבערלעגען. ערשט דער מענש, הערשעל'ס פריינט, קומט צולויפען, א צו- קאכטער, און שרייבט צו הערשעלען אויף רוסיש :

— הערשקא, סקאריי, טאָיא מאַטקא פאמערלא. (הערשעל, לויף געשווינד, דיין מאמע איז געשמארבען).

אז הערשעל האָט דאָס דערהערט, האָט ער אראָפּגעלאָ-
זען די פּאַלעס, דערלאנגט א פּאַטש מיט די הענט און אָנגעהוי-
בען וויינען און קלאָנגען, אז ער חלש'ט, איהם איז ניט גוט. דער-
ווייל זיינען ארויסגעפאלען די אייער פון פּאַלע און זיך צו-
בראַכען.

הערשעל איז אנטלאָפּען. דער גוי איז אבער געשטאַנען
א לאנגע צייט איבער די צובראַכענע אייער און געוויינט :
— אַ גדיע מאַיצ פּראַצט ? (אוואו איז מיין האַרעווען ?).

—:—

איהם האָט שוין הערשעל באַצאַהלט, דעריבער איז איהם גוט צו לאַכען.

צו הערשעלען איז אמאָל געקומען א בעל-חוב, ביי וועמען ער
האָט אמאָל, ווען ער האָט געדארפט התונה מאכען א קינד, גע-
ליהען פּופציג רובעל. דער בעל-חוב האָט געמאַנט די געלט,
אַבער הערשעל האָט ניט געהאט וואס איהם צו געבען.

זאָגט הערשעל צום בעל-חוב :

— ווען דו ווילסט מיר געבען נאָך צוויי רובעל, האָב איך
אַ פּלאַן, וואס איך קען דיר אָפּגעבען דעם חוב און מיר זאָל נאָך
איך עפעס בלייבען.

— נו, מילא, — זאָגט דער בעל-חוב — איך האָב איינגע-
שטעלט פּופציג רובעל, דארף מען קריכען מיט נאָך צוויי.

און ער האָט דערלאנגט הערשעלען צוויי רובעל.

הערשעל האט צוגענומען די געלט, און געהייסען דעם בעל-
 חוב געהען מיט איהם. זיי זיינען אוועק אין מארק, און הער-
 שעל האט געקויפט פאר די געלט פינף היהנער.

— אט דאס איז מיין פלאן, — זאגט הערשעל צום בעל-
 חוב — די היהנער וועלען לייגען אייער, יעדע הוהן צו דרייסיג,
 וועלען מיר האָבען כס"ה הונדערט פופציג אייער. דערנאָך וועל
 איך איבערזעצען די היהנער אויף די אייער, וועלען זיי האָבען
 הינדעלאך, די הינדעלאך וועל איך אויסהאַדאָוען און ווייטער
 זעצען אויף אייער, וועט ווייטער זיין הינדעלאך און אזוי וועל
 איך דיר באצאָהלען דעם חוב.

אז דער בעל-הכית האט דערהערט הערשעל'ס רעכענונג,
 האט ער זיך שטארק פארנאָנדערנגעלאכט.

— דיר איז גוט צו לאכען — זאגט הערשעל — ווייל דיר
 האָב איך שוין גע'סלוק'ט, וואס וועלען אבער טאָן די איכריגע
 בעלי-חובות?

—————:

ה ע ר ש ע ל ' ס א נ ע צ ה

איינער האט זיך געקלאָגט פאר הערשעלען, אז ביי איהם אין
 דירה זיינען דאָ זעהר פיעל עכברים.
 זאָגט צו איהם הערשעל:

— איך האָב אן עצה: לעגט אוועק צו שטיקלאך אפיקומן
 ביי יעדער נארע, און נאָך דעם אפיקומן טאָר מען דאָך שוין ניט
 עסען, איז ווי די מייז וועלען אויפעסען די שטיקלאך אפיקומן,
 וועלען זיי שוין מעהר ניט אַנריהרען קיין זאך.
 גיט איהם יעציר א פרעג:

— ספייטש, ר' הערשעל, פון וואנען ווייסען אבער די מיינ, אז נאך דעם אפיקומן טאָר מען שוין מעהר ניט עסען?
ענטפערט איהם הערשעל:

— זיי האָבען ביי מיר אויפגעגעסען א שלחן ערוך, ווייסען זיי דאָך שוין דעם דין, אז נאָכ'ן אפיקומן טאָר מען ניט עסען.

—:—

ה ע ר ש ע ל ם ע נ ט פ ע ר .

הערשעל איז אמאָל פרייטאג ארומגעגאנגען מיט נאָך א חסיד איבער די הייזער און איז אריין צו א גביר, א פרייען, בע-
מען א נדבה.

פרעגט דער גביר הערשעלען:

— אויף וואס קלויבט איהר דאָס די געלט?

— אויף חלה אויף שבת. — האָט הערשעל געענטפערט.

רופט זיך אָפּ דער גביר:

— אָט דערפאר האָב איך פיינט די חסידים: א גאנצע וואָך

הייסט עס ביי זיי בולקע, עס קומט שבת רופען זיי דאס חלה.

האָט איהם הערשעל גלייך געענטפערט:

— דערפאר האָב איך פיינט די יונגע גבירים. זיי האלמען א

מויד אין שטוב. בייטאָג רופען זיי איהר דינסט, בינאכט —

גאָר ווייב.

—:—

א ליגען, ניט געטראכט.

אן עושר האט אמאל געזאגט צו הערשעלען?
 — הערשעלע, זאג מיר א ליגען ניט געטראכט, גיב איך דיר
 א רובעל.

זאגט הערשעלע צו איהם:
 — איהר האט דאך געזאגט, אז איהר גיט מיר צוויי רובעל.

—————:

הערשעלע רייסט מיט גוואלד.

הערשעלע איז אמאל אריין אין א געוועלב און געהייסען מען
 זאל איהם אפרייסען ריפס אויף א קאפאטע. דער קרעמער האט
 פאר איהם אפגעריסען. הערשעלע האט צוגעכאפט דעם ריפס און
 איז אוועקגעלאפען.

האט דער קרעמער גערופען מענשען, מען האט איהם נאכ-
 געיאגט ביז מען האט איהם געכאפט.

פרעגען די מענשען הערשעלען:

— הערשעלע, וואס האסטו דאס געטאן?

— פארשטעהט איהר מיך, — האט הערשעלע זיי געענט-

פערט — איהר זעהט דאך איך געה נאקעט, און וואס מען רייסט
 ניט אפ מיט גוואלד, דאס האט מען גיט.

די מענשען האבען געמאכט צווישען זיך א נדכה און בא-
 צאהלט דעם קרעמער.

—————:

הערשעל שײַמט זיך.

אמאָל, ביינאכט, זיינען צו הערשעלען אין שטוב אריין גנבים. זיי זוכען אויף דרערד, זיי מאפען אויף די ווענט, מאַמער הענגען מלבושים אָדער לייכמער, — עס איז אכער גאר ניט צו געפינען. דערווייל האָט הערשעלעם ווייב דערהערט די גנבים, וועקט זי הערשעלען אין דער שטיל:

— הערשעל, הערשעל, גנבים זיינען ביי אונז אין הויז.
 — שווייג שטיל, — ענטפערט איהר הערשעל — אויף מיר פלאמט דער פנים פון בושה, וואס זיי האָבען ניט וואס צו נעה-מען, און דו שרייסט נאָך און דאָס אַרט דיך גאָר ניט.

—————:

ווי אזוי הערשעל פארבייט אַ העמד.

הערשעלען האָט געטראָפען אַ סיכה. ער איז געגאנגען אין באַד און מען האָט דאָרט ביי איהם אוועקגע'גנב'עט אַ העמד. איז ער אוועק אהיים און געבעמען זיין ווייב, זי זאָל איהם געבען אַ העמד.

— וואו איז די העמד, וואס איך האָב דיר מיטגעגעבען אין באַד אריין? — האָט די ווייב געפרעגט.

— יענע העמד האָט מיר איינער פארבימען, — האָט הערשעל געענטפערט.

— מאָ אוואו איז יענעם העמד? — פרעגט ווייטער די ווייב.

— יענער האָט זיינע פארגעסען אנידערצולעגען. — האָט הערשעל קורץ געענטפערט.

—————:

הערשעל שַענקט איהם דעם ערשטען מאָל.

הערשעל איז איינמאָל פרייטאג געגאנגען אין מרחץ אריין, איז געקומען א גרויסער גביר און געזאָגט, ער וויל א גוטער שמייסער זאל איהם אויספארען און אויסשמייסען. איז צוגע-
גאנגען הערשעל צום גביר און געזאָגט, אז ער איז א גוטער שמייסער, נאָר ער וויל דער גביר זאָל איהם פריהער באצאלען.
דער גביר האָט הערשעלען ניט געקאָנט און געזאָגט דעם שמייסער, וואס איז איהם די נפּקא מיניא און איהם באצאלט פריהער.

הערשעל האָט גענומען די געלט, געהייסען דעם גביר ארויפקריכען אויפ'ן אויבערשטען באַנק, דאָרט איהם ארומגע-
זיפט, ארומגעוואשען און, לאַזענדיג דעם גביר ליגען אויפ'ן באַנק ווארטען אויף דאָס שמייסען, איז ער געלאסען אַראָפּ פון באַנק.

דער גביר איז געלעגען א האלבע שעה און אז ער האָט גע-
זעהן, אז דער שמייסער קומט ניט, איז ער אַראָפּ פון באַנק און אויפגעזוכט הערשעלען.

— זאָגט מיר, — האָט איהם דער גביר געפרעגט — איהר האָט ביי מיר גענומען די געלט פאראויס, פארוואס שמייסט איהר מיך ניט?

ענטפערט איהם הערשעל :

— פארשטעהט איהר מיר, דערפאר וואס איהר האָט זיך אליין געלעגט, שענק איך אייך דעם ערשטען מאָל די שמיץ.
דער גביר האָט זיך דערוואוסט, אז דאס איז געווען הער-
שעל און האָט איהם די געלט געשענקט.

ווען א גאנז האָט נאָר איין פיסעל.

ווען הערשעל איז נאָך געווען א קינד, איז ער אמאָל גע-
זעסען, ווינטער צייט, מיט דעם פאמער און געגעסען מיטאָג.
מען האָט דערלאנגט געזען פלייש מיט די פיסלאך פון א גאנז.
אז דער פאמער האָט זיך א וויילע פארקוקט אָן א זייט,
האָט הערשעל א כאפ געטאָן א פיסעל און דאָס אויפגעגעסען.
אין א וויילע ארום, האָט זיך דער פאמער ארומגעזעהן, אז אין
שיסעל איז נאָר דאָ איין פיסעל, זאָגט ער צו הערשעל:

— הערשעל, פארוואס האָסטו דאס אויפגעגעסען א פיסעל?
— ניין, טאָמע, דו האָסט א מעות — ענטפערט הערשעל —
איך האָב די פיסעל ניט געגעסען, די גאנז האָט מעהר ניט גע-
האט ווי איין פוס.

— וואָס? — זאָגט דער פאמער — האָסטו אמאָל געזעהן
א גאנז מיט איין פוס?

— געוויס, האָב איך געזעהן, — זאָגט הערשעל — קום
מיט מיר צום טייך, וועל איך דיר ווייזען א סך גענז, וואס האָ-
בען נאָר צו איין פוס.

דער טאמע האָט איינגעשטימט. נאָכ'ן עסען זיינען זיי
ביידע אוועק צום טייך. הערשעל האָט דעם פאמער געוויזען
א גאנז, וואס איז געשטאנען נאָר אויף איין פוס און די אנדערע
האָט זיך ניט ארויסגעוויזען.

— נו, זעהסטו, — זאָגט הערשעל מיט נצחון, — אָט איז
א גאנז וואס האָט נאָר איין פוס.

— דו האָסט א מעות, — ענטפערט דער פאמער — אָט
וועל איך דיר ווייזען, אז זי האָט אויך צוויי פיס.
דער פאמער האָט א טרייב געטאָן די גאנז מיט די הענט,

און די גאנז האט אראפגעלאזען די אנדער פיסעל און איז אנט-
לאפען.

— הערסטו א שכל, — ענטפערט הערשעל — דו האסט
דאך א טרייב געמאן מיט די הענט. מעגליך, ווען דו זאלסט
געווען ביים טיש אויך א טרייב מאן מיט די הענט, וואלט אויך
געווארען צוויי פיסלאך. (דאס האט ער געמיינט, ווען דער פאטער
וואלט איהם א קלאפ מאן איבער די הענט, וואלט ער ניט גע-
נומען די פיסעל.)

—————:

וואו הערשעלס סדור איז געבליבען.

הערשעל איז אמאל געקומען צום רבי'ן ר' ברוכ'ל אום
ערב-פסח און דערצעהלט איהם, אז ער האט ניט אין וואס צו
זאגען די הגדה. ר' ברוכ'ל האט ארויסגענומען זיין סדור און עס
אפגעגעבען הערשעלען.

צום אנדער סדר איז הערשעל ווידער געקומען צום רבי'ן
און דערצעהלט, אז ער האט ווייטער ניט אין וואס צו זאגען
די הגדה.

— סמייטש! — האט ר' ברוכ'ל זיך געוואונדערט — ערשט
נעכמען האב איך דיר געגעבען מיין סדור און אט האסטו שוין
ווידער ניט אין וואס צו זאגען, וואו איז מיין סדור?

— א, עס איז א גאנצע מעשה דערביי — ענטפערט
הערשעל — נעכמען האב איך אנגעהויבען זאגען די הגדה און
בין אזוי צוגעקומען צום ארט וואו עס שמעקט „מעשה ברבי
אליעזר ורבי עקיבא ורבי טרפון“, און איך האב פאר זיך דער-
זעהן אזעלכע געסט, מיט וועלכע איך האב זיך א גאנץ יאהר
ניט געזעהן, האב איך זיי זעהר שעהן אויפגענומען און מיר

האַבען צוזאַמען געטרונקען וויין. נאָר אזוי ווי ביי מיר איז ניט געווען גענוג וויין, האָב איך זיי אוועקגעפיהרט אין שענק אריין און מיר האָבען זיך גענומען צום טרינקען, איז אזוי ווי איך בין שוין מיט דעם טרינקען געוואוינט, האָט דאס מיר ניט גע-שאַדט און איך האָב געטראָפּען אהיים, נאָר זיי זיינען קליינע טרינקער. האָבען זיי שוין ניט געקענט געהן אהיים און זיינען געבליבען דאָרט אין שענק ליגען און זיינען דאָרט נאָך איצט אויך.

האַט ר' ברוכ'ל פון דער מעשה פארשטאַנען, אז ער האָט זיין סדור פארזעצט אין שענק פאר משקה, האָט ער געשיקט דאָס אויסלייזען און איהם ווייטער געגעבען.

—:—

ווי אזוי הערשעל מאַכט אַ מנין.

הערשעל איז אמאָל געקומען אויף א יריד גראדע אין דעם מאָג, וואס ער האָט געהאט יאהר-צייט. האָט ער געוואָלט צו מנחה מאַכען אַ מנין, אָבער דאס איז געווען אונמעגליך אויסצופיהרען, ווייל יעדער איז געווען שטאַרק פארנומען. הערשעל איז אָבער געפאלען אויף אַן עצה. ער איז אריין אין שטוב און דורכ'ן פענסטער געמאַכט גרויסע קולות:

— גוואלד, גוואלד!

אלע מענשען זיינען אריינגעלאָפּען אין הויז און גענומען זיך ארומוקען, וואס האָט דאָרט געטראָפּען, אָבער הערשעל האָט אַ קלאַפּ געגעבען איבער'ן טיש און אַ געשריי געטאָן:

— יתגדל ויתקדש שמייה רבה.

איז שוין דער עולם ניט אוועק און געדאווענט מנחה בצבור.

—:—

הערשעלען איז קיין דאגה ניט קיין פוהר.

הערשעלע אין זיינע וואנדערונגען איבער דער וועלט, פלעגט מעהרסטענס געהן צו-פום.

האַבען איהם די מקורבים אמאָל געפרעגט:
— הערשעלע, פארוואס געהסטו נאָר צו-פום, פארוואס קוקסטו זיך ניט ארום, מען זאָל אמאָל קענען זיך אריבערכאפען מיט א פוהר?

— איך האָב קיינמאָל קיין דאגה ניט מיט א פוהר — האָט זיי הערשעלע געענטפערט — דען קוים געה איך נאָר ארויס פון שטאַט, קומט מיר באלד אנטקעגען א פוהר...

—————:

פון זיינשוועגען און פון עולמ'ס וועגען.

ווען הערשעלע איז געווען משמש ביי ר' ברוכ'לען, האָט דער רבי מיט איהם אויסגענומען א תנאי, אז מען זאָל איהם אלע מאָג פרעגען וואס צו קאָכען. איינמאָל איז דער רבי געווען מרה-שחורה'דיג און עפעס צומראָגען, ערשט הערשעלע קומט איהם אָן אנטקעגען און פרעגט:

— רבי, וואס זאל מען היינט קאָכען?
— פון מיינשוועגען — האָט דער רבי געענטפערט מיט כעס, וואס הערשעלע שמערט איהם אין מחשבות — זאָל מען קאָכען שפענער.

האָט איהם הערשעלע אכער גלייך געענטפערט:
— אז פון אייערשוועגע, שפענער, טאָ וואס זאָל מען קאָכען פאר דעם עולמ'ס וועגען?

—————:

ער זאָל ניט געהן אין וואסער.

ר' ברוך'ל איז אמאָל געגאנגען אין וואסער. עס איז געווען זעהר קאלט, האָט זיך דער עולם געשראָקען דער רבי זאָל חלילה זיך ניט צוקיהלען, האָט מען געשיקט נאָך הערשלען, ער זאל דעם רבי'ן אומקעהרען מיט א גוט וואָרט. איז הערשעל ארויס-געלאָפען און דעריאָגט דעם רבי'ן:

— רבי, רבי, — האָט ער געשריען — פּאָלגט מיך, קעהרט זיך אום, געהט ניט אין וואסער, ווארים מיין ווייב איז געגאנגען אין וואסער, איז זי געוואָרען גראַב ווי א פּאָס.

—:—

ער איז ביי איהם קיינמאָל ניט געווען.

הערשעל האָט איינמאָל געהאט א פארדרוס אין הארצען אויף ר' ברוך'לען, און האָט באשלאָסען איהם אריינזאָגען מיט אַ וואָרט, אז ער זאל איהם געדענקען. בין מנחה למעריב, ווען דער עולם איז געווען פול אין בית-המדרש, איז הערשעל צוגע-גאנגען צו ר' ברוך'לען און איהם אָנגעהויבען דערצעהלען א מעשה. דער עולם האָט זיך ארומגעשטעלט הערען וואס הער-שעל וועט דערצעהלען.

— הערט איהר, רבי, — האָט הערשעל אָנגעהויבען — פאר צוויי וואכען האָב איך ניט געהאט אויף שבת, געה איך מיר אזוי ארום פארקלערט און טראכט, וואו נעמט מען ערגעץ אויף שבת? ערשט דער יצר-הרע געהט מיר אָן אנטקעגען און פרעגט: „הערשעל, וואס ביזטו אזוי פארטראכט?“ האָב איך איהם דערצעהלט מיין זאָרג, אז איך האָב ניט אויף שבת. רופט

ער זיך אפ צו מיר : „דו נאר איינער, אויך א דאנה ? געה אריין צום רבי ר' ברוך'לען, נעם ביי איהם א זילבערנע לעפעל, וועסטו האבען אן אויפגעשפילטען שבת.“ בקצור, איך האב איהם גע-פאלגט און טאקע געהאט א שבת כיד המלך. פאראכטאגען האב איך ווייטער גיט געהאט אויף שבת, האב איך מיר גע-וואלט געהן אויף דעם אלטען גאנג, וואס דער יצר הרע האט מיר געוויזען, ערשט דער יצר טוב באגעגענט מיך און פרעגט :
— הערשעל, וואוהין געהסטו ?

דערצעהל איך דעם אמת, אז איך געה צו רבי'ן נעהמען א לעפעל, איך זאל האבען אויף שבת. רופט זיך אבער אפ דער יצר טוב :

— פאלג מיך, גנב'ע ניט, גאט וועט דיר העלפען, דו וועסט אזוי אויך אויספיהרען דעם שבת.
בקצור, איך האב איהם געפאלגט, און אויסגעפיהרט דעם שבת מיט צרות און מיט ליידען.

היינטיגען דאנערשטאג האב איך ווייטער ניט אויף שבת, און געה ארום און קלער וועמען זאל איך פאלגען, דעם יצר טוב אדער דעם יצר הרע. באגעגענט מיך ווידער דער יצר טוב און זאגט צו מיר :

— זעהסטו, הערשעל, אט האסטו אויסגעפיהרט דעם לעצ-מען שבת אהן גנבה, גאט האט דיר געהאלפען.
— גוטער ברודער, — ענטפער איך איהם — איך האב טאקע אויסגעפיהרט, אבער אז אך און וועה צו אזא אויספיה-רען, מיט צרות און מיט ליידען. דעם שבת רעכען איך בעסער צו פאלגען דעם יצר הרע.

כאפט זיך אויף דער יצר טוב מיט א גוואלד און שרייט :

— הערשעל, גנב'ען טאר מען דאך ניט.

זאג איך צו איהם :

— אויב דו ווילסט מיך יא פארהימען פון א זינד, טאמער

וואָלסטו אריינגעגאנגען צום רבי'ן און איהם בעמען ער זאל
מיר געבען אויף שבת?
רופט זיך אָן דער יצר טוב:

— איך וואָלט דיר, הערשעל, אודאי געמאָן אזא קליינע
טובה, נאָר איך קען דיר שווערען, אז זייט איך לעב, איז מיין
פום אויף זיין שוועל ניט אריבערגעקומען.

—:—

דער פּראָסט איז א נואף.

עס איז געווען ווינטער, דער פּראָסט האָט געברענט און
ביי הערשלען אין הויז איז געווען קאלט סכנת-נפשות. עס איז
אויסגעגאנגען די האַלץ און הערשעל האָט ניט געהאט קיין געלט
אויף איינצוקויפּען נייע. איז הערשעל אוועק צום רבי ר' ברוכ'ל
און געזאָגט, אז ער האָט א שווערע זינד אויפ'ן פּראָסט, ער איז
א נואף.

— ווי אזוי ווייסטו דאָס? — פּרעגט איהם ר' ברוכ'ל.

— גאנץ פשוט, — זאָגט הערשעל, — מיין ווייב איז אוועק
אין מאַרק, ערשט דער פּראָסט לויפט איהר נאָך, זי לויפט אריין
אין שטוב, ער איז דאָ נאָך איהר. זוך איך א שייטעל האַלץ
איהם ארויסטרייבען, ערשט עס איז ניטאָ קיין שייטעל האַלץ.

—:—

ר' נחום געהט אראָפּ.

איינמאָל האָט זיך אן אַרימער מיט'ן נאָמען ר'
נחום זיך ארויפגעזעצט אויבען אָן אין בית מדרש. אלע האָבען
געוואָלט, ער זאל אראָפּגעהן, נאָר קיינער האָט ניט געוואגט
איהם זאָגען א וואָרט. האָט מען געבעמען הערשלען, ער זאל

עפעס אויפמאָן אַ שעהנע שטיק. הערשעל האָט גענומען אַ סידור'ל, געהט צו צו דעם מיוחס און הויבט אָן לערנען די משנה פון „במה מדליקין“

— במה מדליקין ובמה אין מדליקין, אין מדליקין לאַ בלכש ולא בחוסן ולא בחלב נחום...

— האַ? — האָט מען איהם אָנגעהויבען אונטערזאָגען פון אלע זייטען — וואס איז דאָס פאר אַ פשט „ולא בחלב נחום“ ר' נחום געהערט דאָך אראָפּ.

— איהר זייט גערעכט, — האָט הערשעל געענטפערט און הויך געזאָגט אין דעם מיוחס זייט — ר' נחום דארף געהן אראָפּ.

—————:

וואָס דעם גביר פעהלמ.

געהענדיג איבער די הייזער, איז הערשעל אמאָל אָנגע-קומען צו אַ גרויסען גביר. ס'איז דאמאָלט געווען זומער. אין דרויסען איז געווען זעהר הייס, דער גביר איז, אָבער, געווען אין קיהלען בייםמענט, אָנגעמאָן אין אַ ווייסען, טייערען כאלאט און גערויכערט אַ טייערע ליולקע.

דער גביר האָט געקליבען נחת פון זיין רחכות, אז ער האָט דערזעהן הערשעלען, האָט ער איהם גלייך אַ פרעג געגעבען :

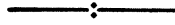
— זאָג מיר, הערשעל, וואס פעלט מיר איצט, וועל איך דיר געבען אַ שעהנע נדבה.

הערשעל האָט אַ טראכט געמאָן און געזאָגט :

— גיט מיר פריהער די נדבה, וועל איך אייך דערנאָך זאָגען וואָס אייך פעלט.

דער גביר האָט איהם געגעבען אַ שעהנע נדבה. הערשעל

האָט די געלט אריינגעלעגט אין קעשענע, זיך אויפגעשטעלט
 אַוועקצוגעהן און געזאָגט :
 — פערשמעהט איהר מיך : אין דער ערד ליגט איהר ; אָנ-
 געטאָן געהט איהר אין תכריכים, פעהלט אייך טאקע מעהר
 ניט, אז ווערים זאָלען אייך עסען.

ווי אזוי בראַנפען וועט העלפען.

ר' ברוך'ל איז אמאל געפאָהרען ווינטער אין וועג מיט
 הערשלען און עס איז אויסגעבראַכען א זאווערוכע מיט א ווינד
 אויף סכנות נפשות. ר' ברוך'ל מיט ר' הערשלען האָבען זיך
 איינגעדרעהט אין זייערע פעלצען, דאָך האָט דער ווינט זיי דורכ-
 גענומען און געמאכט אויפצימערען זייערע ביינער. רופט זיך
 אָפּ הערשעל צום רבי'ן :

— רבי לעבען, אוואו איז ערגעץ די פלאש בראַנפען ?
 — וואָס דארפסטו איצט די בראַנפען, הערשעל ? — האָט
 איהם ר' ברוך'ל געפרעגט — וואָס קען דיר די בראַנפען איצט
 העלפען ?

— פארשמעהט איהר מיך, רבי לעבען, — האָט הערשעל
 געענטפערט — דער ווינט בלאָזט מיר אין פנים, וויל איך נעמען
 אַביסעל בראַנפען, וועט זיך מיר פארדרעהען די קאָפּ, וועט דער
 ווינט בלאָזען אין פאטיליצע.

ווי הערשעל באַקומט געלט ביי זיין ווייב.

הערשעל האָט אמאָל דערשמעקט, אז זיין ווייב האָט עמ-ליכע קערבלאך און האָט געזוכט אן עצה ווי זיי ביי איהר צו באַקומען. ער איז ארויף אויפ'ן בידעם און פון דאָרט עפעס גערעדט, גע'מענה'ט און ווי געביזערט זיך אויף אימיצען. אז ער איז אראָפּ פון דאָרט, האָט איהם די ווייב געפרעגט: — הערשעל, מיט וועמען האָסטו דאָס דאָרט גערעדט אויפ'ן בידעם?

— מיט דעם דלות. — ענטפערט הערשעל.
 — וואָס האָסטו דאָס מיט איהם גע'מענה'ט אזוי לאַנג?
 — הערסטו דאָך, — זאָגט הערשעל — דער דלות האָט מיר געזאָגט, אז ווען איך זאל איהם נאָר אויפנייהען א נייע קאפּאַטע, טרעט ער פון מיר אָפּ אויף אייביג.
 — טאָ פארוואס מאכסטו איהם ניט קיין קאפּאַטע? — פּרעגט דאָס ווייב.

— ווייל איך האָב ניט די עטליכע קערבלאך, וואס די קאפּאַטע דארף קאָסטען.

— איך האָב די געלט, — זאָגט די ווייב — נא דיר דריי רובעל און ניי איהם אויף א קאפּאַטע, און זאל ער פון אונז איינמאָל פאר אלעמאָל אוועקגעהן. דו ווייסט דאָך אבער ניט זיין מאָס? — האָט זי איהם געפרעגט.

— איך דארף ניט זיין מאָס, — ענטפערט הערשעל — ער איז פונקט ווי איך, עס זאל נאָר פעהלען א האָר.
 די ווייב האָט געגעבען הערשעלען די געלט און הערשעל איז אוועק אין קראָס און געקויפט סחורה און געלאָזט אויפנעהען א טאפּאַטע.

אז די קאפּאַטע איז געוואָרען פארטיג, איז הערשעל צוריק

ארויף אויפ'ן בוידעם און דאָרט ווייטער גע'מענה'ט מיט איי-
 נעם. שפעטער איז ער אראָפּ צוריק מיט דער קאפּאַמע.
 — פארוואס האָסטו ניט אָפּגעגעבן דעם דלות זיין קא-
 פּאַמע? — האָט איהם די ווייב געפּרעגט.
 — הערסט דאָך — האָט הערשעל געענטפּערט — די מאַס
 טויג ניט. דער דלות איז דערווייל גרעסער און גרעכער גע-
 וואָרען.

—————:

א ריכטיגער באווייזן.

הערשעל איז אמאָל אריינגעפאלען צווישען א קאמפּאַניע
 הולטייעס, וועלכע זיינען אויך געווען גרויסע לצים. אז זיי האָ-
 בען דערזעהן הערשעלען, האָבען זיי אָנגעהויבען פון איהם מאכען
 ליצנות און איהם א פרעג געמאָן:
 — זאָגט, ר' הערשעל, וואס איז גאָט א זכר צו א נקבה?
 — געוויס א זכר, — האָט הערשעל אויפ'ן שמעל געענטפּ-
 פּערט — ווייל, ווען ער וואָלט זיין א נקבה, וואָלט איהר פון
 איהם געהאט א הרהור.

—————:

לייט האָבען פארוואָס.

הערשעלס ווייב רופט זיך איינמאָל אָפּ צו איהם:
 — גיב מיר עטליכע קאפּיקעס.
 — וואָס דארפסטו געלט? — פרעגט איהר הערשעל.
 — איך וויל איינזעצען גענו. — ענטפּערט די ווייב.
 — פאר וואס זאָלסטו זיי איינזעצען? — פרעגט הערשעל
 מיט א רוגז.

— וואָס הייסט פארוואס? — פרעגט די ווייב מיט כעס
 צוריק — פארוואָס זעצען ליימען איין גענו? —
 — הערסטו דאָך, — האָט הערשעל געענטפערט — דאָס
 פרעג איך דאָך, ליימען זעצען גענו, האָבען זיי פארוואָס, אָבער
 דו פארוואס זאָלסטו זיי זעצען?

—————:

הערשעלס אַ מעשה.

הערשעל איז אמאָל געזעסען ביים רבי'ן ר' ברוכ'ל ביים
 טיש. מען האָט דערלאנגט צום טיש א געבראָממענעם אינדיק.
 האָט איינער פון די געסט, א רב פון א שטעטעל, גענומען דעם
 אינדיק צו זיך און איהם אָנגעהויבען איינטיילען אין חלקים.
 ר' ברוכ'לען איז ניט געווען געפעלען דעם רבי'ס שניידען און
 דערלאנגט א וואונק הערשעלען, ער זאל געפינען א וועג ווי צו-
 צונעהמען ביים רב דעם אינדיק.

האָט זיך הערשעל אויפגעשטעלט און געזאָגט:

— רבותי, איך האָב זיך דערמאָנט א שעהנע מעשה, וואס
 מיט מיר האָט געמאָכט און איך וועל איך דאָס דאָ דערצעה-
 לען.

מען האָט מיך אמאָל גערופען אויף א חתונה פרעהליך צו
 מאכען דעם עולם. אזוי ווי איך געה, ערשט איך באגעגען א רב.
 — וואוהין געהט איהר, רבי? — האָב איך איהם געפרעגט.

— אויף דער חתונה נעהמען רח"ש.

איך געה ווייטער, באגעגען איך אן אינדיק.

— וואוהין געהסטו, אינדיק? — האָב איך איהם געפרעגט.

— איך געה אויף דער חתונה, מען זאל מיך קוילענען, וועט

מען האָבען פלייש צו דער חתונה.

איך געה אביסעל ווייטער, ערשט איך באגעגען א רוח.
 — וואוהין געהסטו, רוח? — פרעג איך איהם.
 — איך געה אויף דער חתונה — ענטפערט דער רוח —
 מאכען אביסעל קונצען.

זיינען מיר געגאנגען זאלכעפיערמ. איך מיט'ן רב, דער אינ-
 דיק מיט'ן רוח. מיר זיינען געגאנגען ביז מיר זיינען געקומען צו
 א טייך. איך, הערשעל, בין א כריה און האב געקענט אריבער
 דעם טייך. דער רוח קען דאך געוויס אריבער, דער רב אבער
 מיט'ן אינדיק, צוויי שווערע לייט, זיינען געבליבען שמעהן און
 ניט געקענט אריבער. מיר געהען דאך אבער אין קאמפאניע,
 דארף מען זיי ארויסהעלפען. וואס זשע האכען מיר געמאן? —
 האט דער רוח געכאפט דעם רב, און איך דעם אינדיק (ביי די
 ווערטער האט הערשעל אנגעכאפט דעם אינדיק פון מיש) און
 מיר זיינען אריבער.
 דער אינדיק איז שוין געבליבען ביי הערשעלען אין די הענט.

—:—

הערשעלס גוטע ווערטלאך וועגען קהל.

הערשעל איז כידוע כל ימיו געווען אן ארימאן. ער האט
 אבער פארמאגט א שטיקעל הייזקע און האט געדארפט צאלען
 פאדאמקעס (מעקסעס) צו קהל. אז ער האט ניט געהאט מיט
 וואס צו בעצאלען, האט קהל ביי איהם צוגענומען די לייכטער
 פון מיש.

אז הערשעל האט דאס דערזעהן, האט ער גענומען א קוי-
 לעמש (א גרויסע חלה) און אוועקגעטראגען צו קהל. האט מען
 איהם פון קהל געפרעגט, וואס איז דאס פאר א קוילעמש? האט
 זיי הערשעל געענטפערט:

— פארשמעהט איהר מיד, אז די גויה נעמט ביי מיר אראפ
די לייכטער אום שבת, גיב איך איהר א שטיקעל חלה, אבער אז
קהל האָט אראָפגענומען די לייכטער, דארף מען זיי געבען א
גאנצע חלה.

אַלע האָבען זיך צולאכט. דער ראש הקהל האָט זיך אָפגע-
רופען צו הערשעלען:

— הערשעלע, זאָג אונז נאָך אַ גוט ווערטעל, וועלען מיר דיר
אָפגעבען די לייכטער און באַפרייען פון פּאַדאַטקעס.
זאָגט צו זיי הערשעלע:

— גיט מיר אַפריהער די לייכטער צוריק, דאַמאַלט וועל איך
אייך עפעס זאָגען וועגען אייך.

מען האָט איהם אָפגעגעבען די לייכטער. הערשעלע האָט
גענומען די לייכטער, זיי איינגעפאַקט און זיך אויפגעשטעלט צו
געהן.

— יעצט וועל איך אייך זאָגען — האָט הערשעלע אָנגע-
הויבען — מיר איז שמענדיג אַ וואונדער איין זאָך. קהל נעמט
דאָך איין פּאַדאַקטעס, אָפצאַהל פון ליכט, קאַראַבקע פון פלייש
און נאָך אַ סך איינגעמונגען, פאַרוואס נעמט זי שוין אויך ניט
אייך קיין מיתה משונה? דער תירוץ איז אבער, מיינע פריינד,
קהל טוט נאָר אזוינע זאכען, וואס איז ניט רעכט, זיי ראַבעווען
למשל די אַרימעלייט, נעמען משכנות ביי אַביונים, אבער איינ-
נעמען אַ מיתה משונה וואלט געווען זעהר אַ רעכטע זאך, און
קיין רעכטע זאך טוט קהל ניט.

ער קען עס משפּט'ן.

הערשלען האָט אמאָל עפעס שטארק פארדראָסען אויף ר' ברוכ'לען. האָט ער באשלאָסען ער זאָל איהם געדענקען. ער קומט צוגעהן צו ר' ברוכ'לען און פרעגט איהם:
 — רבי, איך וויל ביי אייך האָבען א דין תורה.
 — וואָס קומט דיר אויס גראדע ביי מיר זיך משפּט'ן? —
 פרעגט איהם ר' ברוכ'ל.
 — די דין תורה איז מיט גאָט אליין — ענטפערט הער-
 שעל — איך האָב צו איהם א סך מענות.
 — און אז מיט גאָט, מוזטו דאָס משפּט'ן זיך ביי מיר? —
 פרעגט אלץ ר' ברוכ'ל.
 — פארשמעהט איהר מיך — ענטפערט הערשעל — אלע
 איבריגע רבנים האָבען מורא פאר גאָט, ווייס איך אז זיי וועלען
 געוויס גאָט צו'פסק'נען, אז ער איז גערעכט. איהר, אָבער, האָט
 דאָך פאר גאָט קיין מורא ניט, וועט איהר פסק'נען אן אמת'ע
 דין-תורה.

—————:—————

ער מאַכט עס קורץ.

ר' ברוכ'ל האָט אמאָל געפרעגט הערשלען:
 — הערשעל, פארוואָס געהטו אזוי גיך אויס שמונה
 עשרה?
 האָט הערשעל געענטפערט:
 — פארשמעהט איהר מיך, רבי לעבען, איהר האָט א סך
 זילבער און גאָלד, געדויערט לאנג איידער איהר רעכענט דאָס

איבער, דעריבער נעמט ביי אייך די שמונה עשרה לאנג; איך האָב אבער מעהר ניט ווי א ווייב און א ציעג, בערעכען איך מיר איינמאָל ווייב ציג, ציג ווייב און פארטיג, אויסגעשטאַנען די שמונה עשרה.

—————:

וואָס עס מיינט רזין דרוין.

הערשעל פרעגט אמאָל ר' ברוכ'ן:

— רבי, וואס איז דער חלוק פון רזין ביז רזין דרוין.

דער רבי האָט פארשטאַנען, אז הערשעל וויל דאָ עפעס זאָגען א וויין, זאָגט ער צו איהם:

— אדרבה, הערשעל, זאג דו דעם חילוק.

רופט זיך אָן הערשעל:

— דער חילוק איז פשוט: רזין הייסט אזוינע תורה, וועלכע

איהר ווייסט און איך ניט; רזין דרוין הייסען אזוינע, וועלכע מיר ביידע ווייסען ניט.

—————:

ישראל עם קדושים.

הערשעל איז אמאָל גענאנגען נאָך נדבות און אָנגעמראָפען אויף צוויי יונגעלייט, וועלכע זיינען געזעסען מיט א מיידעל און געשפיעלט אין קארטען. די חכרה האָבען געקאָנט הערשעלען. זאָגען זיי:

— הערשעל, זאג אונז א גוט וואָרט, וועלען מיר דיר געבען

א פיינע נדבה.

— וואָס האָב איך אייך צו זאָגען? איך זעה נאָר פון אייך.

אז אידען זיינען ווירקליך אן עם קדושים.

— ווי אזוי זעהסטו דאָס?
 — גאנץ פשוט, — האָט הערשעל ערקלערט — אמאָל האָר
 בען אידען געמעגט נעמען עמליכע ווייבער, איז געקומען ר'
 גרשון, א הייליגער איד, און געמאכט א חרם, אז מען זאל ניש
 נעמען מעהר ווי איין ווייב. אבער איהר, זעה איך, זייט נאָך
 הייליגער פון רבינו גרשום, און צוויי יונגעלייט באנוגענען זיך
 גאר מיט איין ווייב, זעהט מען דאָך סא הייליגע פאָלק אידען
 זיינען.
 די חברה האָבען זיך צולאכט און איהם געגעבען א פיינע
 נדבה.

—————:

איידער מען דערשלאָגט זיך צו דעם.

הערשעל איז אמאָל ארויס אין מארק און זעהט, עס שטעהט
 א רעדעל מיט מענשען און לאכען פון דעם און פון יענעם, דער-
 הויפט האָבען זיי זיך געטשעפעט צו די אכיונים. רופט זיך אַפ
 הערשעל:

— איהר לאכט פון קבצנים? איהר מעגט מיר גלויבען, איך
 האָט אליין געזעהן פיעל נגידים אדירים, מיליאָנערען, וועלכע
 האָבען פארקויפט הייזער, סקלאדען, טייערע מעבעל, גאָלד און
 זילבער, מיט איין וואָרט, זיי האבען פארקויפט אלעס וואס זיי
 האָבען געהאט, ביז זיי האבען זיך דערשלאָגען צו ווערען אַרי-
 מעלייט. היינט וואס איז דאָ צו לאכען פון אַרימעלייט?

—————:

וואָס הערשעל וועט מענה'ן אויף יענער וועלט.

הערשעל איז אמאָל געוואָרען קראַנק און דער רבי ר' ברוכ'ל איז איהם געקומען מבקר חולה זיין. זיי האָבען אזוי פארבראכט און הערשעל האָט אפילו קראַנקערהייט ניט פארלאָרען זיין מוט און געמאכט מיט זיינע ווערטלאך פּרעהליך דעם רבי'ן. האָט ר' ברוכ'ל א פּרעג געבען הערשעלען :

— זאָג מיר, הערשעל, צו האָסטו קראַנקערהייט אמאָל אַ טראַכט געגעבען, וואָס וואָלסטו מענה'ן אויף יענער וועלט ?
— וואָס דארף איך פּריהער טראַכטען, — האָט הערשעל געזאָגט — אז מען וועט מיך פּרעגען, וועל איך טרעפען וואָס צו ענטפּרען.

— נו, לאַמיר נעמען למשל, — זאָגט דער רבי — און איך וועל דיך פּרעגען די טענות, און לאַמיר הערען וואָס וועסטו ענטפּרען.

— גוט. — האָט הערשעל מסכים געווען.

— מה שמך ? — פּרעגט ר' ברוכ'ל הערשעלען.

— געצעל.

— סמייטש, — כאַפט זיך דער רבי — מען רופט דאָך דיר

הערשעל ?

— נו, אז איהר ווייסט, וואָס פּרעגט איהר ?

— עמקת באמונה ? (האָסטו געהאנדעלט אַרענטליך ?) —

פּרעגט ווייטער דער רבי.

— אז איהר האָט מורא, טאָר האַנדעלט ניט מיט מיר.

— מה תקנת בעולם ? (וואָס האָסטו פּאָרריכט אויף דער

וועלט ?)

— אמאָל תּחתונים, אמאָל א העמד. — האָט הערשעל גע-

ענטפּערט.

האַט זיך ר' ברוכ'ל זעהר צולאכט און געזאָגט :
 — זאָג מיר, הערשעל, דאָס איז דאָך אלץ אויף שפּאס,
 אַבער, דעם אמת, וואס טראכסטו צו ענטפערען אויף יענער
 וועלט ?

— אַט וועל איך אייך זאָגען, — ענטפערט הערשעל — איך
 האָב א צוגעגריימע טענה: רכּונו של עולם! דו האַסט בא-
 שאפען דעם מנשען מיט פיער „על כרחח"ס, נעמליך, ע"כ אתה
 נולד, ע"כ אתה חי, ע"כ אתה מת וע"כ אתה עתיד ליתן דין
 וחשבון. דריי על-כרחח'ס האָב איך שוין איבערגעקומען, וואס
 וועט זיין דער געפּאָהר, רכּונו של עולם, אז דו וועסט מיר שענ-
 קען איין בעל-כרחח, בעט איך דיך טאקע, גאַט ברוך הוא, שענק
 מיר דעם לעצטען בעל-כרחך און בעט ביי מיר ניט קיין חשבון.

—————:

מען ווייס ניט פאר וועמען מען בויט.

איך אסמראפאָליע האַט א בעל-הבית געבויט א הויז און
 גערופען הערשעלען פאר א מבין. דער בעל-הבית האַט איהם גע-
 וויזען ווי עס וועט אלעס אויסזעהן :

— דאָ — האַט ער ערקלערט הערשעלען — וועט זיין דאס
 שפייז-צימער, דאָרט דער שלאָף-צימער, רעכטס דער קינדער-
 צימער און אין ווינקעל די קיך.

— ניין, זאגט הערשעל — איהר זאָלט אזוי ניט בויען. דאָס
 געעפּלט דאָך מעהר ניט אייך, אבער איך פארלאנג אז די קיך זאל
 זיין דוקא רעכטס און דער קינדער צימער אין ווינקעל.

— וואָס הייסט דו פארלאנגסט ? — האַט זיך דער בעל-
 הבית געוואונדערט — איך האָב דאָך דיר מעהר ניט גערופען

אויף מבינות ווייזען, אבער דו ביזט דאך דא נים קיין בעל-
הבית ?

— מען קען גאר נים וויסען — ענטפערט הערשעל — די
וועלט זאגט א ווערטעל „איינער בויט און דער אנדערער
וואוינט“. היינט, טאמער וועט דא מיר אויסקומען צו וואוינען,
ווייל איך אז די קיך זאל זיין דא און דער זאל דא, נאך מיין
וואונש.

—————:

פאר וועמען דער בית עולם איז.

פריהער, פאר אסמראפאלע, האט הערשעל געוואוינט אין
זעהר א קליין שטעטעלע, די שטעטעל האט פארמאגט פונקט
צעהן דערוואקסענע אידען, פונקט ריכטיג אויף צו מאכען א מנין.
די אידען האבען געהאט א שוהל'כעל און א בית עולם.
איינמאל איז דורכ'ן שטעטעל דורכגעפארהען א רייזענדער.
וואס האט דארט געהאלטען שבת, און האט זיי געפרעגט :

— צו וואס דארפט איהר א בית-עולם מיט א שוהל'כעל ?
ממה נפשך : וועט איהר אלע לעבען, דארפט איהר דאך קיין בית
עולם נים ; וועט איינער שטארבען, וועט דאך פעהלען צו א
מנין, דארפט איהר דאך קיין שוהל נים ?
— מיר וועלען טאקע אלע לעבען, — האט הערשעל געענט-
פערט — נאך דעם בית עולם דארפען מיר פאר דורכרייזענדע.

—————:

ע 5 ח ט א.

הערשעל האט אמאל זיך צו'דרשה'ט און געזאגט :
 — דער על חמא האט אונז געמאן א גרויסע טובה. אזוי,
 למשל, ווען עס וואלט זיך פארוועלען מאן אן עבירה, וואלט איך
 ניט וויסען פון וואס אויסצוקלויבען און וועלכע איז בעסער צו
 מאן, איצט, אבער, איז דא א רשימה פון עבירות איז עס
 א מחיה, איך עפען אויך דעם סדור און קלויב אויס פון על חמא,
 וועלכע עבירה מיר געפעלט.

—:—

עם וועט זיין גלייך.

הערשעל האט אמאל גערעדט א שדוך, איז די כלה געווען
 א הויכע און דער חתן זעהר א נידריגער. האבען אלע געזאגט
 צו איהם, אז עס איז זעהר א קרומע זאך רעדען אזא שדוך.
 האט זיי הערשעל געענטפערט :
 — איהר האט א מעות, עס קען קיין גלייכערע זאך אין דער
 וועלט ניט זיין. ער וועט איהר שוין אראפנעמען די קאפ, און זיי
 וועלען זיין ביידע גלייך.

—:—

ווען יעדער עסט גוט.

די ווייב עסט גוט, ווען זי ליעגט אין קינפעט; דער מאן
 עסט גוט, ווען ער יוצט אין סוכה, זיי ביידע עסען גוט, ווען זיי
 זיינען ביי א פרעמדען אויף א שמחה, און ביידע עסען... קדחת,
 ווען זיי מאכען אן אייגענע שמחה.

—:—

וואָס פאר אַ פאלשע וועלט.

אַ געוויסער ריכטער האָט שמילערהייט זיך געלאָזט אונט-
 טערקויפען פון איין צד. דער בעל-דבר האָט אונטער'ן מיש
 אריינגערוקט דעם שופט אין האנט פינג גרויסע מטבעות און
 ער האָט גע'פסק'נט ווי יענער האָט געוואָלט.
 אז דער שופט איז נאָכ'ן משפט געקומען אהיים און ארויס-
 גענומען די מטבעות, האָט ער דערזעהן אז די פינג גרויסע
 מטבעות זיינען גאָר געווען פינג שטיקלאך קופער.
 — אוי, אוי, — האָט דער שופט געזיפצט — וואָס פאר אַ
 פאלשע וועלט מיר האָבען דאָס היינט.

—————:—————

ער דארף דאָך וויסען.

אַ געוויסער פּראָסטאק האָט שבת געדאווענט מיט דעם
 מלית איבערגעווארפען איבער'ן קאַפּ, ווי עס פאסט פאר א
 למדן. אז הערשעל האָט דאס געזעהן, האָט ער איהם געפרעגט:
 — דו ביזט דאָך געוויס א למדן, דארפסטו דאָך וויסען, אז
 אַ פּראָסטאק דארף ניט טראָגען דעם מלית איבער'ן קאַפּ.

—————:—————

פארוואָס עפעס אין זאלץ.

ר' שמשון חקרן האָט אין בית מדרש ערקלערט דעם מעם,
 פארוואס לומ'ס ווייב האָט געזשאַלעוועט זאלץ פאר די אורחים,
 וואס זי איז דערפאר פארוואנדעלט געוואָרען אין א שטיק זאלץ.
 אין פלוג איז דאָך א קשיה, וואס איז זי עפעס געווען אויף זאלץ

קארגער ווי אויף אנדערע זאכען. דער תירוץ איז אבער, זי האט געזשאלעוועט זאלץ, ווייל זאלץ מאכט אפעטימ צו עסען אנדערע זאכען.

—————:—————

דער פארקעהרטער נוסח.

אין צדוק הדין געפינען זיך די ווערטער „ר' נתן, ד' לקח, יהי שם ד' מכורך.“
 ביי א געוויסען לץ האט זיך אמאל געמאכט, אז עס איז גע-
 שטארבען זיינער א רייכער פעטער, וועלכער האט פאר איהם
 איבערגעלאזען א גרויסע ירושה. אז ס'איז געקומען צו דער לויז
 האט ער געזאגט צדוק הדין זעהר פלייסג. אבער אז ס'איז גע-
 קומען צו די דערמאנע ווערטער, האט ער זיי געזאגט פאר-
 קעהרט „ד' לקח וד' נתן, יהי שם ד' מכורך.“

—————:—————

אין אזא היץ געלעגען.

דער גרעסטער גביר פון שטעטעל איז געווען זעהר א קאר-
 גער. ער האט ממש ניט פארגונגען די ברויט וואס ער פלעגט
 עסען. איינמאל האט זיך געמאכט, דאס דער גביר איז געוואר-
 רען זעהר קראנק און אלע דאקטוירים האבען איהם אפגעזאגט
 דעם לעבען. דער גביר האט מיט די שוואכע קרעפטען צוגע-
 רופען דער ווייב צום בעט און איהר געזאגט, אז זי זאל צוטיילען
 פופציג דאלער צדקה און הייסען זאגען תהלים. די ווייב האט
 אזוי געטאן. שפעטער איז דער גביר געווארען בעסער און
 אויסגעהיילט געווארען. אז ער איז געקומען צו זיינע השבונות,

האַט ער דערזעהן אז עס פעהלט איהם פופציג דאלער און
האַט געפרעגט די שטוביגע, וואו די געלט איז.
— דו האַסט דאָך מיר אליין געהייסען צומיילען פופציג דאָ-
לער אויף צדקה. — האַט די ווייב געזאָגט.
— אזוי, — האַט זיך דער גביר אָפּגערופען — איך געדענק
גאָר ניט. איך האָב געמוזט ליעגען אין גרויסע היץ, איך זאָל
הייסען טאָן אזא זאך.

—————:

גוט אריין אַבער שלעכט ארויס.

צוויי פריינד ארומפּאָהרער האַבען זיך געטראָפּען אין וועג
און פארפיהרט א שמועס וואו צו פארפּאָהרען, און וועלכע איז
א בעסערע אכסניה.
— איך ווייס איין אָרט, — האַט איינער געזאָגט — דאָרטען
איז אויסנאם גוט צו פארפּאָהרען, מען האַט דאָרט אלע בא-
קוועמליכקייטען.
— יע, — האַט דער אנדערער געענטפערט — איך ווייס דעם
אָרט. דאָרט איז טאקע גוט אריינצופּאָהרען, אבער זעהר שווער
ארויסצופּאָהרען. (ווייל מען בארייסט זעהר).

—————:

א וואָרט - מאַן.

א געוויסער אַקסען-הענדלער, וואס האַט געהאט א טאַכ-
טער, האַט געטאָן א שדוך מיט א זוהן פון א קצב.
נאָך די תנאים האַט זיך געמאכט דאס דער אבי החתן, דער
קצב, איז קראַנק געוואָרען און דער צוקינפטיגער מחותן, דער
אַקסען-הענדלער, איז איהם געקומען געוואָהר ווערען.

דער קצב האָט זעהר געוויינט און דער אַקסען-הענדלער
 האָט איהם גענומען טרייסמען :
 — וויינט ניט, מחותן, מיר זיינען וואַרטס-לייט, דער שדוך
 בלייבט שדוך און דער יתום בלייבט מיינער.

—————:

זיי ריידען ווינציגער.

מען האָט אמאָל געפרעגט ביי א גרויסען פּילאָזאָף, אפשר
 ווייס ער, אין וועלכען חודש רעדען די ווייבער צום ווינציגסטען,
 וועט מען דאמאָלט ניט דארפען אנמלויפען פון דער היים אין די
 פרייע מינוטען, וואס מען האָט נאָך דעם ארכייטס-טאָג.
 — אין פעברואר. — האָט דער פּילאָזאָף געענטפערט.
 — פאר וואס עפעס אין פעברואר ? — האָט מען איהם
 געבעטען געבען צו פארשטעהן.
 — גאנץ פשוט, — האָט דער פּילאָזאָף געענטפערט — ווייל
 דער מאָנאט האָט נאָר אַכט און צוואנציג טעג.

—————:

זיי האַלטען אַ סוד.

— א וואונדערליכע זאך, — האָט זיך אמאָל אַ ליץ געוואונ-
 דערט. — דוכט זיך, די פרויען קענען קיינמאָל קיין סוד ניט
 האַלטען און פלוידערען אלעס אויס, אַבער דאָך איז פאראן אין
 געוויסער סוד, וואס זיי וועלען אייך קיינמאָל אין לעבען ניט
 אויסזאָגען און האַלטען עס פארבאהאַלטען.
 — וואָס איז דאָס ? — איז מען געוואָרען נייגערִיג.
 — דער סוד פון זייערע יאהרען, ווי אלס זיי זיינען. — איז
 געווען זיין ענטפער.

—————:

עס איז גוט, אָבער די צרה.

צוויי יונגע איידימלעך, זיידענע יונגעלייטלאך, זיינען גע-
זעסען אין בית המדרש און זיך פארנאנדערגערעדט וועגען שלמה
המלך.

— שטעל זיך פאר, ווי גוט שלמה המלך איז געווען, ער
האָט דאָך געהאט טויזענט ווייבער.

— א, — ענטפערט דער אנדערער, — נימאָ וואס צו מקנא
זיין. האָט ער געהאט טויזענט ווייבער, האָט ער אויך געהאט
טויזענט שוויגערס.

—————:

פארוואָס זי לאָזט שרייען.

— וואָס לאָזט איהר אייער קינד אזוי פיעל שרייען? —
האָט מען געפרעגט ביי א מוטער.

— וואָס זאל איך טאָן? — האָט די מוטער געענטפערט —
זאל איך איהם ניט לאָזען, וועט ער דאָך נאָך מעהר שרייען.

—————:

זי לאָזט ניט.

רעדט די מאמע אויס דער טאָכטער:

— איך האָב דיר, טאָכטער, א סך מאָל אָנגעזאָגט, אז דו
זאלסט ניט לאָזען, אז דעם שכנ'ס זוהן זאל דיר געבען א קוש.

— איך לאָז דען? — ענטפערט די מיידעל. — דו האָסט
געמעגט זעהן, יעדעס מאָל וואס ער גיט מיר א קוש, גיב איך
איהם אַפּ צוריק.

—————:

זיין תירוץ.

קומט די מאַמע מיט אַ פאַראַיבעל צום בחור.
 — דו, אויסוואָרף, צולאָזענער, ווי וואַגסטו דאָס צו קושען
 מיין מאַכטער? ווי ערלויבסטו זיך דאָס?
 — איך ערלויב מיר? — ענטפּערט געלאַסען דער בחור —
 זי ערלויבט מיר, אייער מאַכטער, פרעגט איהר.

—:—

דער ריכטיגער מייטש.

אן איידעם האָט אמאָל פאַרמייטשט דעם פּסוק „תזל כּמל
 אמרתי“ תזל — עם זאָל געשוואָלען ווערען; כּמל — ווי אַ
 באַרג; אמרתי — מיין שוויגער. אז מען האָט ביי איהם גע-
 פרעגט, וואו האָט ער דאָס גענומען דעם פּשוט? האָט ער גע-
 ענטפּערט:

— ווי דען זשע, קען דען זיין אנדערש דער פּשט? איהר
 מוזט דאָך מיר אליין מודה זיין, אז איך בין גערעכט. לאַמיר
 נעמען כּסדר: „אמרתי“ — איז דאָך געוויס מיין שוויגער,
 וואָרים ווער דען איז בילכער געשוואָלען צו ווערען, ווי מיין
 שוויגער? תזל — איז געוויס דער פּשט געשוואָלען ווערען,
 וואָרים, וואָס דען דארף מיין שוויגער, אויב ניט געשוואָלען
 ווערען? איצט כּמל, מיינט געוויס אַ באַרג, וואָרים אויב שוין
 יא געשוואָלען ווערען, איז אפילו ווי אַ באַרג אויך פאַר איהר
 ווינציג.

—:—

גוטע ווערטלאך.

1. דאקטוירים אהן פאציענטען — קענען ניט לעבען;
פאציענטען אהן דאקטוירים — וואלמען אפמ לענגער געלעבט.
2. א קארגער וועט גיכער הונדערט מאל דאנקען, איידער
איין מאל באאפהלען.
3. א שלים-מזל זאל אפילו פאלען אויפ'ן פלייצע, וועט ער
אויך צושלאגען דעם גאז.
4. א קארגער איז גלייך צו א חזיר: אליין עסט ער... און
די פעטקייט קלייבט ער פאר א צוויימען.
5. די ווארהייט איז נאקעט... אזוי ווי די מענשען זיינען
זעהר פרום, ווילען זיי אויף איהר ניט קוקען.
6. אויף דער גאנצער וועלט הימען די מענשען איין תורה;
וואס מעהרער נעמען, וואס ווינציגער געבען.

—————:

שאלות ותשובות.

- פאר וואס אז א דאקטאר ווערט קראנק, רופט ער אן
אנדערען דאקטאר און ער קען זיך אליין ניט היילען?
- גאנץ פשוט, ווייל קיין מענש וויל זיך אליין ניט אנטאן
א מיתה.
- פאר וואס זיינען ווייבער אזוי שלעכט, אז אפמ ווען זיי
ווילען שוין זאגען א גוט ווארט דעם מאן, שילמען זיי איהם
אויך?
- די מענער האבען זיי דאס אויסגעלערנט זיין פאלש. זיי
הערען פאלשע קאמפלימענטען פון פרעמדע מענער, כאטש דער
אמת איז פארקעהרט.

—————:

א קלוגע קינד.

— מזל טוב דיר, קלמנ'קע, דו וועסט יעצט האָבען אַ קליי-
נינקע שוועסטער מיט וועמען זיך צו שפּילען. אָבער וואו
לויפסטו דאָס אזוי?
— איך לויף דערצעהלען דאָס דער מאמען.

אַ צו גרויסע צרה.

— איך פארשמעה ניט, ווען גאָט האָט ביי איוב'ן אלעס
צוגענומען, פאר וואס האָט ער איהם געלאָזען דאס ווייב?
— וואָס פארשמעהסטו ניט? גאָט האָט דאָך איוב'ן דער-
נאָך אפגעגעבען אלץ צוויי מאָל אזוי פיעל. היינט ווען ער וואַלט
ביי איוב'ן דאָס ווייב אויך צוגענומען, וואַלט ער דאָך איהם גע-
מוזט אָפגעבען צוויי ווייבער, און אזא צרה האָט גאָט איוב'ן
אויך ניט געוואַלט אַנמאכען.

טיין מיט מלאכים.

אַ געוויסער קארמען שפּילער איז ערב יום כפור געקומען
צום חסיד'שען רבי'ן און זיך געוואַלט אריינשפארען צום רבי'ן
אין חדר מיוחד. דער גבאי, וואס איז געשטאַנען ביים טיר, האָט
איהם ניט אריינגעלאָזען.
— געהט, געהט, — האָט דער גבאי געזאָגט — דער רבי
איז איצט פארנומען מיט מלאכים.
— זאָגט דעם רבי'ן, אז איך האָב טיין. — האָט דער קאַר-
מען-שפּילער געזאָגט.

— אוועק, רשע, — האָט דער גבאי אויף איהם אָנגע-
שריען — איך וועל באלד זאָגען דעם רבי'ן, וועט ער דיר פאר-
שילמען.

— אזוי? ! דער רבי סמראשעט? — האָט ער קיין מלאכים
אויך ניט.

—————:

דאָ ליגט דער אומגליק.

א קרעטשמער האָט אמאָל געפרעגט זיין ווייב:
— איך קען ניט פארשמעהן, — האָט ער זיך געוואונ-
דערט — דאכט זיך, די בראנפען מישען מיר מיט וואסער האלב
אויף האלב, אויסער דעם שרייבען מיר אויך צו צו יעדער
קווארט נאָך אן איבריגע האלבע קווארט, און פונדעסטוועגען
האָבען מיר אליין ניט קיין מזל ברכה. וואס קען דאס זיין, און
וואָס ליגט דער שלים מזל?

— וואָס פארשמעהסטו ניט, מיין מאן. די צרה ליגט דארין.
וואָס אין די צוגעשריבענע גימען מיר ניט קיין וואסער.

—————:

ביי וואָס ער האַלט.

א קלוגער יונג איז אמאָל אריינגעקומען פסח צו א פרומען
אידען, ווען דער איד האָט אָפגעריכט דעם סדר. האָט ער איהם
געפונען זאָגענדיג די הגדה. דער יונג האָט זיך געגרייט מאכען
שפאָס און גיט א פרעג:

— רבי, וואו האלט איהר אין דער הגדה?

— ביי „ואתה כלבא“, — האָט דער איד גלייך געענטפערט.

—————:

דאָס געהט דורך ניט אָן.

ר' אייזיק בער צימערט אויף. פון הינטען האָט איהם איי-
נער דערלאנגט אזא פאטש אין פלייצע, אז ער איז שיעור ניט
אומגעפאלען. דרעהט ר' אייזיק אום האסטיג דעם פנים זעהן
זיין בעל דבר. ערשט וועלוועל שרה לאה'ס, אויך א בית המדרש
איד, שמעהט פאר איהם און פארענטפערט זיך מיט טויזענד
שבועות, אז ער האָט א טעות געהאט, ער האָט געמיינט, אז עס
איז זיין שוואַגער, פרידבערג.

— און אייער שוואַגער דארפט איהר אזוי פאטשען אין
פלייצע? — פרעגט ר' אייזיק בערל.
— הערט א זאך — ענטפערט וועלוועל — דאָס געהט
דאך דורך ניט אָן.

—:—

אַ געלעהרטער קריגט דעם אמתין שכל פריהער.

אַ יונגער געלעהרטער מאן האָט אויך ליעב געהאט דעם
בימערען טראַפען, און פלעגט גאנץ אָפט נעמען א „כוס“. זיינער
א פריינד האָט באשלאָסען אויסצוריידען איהם אויף אן איידע-
לען אופן:

— דו ווייסט דאך — זאָגט צו איהם דער פריינד — וואָס
די חכמים זאָגען, אז ביז פערציג יאהר דארף א מענש מעהר
עסען ווי טרינקען, און דו ביזט דאך נאָך יונגער פון פערציג?
— עס איז ניט ריכטיג, — האָט דער געלעהרטער געזאָגט —
שמענדיג איז טרינקען פריהער פון עסען. נאָר ביז פערציג
יאהר האָט נאָך א מענש קיין פארשמאנד ניט, רעדט מען איהם

איינ, אז ער זאל עסען מעהר; פון פערציג איז אַבער „בן ארבעים
לבינה“ קומט מען צום שכל, אז טרינקען איז דער עיקר. איך
בין אבער א געלעהרטער, ווייס איך דעם אמת'ן שכל פריהער
נאך פאר פערציג און האלט פון טרינקען בעסער.

—————:

אלע פיער אין איינעם.

א אידישער געלעהרטער האָט אמאָל געזאָגט:
— און מיר געפינען זיך אלע מעלות פון אלע ארבעה בנים
פון דער הגדה: איך בין א חכם — ווייל — „כי לא לחכמים
לחם“ (די חכמים האָבען ניט קיין ברויט); איך בין א רשע —
ווייל „לוח רשע ולא ישלם“ (דער רשע לייגט און באצאָהלט
ניט); א תם בין איך, ווייל — „כי תם הכסף“ (עס איז אויסגע-
גאנגען די געלט); און א „שאינו יודע לשאול“ בין איך אויך, ווייל
— איך קען מעהר ערגעץ ניט שואל'ן (לייהען).

—————:

מ מ ה נ פ ש ך.

דער באריהמטער לין, אפרים גריידינער, האָט פאר זיין
גסיסה יעדערען דערצעהלט, אז גאָט האָט זיך צו איהם באוויזען
און איהם געזאָגט, אז ער וועט פון זיין קראנקהייט ניט שטאר-
בען. זיינע גומע פריינד, וועלכע האָבען זיך געוואונדערט אויף
זיינע רייד, האָט ער געזאָגט:

— ממה נפשך, וועל איך טאקע בלייבען לעבען וועט מען
מיך האלטען פאר א נביא; אלא וואס, איך וועל שטארבען —
וואָס אַרם דאָס מיך, אז מען וועט מיך האלטען פאר א שווינדלער?

—————:

ער געהט ווי יענער זעהט.

אַ הינקענדיגער אויף איין פּוס האָט געהאט א פריינד א בלינדען אויף איין אויג. אז דער בלינדער פלעגט באגעגענען דעם הינקענדיגען, פלעגט ער איהם א פרעג מאַן:
 — ווי געהט עס, פריינד?
 — ווי דו זעהסט, — איז געווען דעם הינקענדיגענס ענטפער.

—————:

משה יאקים תורה.

משה יאק, א ווילנער נגיד און א ווילדער עם הארץ, האָט געהאט א שטאַט אין שוהל נעבען דעם כעוואוסמען משכיל ניסן ראָזענטאל. ביים דאוונען פלעגט משה יאק שמענדיג פרעגען דעם משכיל קשיות און ניסן פלעגט איהם ענטפערען גומע תירוצים.

איינמאָל ראש חודש צו הלל טוט ער איהם א פרעג:
 — זעה נאָר, ניסן, וואס דאָ שמעהט: „הים ראה, וינזם הירדן“ — דער ים האָט דערזעהן, איז דער ירדן אנטלאָפּען, וואָס פאר א פשט האָט עס?
 — גערעכט, — ענטפערט ניסן — דיין קשיה פרעגט טאקע דער הלל הקדוש „מה לך הים, כי תנום הירדן“, וואָס איז דיר דער ים, אז דער ירדן ענטלויפט?“

—————:

נאָך פון זיינע תורה.

איינמאַל, זאָגענדיג פרק, טוט משה יאק א זאָג צום עולם:
 — זעהט נאָר סא א פארקעהרטע וועלט ביי אונז איז, גאָר
 ניט ווי אין הייליגען סדור. זומער, אז אין פרק שמעט „היום-
 קצר“, איז ווי אויף להכעים ביי אונז דער טאָג לאנג; ווינטער
 ווען דער „ברכי נפשי“ זאָגט דאכט זיך מפורש „זה הים גדול“,
 איז דער טאָג דוקא קליין.

—————:

א פראגע פון א קצב.

קומט דער שמענדיגער קויפער ביי קצב אריין מיט א
 שמחה:
 — גיט מיר אַפּ מוזל טוב, קצב, מיין טאָכטער האָט מיט מוזל
 געבוירען א מיידעלע, א געראַטענע. וועגט קיין עין הרע צעהן
 פונט.
 — שוין מיט די ביינער? — פרעגט דער קצב.

—————:

ער קען דאָ אויך הערען.

רופט די מוטער דעם קינד.
 — אהרנ'לע, מיין זוהן, קום אראַפּ, עס דונערט.
 — מאמע, איך קען עס דא אין דער הויך אויך הערען. —
 ענטפערט דער זוהן פון דאָך.

—————:

צו וואָס דער קאָרגער קען דערגרייכען.

ביי דעם גביר דעם פּראָצענטניק וואַקסט די עשירות.
 כמעט פון א האלבער שטאַט געהערט איהם די דירות.
 און וואס ער ווערט רייכער, גרעסערט זיך זיין קמצנות.
 אויב איהם וועט צוקומען נאָך עטליכע טויזענט קאַרבען.
 האָב איך מורא — איך זאָג עס בנאמנות —
 ער זאל פשוט פון הונגער ניט שמארבען.

—:—

א מפורש'ער פסוק.

א איד א למדן, וועלכער האָט געהאט א זותן א חתן-כחור,
 האָט דורך א שדכן באַקומען א כלה פאר זיך און א כלה פאר זיין
 זותן. דער פאטער האָט געוואָלט אז די ביידע חתונות זאלען זיין
 אין איין טאָג. איז ער אוועק צום רבי'ן פּרעגען, אויב דאָס איז
 ניט געגען דין.

— מען טאָר ניט, — האָט איהם דער רבי געענטפערט —
 עס איז א מפורש'ער פסוק „אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד.“

—:—

ער קען שוין אויך שפילען.

א גרויסער עולם איז געקומען הערען דעם רעדנער. מען
 איז געווען אפילו אביסעל ענטווישט, אבער מען האָט געשוויגען.
 פלוצלונג כאַפט זיך ארויס איינער פון עולם, דערלאנגט א פאטש
 אויף א טיש און שרייט אויס:

— זאל דער רעדנער שפילען פידעל!
 — פידעל שפילען קען איך גאָר ניט. — רופט זיך אַפּ דער רעדנער.
 — און רעדען קענט איהר דען? — האָט איהם דער איד קאלטבלוטיג געפרעגט.

—————:

ווען עס איז א יום טוב.

דער רבי לערנט מיט די תלמידים בבא קמא און לערנט איין מיט א תלמיד:
 — למשל, — זאָגט דער רבי מיט האַרץ — איך געה אין פעלד און א ווילדער אַקס לויפט מיר אנטקעגען, און, גאָט זאָל אַפהיטען, ער וואַרפט מיך אַנידער, וואָס זשע וואָלט געדארפט זיין?
 — א יום טוב אין חדר. — ענטפערט גלייך דער אינגעל.

—————:

ער קען אַפּבעטען צוריק.

— קום שנעלער אוועק פון דאנען. — רופט זיך אַן לייזער צו היימ'ען — אָט געהט ר' ליב דער טעפער.
 — טאָ וואָס אַנטלויפסטו פון איהם?
 — איך האָב ביי איהם נעכטען געבעטען א גמילת-חסד פון 10 רובעל.
 — טאָ וואַרט-זשע, פאַרקעהרט, אפּשר וועט ער דיר איצט געבען.
 — שומה, געגעבען האָט ער מיר נעכטען, איצט, האָב איך מורא, וועט ער נאָך אַפּבעטען צוריק.

—————:

א מציאה — מסתמא איז עס א גע'גנב'טע.

א ישוב'ניק איז געזעסען ביים סדר און אַנגעקוואַלען ווי גוט זיין זוהן פרעגט די פיער קשיות. אז עס איז געקומען צו חד-גדיא, האָט דער ישוב'ניק אריינגעקוקט אין די טייטש, און כדי צו ווייזען דעם זוהן אז ער פֿארשמעהט אויך עפעס, האָט ער איהם דערצעהלט די מעשה פון א ציעגעלע, וואס א טאטע האָט געקויפט פאר צוויי גילדען.

פרעגט דער זוהן:

— טאטע, אָט האָסטו ניט לאנג געקויפט א ציעג האָסטו באצאָהלט צעהן גילדען, ווי קומט עס, דאס אין דער הגדה האָט מען געקויפט א ציעגעלע בלויז פאר צוויי גילדען?
— איך וועל דיר זאָגען, מיין זוהן, — האָט דער ישוב'ניק געענטפערט — דו ביזט טאקע גערעכט מיט דיין פראגע, נאָר דאָס איז דאָך געווען אום האלבע נאכט, און אז מען האָט דאס פארקויפט פאר צוויי גילדען, מסתמא איז עס געווען א גע'גנב'טע.

—:—

דארף מען ניט פאסטען.

אין גרויסען בית המדרש האָט איינמאָל תשעה באב גע'טראַפען א וואונדערליכע זאך. וועלוועל דער ישוב'ניק, דער „למדן“, וואָס האָט זיך ארויסגעקליבען פון דאָרף אין שטאָט, האָט פלוצלונג ביי מנחה אראָפגעכאפט די תפלין פון האנט און זיי געגעבען א שליידער אויף דר'ערד.

דער גאנצער בית המדרש איז זיך צוזאמענגעלאָפּען.

— זייט איהר משוגע צו חסר-דעה? — האָט דער עולם צו

איהם געשריען.

— איך ווייס וואס איך טו — האָט וועלוועל „למדן“ געענט-
פערט — איך בין זעהר הונגעריג און וויל מיר איינשפארען
פאסטען דעם רעשט פון מאָג!

— וואָס, — חידוש'ן זיך די אידען — אז מען ווארפט
אַראָפּ תפלין, מעג מען שוין עסען אום תשעה-באב?

— געוויס, — האָט וועלוועל געענטפערט — איך האָב אין
דערהיים א קליינעם שולחן ערוך'ל אויף עברי טייטש, שמעהט
דאַרטען בפירוש, אז ווען מען לאָזט אַראָפּ די תפלין של יד דארף
מען ניט פאסטען.

—————:—————

געפונען אַ תירוץ.

ביים סדר אַפריכטען פרעגט א אינגעל דעם טאטען, א
ישוב'ניק:

— ווי קומט א דבר אחר אין דער הגדה?
ענטפערט דער פאטער:

— ער איז אריין ביד חזקה.

— טא פארוואס האָט מען איהם ניט ארויסגעטריבען?

— מען האָט איהם טאקע ארויסגעטריבען. — ענטפערט

דער פאטער — נאָר עס זיינען געווען „שתים“, איז איינער ארויס
און דער אנדערער אריין.

—————:—————

פארוואָס ער קען היינט ניט קומען.

א פערד-הענדלער האָט פון וועג געשיקט פּאָלגענדע טע-
לעגראמע צו זיין פרוי :
„זאָלסט זיך ניט שרעקען וואָס איך קום ניט היינט. דער
באהן, וואָס געהט אָפּ היינט, נעמט ניט קיין פּערד. איך קום
מאָרגען.“

—:—

וואָס עס איז איבעריג.

אַ יונגע ווייבעל האָט געהאט א אינגעל. איז דאָך געוואָ-
רען א שמחה, האָט דער מאן געוואָלט עס טעלעגראפירען זיין
מאמען. האָט ער אָנגעשריבען אויף א שטיקעל פּאַפּיר : „שרה
האָט גליקליך געבוירען א זעהן“ און דאָס געוויזען דעם שווער.
— ביזט גאָר קיין סוחר ניט — זאָגט דער שווער — אזעלכע
לאנגע דעפעשען קלאפט מען ניט. זעה גאָר וויפיעל איבריגע
ווערמער דו האָסט אָנגעשריבען : ערשמענס, „שרה“, וואס הייסט
שרה ? — ווער דען ? דו וועסט געהן קלאפען דעפעשען, פאר
פרעמדע ווייבער ? צוויימענס, „גליקליך“, ווי דען, ניט גליק-
ליך ? אז עס וואָלט חס ושלום געווען א סכנה, וואָלט דיר ליגען
אין קאָפּ לויפען דעפעשירען ? ווייטער „געבוירען“. צו וואָס
דארפסטו דאָס שרייבען ? ווי דען זשע דאס פאלט אראָפּ פון
הימעל ? זעהסטו דאָס לעצטע „זעהן“ איז שוין נישקשה,
כאָטש עס איז אויך איבעריג, אז מען קלאפט א דעפעשע איז
דאָס מסתמא א זעהן, א טאָכטער וואָלט אזא שמחה ניט געווען.

—:—

יעצט האָט ער זיך אַרומגעזעהן.

דער טויט פון נחמן קמצן, דער גרעסטער קארגער מענש אין שטאָט, האָט ניט אַרויסגערופען קיין שטאַרקען טרויער ביי זיין זוהן. קאלט און רוהיג איז דער יורש געשטאַנען און זיך צוגעקוקט צו די אלע צערעמאָניעס פון דער חברה קדישא. דאָך ווען מען האָט דעם מת אַרויסגעטראָגען פון שטוב און די צדקה פושקעס האָבען אָנגעהויבען קלאַפען און קלינגען, האָט דעם קמצנ'ס זוהן פלוצלונג אַויסגעבראַכען אין א געוויין. — וואָס האָסטו זיך אַיצט עפעס דערמאַנט וויינען? — האָ- בען איהם די שכנים געפרעגט.

— פאַרשמעהט איהר מיך, — האָט זיי דער זוהן צווישען דעם וויינען געענטפערט — אז דער טאַטע הערט דאס קלינגען פון די צדקה-פושקעס און אַנטלויפט ניט פון דאַנען, בין איך שוין זיכער, אז ער איז טויט.

—:—

קיינער שענקט איהם אויך ניט.

שמשון בויםוואָהל, א שנאַרער, קעהרט זיך אום אהיים פון זיין יעהרליכען אַרומפּאַהרען איבער די שטעט און שמעטלאך אין דייטשלאַנד, און גיט אָפּ דער ווייב א באַריכט פון זיין רייזע, וויפיעל ער האָט געמאַכט אין יעדער שטאָט, ווער עס איז אָפּ- געקומען, און וועלכע נייע זיינען צוגעקומען. ער נעהמט אַרויס פאַרשריבענע בויגענס פאַפיר און לייענט פון דאָרט פאַר דער ווייב. פלוצלונג ברעכט שמשון אַויס אין א שרעקליכען יאַמער, און וויינט אַויפ'ן קול.

- וואָס וויינסטו פלוצלונג? — פרעגט די ווייב.
 — אוי וועה, — ענטפערט שמשון און קלאפט זיך מיט'ן
 קולאק אין שטערן — איצטער האָב איך זיך דאָס אַרומגעזעהן.
 — וואָס זעהסטו איצט, שמשון?
 — איך זעה, — קלאַגט ער — איך זעה, אז ווען איך בין
 געווען אין פראנקפורט, בין איך ניט געווען ביי ראַטשילד'ן.
 גאָר פון זינען ארויס. ער גיט דאָך מיר אלע יאהר 5 מאַרק. אוי
 וועה, אוי וועה.
 — וואָס ערגערסטו זיך אזוי? — טרייסט איהם די ווייב —
 דו האָסט געבראכט דעם מאָל אזוי פיעל געלט, שענקט מען
 ראַטשילד'ן די פינף מאַרק.
 — איך זאָל איהם שענקען — האָט שמשון זיך ניט בערו-
 היגט און אויסגערופען מיט צאָרן — און מיר שענקט אימיצער?

—————:

ער וואָלט געווען רייכער פון ראַטשילד'ן.

- ווען איך זאָל האָבען ראַטשילד'ס געלט — זאָגט פאר-
 טראכט אין מחשבות איין שנאָרער צום אנדערען — וואָלט איך
 נאָך געווען פיעל רייכער פון איהם.
 — ווי אזוי? — פרעגט דער אנדערער שנאָרער.
 — גאנץ פשוט, — זאָגט דער ערשטער — איך וואָלט דאָך
 דערצו נאָך צוגעשנאָרט אויך.

—————:

„וואָס זשע טוט גאָט“.

אַ קליינשמעטעלדיגער איז אמאָל געווען אין אַ גרויסער שטאָט, ווען ער איז געקומען צוריק אין זיין קליין שמעטעל, האָט ער דערצעהלט נסים פון דער גרויסער שטאָט, און האָט דאָס אויך דערצעהלט :

— איינמאָל האָט זיך מיר פארוואָלט עמען, וואו געהט מען אריין? בין איך אריין אין אַ פינע גאר-קיך און היים זיך געבען עמען. האָט מען מיר געגעבען עמען גאָר ווי ביי אונז צו שבת-דיגע וועטשערע: פיש, פלייש, קרעפלאך, פון כל טוב, זאָג איך אייך! אז איך האָב שוין אָפגעגעסען, מאכט מען מיר אַ חשבון, אז איך דארף באצאָהלען אַ רובעל. עס איז מיר פינסטער גע-וואָרען פאר די אויגען. אָבער וואָס זאָל מען טאָן? אז מען הייסט, מוז מען באצאָהלען! וואָס זשע טוט גאָט? נעהם איך און גנב'ע אוועק אַ זילבערנעם לעפעל.

—:—

גימפעל, געה צוריק אין דיין רוה.

אַ ישוב'ניק, ביי דעם נאָמען גימפעל, האָט געקויפט פון אַ פויער פון אַ נאָהנמען דאָרף אַ באַק. ער האָט איהם געגעבען האַנט-געלט און פארשפראַכען אָפנעמען דעם באַק אין אַכט טאָג אַרום. דערווייל איז געקומען אַן אנדער איד צום פויער און גע-בעמען ביי איהם קויפען דעם באַק. זאָגט איהם דער פויער, אז ער האָט שוין גענומען האַנט-געלט ביי גימפעל. ענטפערט איהם דער איד, אז גימפעל איז פלוצלונג געשטארבען. דער פויער זאָגט געגלויבט, דער איד האָט איהם באצאָהלט, צוגענומען דעם

באַק און אוועק. אין אכט מעג ארום, צו דער באשטימטער צייט פארנאכט צו איז גימפעל געקומען צום פויער, און גע-וואַלט אַפּנעמען זיין באַק. אז דער פויער האָט איהם דערזעהן, האָט ער אין שרעק אויסגערופען:

— גימפעל, געה צוריק אין דיין רוה, דער באַק איז שוין פארקויפט!

—:—

פון די זעלטענהייטען.

עס איז זעלטען צו געפינען:

- א פּאַליציאנט — א בעל רחמים.
- א חסיד — א בעל דרך-אריך.
- א קבצן — אן עקר (קינדערלאָזער).
- א גביר — נישט קיין עקספּלאַטאטאר.
- א גמרא-קאַפּ — אן עהרליכער מאן.
- א משולח — אַהן א גראַבען בויך.
- א שוהל — אַהן מחלוקת.
- א חברה-קדישא — אַהן טרינקערס.
- א רב — א שונא בצע.
- א חזן — א בעל-עברי.
- א מוכר ספרים — א למדן.
- אן אדוואַקאט — א בעל-יושר.
- א בעל-טובה — אַהן פניה.
- א שדוך — אַהן הארצווייטאַג.
- א צדקה-פשוקע — מיט געלט אינעווייניג.

—:—

איהר פאַרשמעהט בעסער אַ געשעפט

צו א רייכען סוחר אין א רייך געשעפט איז אריינגעקומען
אן אַרימאן און געבעטען א נדבה. יענער וויל זיך נעמען צו
דער קעשענע, נאָר דער אַרימאן זאָגט איהם:
— איך בין נישט קיין פשוט'ער אַרימאן. ווייניגער פון אַ
קערבעל נעם איך נישט.
— ווען איהר בעט 20 קאָפּיקעס — זאָגט דער סוחר —
וואָלט אייך יעדער געגעבען, אָבער אַ קערבעל — מאַכט איהר
זיך דאָך אינגאַנצען קאָליע.
— זעהט אויס, אז איהר פאַרשמעהט טאַקע בעסער אַ גע-
שעפט פון מיר — זאָגט דער אַרימאן — נאָר אפשר וועט איהר
איבערנעמען מיין פרנסה?

—————:

וואָס גרעסער די מכה — כשר'ער די רפואה.

אַ משכיל, פון די היינטיגע „חכמים“, איז אריינגעקומען צו
אַ רב מיט אַזאַ שאלה:
— רבי, איך האָב אַ מכה אויף דער האַנד און דער דאָקטאָר
האַט באַפוילען אַלס רפואה צוצולעגען זויערמילך. טאָ פרעג
איך באַ אייך, צי איז נישט דערויף חל דער איסור פון בשר
בחלב?
דער רב, זעהענדיג וועמען ער האָט פאַר זיך, האָט גלייך
געענטפערט:
— וואָרט אַ וויילע, ביז די מכה וועט זיך פאַרגרעסערען
איז זעכציג מאָל, וועט עס ווערען במל בששים...

—————:

א גרויסער בעל צדקה.

א איד א נגיד, וואָס איז אַמאָל אין דער יוגענד געווען אַ שטיקעל בעל תפילה, האָט איינמאָל אין אַ „שבת-מברכין“ מנדב געווען צו דאוונען פאר'ן עולם א מוסף. נאָכ'ן דאוונען רופט זיך איינער אָפּ:

— הערט איהר וואָס איך וועל אייך זאָגען, אונזער היינ-
טיגער בעל-מוסף איז כאמת אַ גרויסער בעל-צדקה. אימליכער
ניט ווען ער קען; ער, אַבער, קען נישט, פונדעסוועגען ניט
ער אַ נדבה.

_____:

וואָס ווער עס דארף.

דער פנים איז דער יונגער פרוי'ס ביזנעס. אַ שעהנער פנים
איז אַ גרויסע רייכע ביזנעס. די מיידעל, וואָס האָט אַ שעהנעם
פנים, דארף האָבען אַ סך, אַ סך שכל צו פארוואַלטען איהר
שעהנע, רייכע ביזנעס.

די, וואָס האָט אַ מיאוס'ן פנים, דארף האָבען אַ סך, אַ סך
געלד.

_____:

דער סדר.

א פארצייטיגער ישוב'ניק האָט ניט געוואוסט ווי אַפצו-
ריכמען דעם סדר און האָט דעריבער געשיקט זיין ווייב, זי
זאָל געהן ביים שכן אונטער'ן פענסטער און זעהן וואָס ער טוט,
און זי זאָל איהם נאכהער איבערגעבען ווי און וואָס. וועט ער
וויסען וואָס צו טאָן.

די ווייב האָט איהם געפאלגט, איז אַוועק צום שכן אונטערן פענסטער און געזעהן ווי דער שכן שלאָגט שרעקליך זיין ווייב. זי איז אַוועק אַהיים אין שרעק און באַשלאָסען דעם מאַן ניט צו דערצעהלען וואָס זי האָט געזעהן. זי קומט אַריין אין שטוב און דער מאַן פּרעגט איהר וואָס האָט זי געזעהן. זי שווייגט אַבער און ענטפערט ניט. דער מאַן האָט איבערגעפרעגט נאָך אַמאָל און זי האָט איהם אַלץ ניט געענטפערט.

דאָ איז דער ישובניק געוואָרען אין כעס, האָט אויפגעהוי- בען די הענט און דער ווייב מכבד געווען מיט אַ פאַר גוטע פעטש. די ישוב'ניצע האָט זיך פאַנאָדערגעוויינט און געזאָגט :

— נו, אַז דו ווייסט שוין אַליין, טו וואָס'זשע פרענסטו ?

—————:—————

אַ פשוט'ער קל וחומר.

אַ קלויזניק ליגט ביינאַכט אויף אַ האַרמער באַנק אין בית' המדרש און קען נישט אַנטשלאָפען ווערען. טאַפט ער אָן עפעס אַ פעדער אויף זיין קאַפּאַטע, וואָס ליגט איהם צוקאַפענס, און ער נעמט דרינגען :

— איך הייב נישט אָן צו פאַרשמיין מיט'ן שכל. אויף וואָס טויג עס אַנדערע לייט צו האַבען אַ סך קישענס מיט פערינעס ? ס'איז דאָך אַ פשוט'ער קל וחומר : וויבאַלד אַז מען ליגט אויף איין פעדער איז אזוי האַרט, מוז דאָך אויף אַ סך פעדערען אודאי און אודאי זיין האַרט צו ליגען.

—————:—————

א העלד.

- אין א מענאזשעריע פון חיות איז ארויסגעגאנגען דער
פאקוסניק און אויסגערופען פאר'ן פובליקום:
— ווער עם געהט מיט מיר אריין צום טיגער אין שטייג,
דעם גיב איך הונדערט מיליאָן.
— איך געה, — האָט זיך ארויסגערופען א בלייכער דער-
שראָקענער איד מיט א גרוי בערדעל.
— מיט מיר?
— אפילו אליין. איך דאַרף קיינעם נישט.
— ס'הייסט איינער אליין ווילט איהר אריינגעהן איג
שטייג?
— נו, יא, נאָר פריהער נעמט ארויס דעם טיגער.

—————:

זיין אומגליק.

- וואָס טוט מען, מיין פריינד? — האָט דער קליידער-
פאבריקאַנט זיך געווענדעט צו זיין פריינד, — מיין ווייב איז
אנטלאָפען מיט מיין בוכהאַלטער.
— וואָס'זשע עסטו דיר אזוי אפ דאָס האַרץ? — האָט דער
פריינד געשמייכעלט — ווייניג שעהנע מיידלאַך זיינען דאָ?
— אַך, ביזט אַ שומה! — האָט דער קליידער-פאבריקאַנט
זיך ניט געוואָלט טרייסמען — וואו וועל איך קריגען נאָך אַזאַ
פעהיגען און געטרייען בוכהאַלטער?

—————:

דעם ישיבה-בחורים פסוק.

א קארגער גביר האָט גענומען אַן אַרים-בחור אויף שבת.
 ביים מיש האָט מען דערלאנגט לאַקשען, נעמט דער גביר אַ קאָך-
 לעפעל, שעפט אַן פון שיסעל געדיכטע לאַקשען, גיסט זיך אַריין
 אין טעלער און זאָגט דערביי: „אדם קרוב לעצמו“. נאָכדעם
 האָט ער ווידער אָנגעשעפט די געדיכטע, אַריינגעגאַסען צום
 ווייב אין טעלער און געזאָגט: „אהבתי את אשתי“. נאָכהער
 האָט ער אָנגעגאַסען די קינדערשע טעלערס און געזאָגט:
 „אהבתי את בני“. באַם סוף, ווען עס איז שוין איבערגעבליבען
 קלאַרע וואַסער, האָט ער דאָס אַריינגעגאַסען דעם אַרים-בחור.

דער בחור האָט אַבער לאַנג ניט געקלערט, ער האָט גענומען
 דעם שיסעל זופּ, זיי אַלעמען אָפּגעגאַסען, געזאָגט דערביי
 „זורקתי עליכם מים טהורים“ און איז אַנטלאָפּען פון מיש.

—:—

איהם פעהל'ט די מזומן.

— וואָס מאַכט איהר ? — האָט איינער געפרעגט זיינעם
 אַ פריינד, אָנטרעפענדיג איהם אין גאַס.

— זעהר ניט גוט, — האָט דער פריינד געענטפערט, — איך
 האָב אַ מיידעל חתונה צו מאַכען, איך האָב גראַדע אויך פאַר
 איהר אַ גומען חתן, נאָר דער חתן וויל אַנדערש נישט ווי צוויי
 הונדערט רובעל, אַבער איך האָב מעהר נישט ווי הונדערט.

— דאָס איז דאָך אַ קלייניגקייט, — האָט דער ערשטער גע-
 זאָגט, — לייט זאָגען צו גרעסערע נדן און גיבען דערנאָך ניט

אָוועק. דאָס זעלבע דאַרפֿט איהר אויך מאַן : איהר זאָגט איהם
צו צוויי הונדערט און נאַכדעם וועט איהר איהם איין הונדערט
ניט אָפּגעבען.

— הערשטי, — האָט דער פריינד געענטפערט, — דאָס איז
דאָך די מעשה, וואָס דעם צוגעזאָגמען הונדערטער האָב איך,
נאָר דער אמת'ער פעהלט מיר.

—:—

פאַרוואָס ער עסט אַ סך.

א קליינגעוויקסיגער ישיבה-כחור האָט געגעסען ביי איי-
נעם אַ מאָג. דער כחור איז געווען זעהר אַ גרויסער עסער און
זויפיעל מען פלעגט איהם שטעלען צום מיש, פלעגט ער גיך
איינשלינגען און נאָך בלייבען הונגעריג.

— זאָגט מיר, וואָס איז די מעשה, — האָט איהם איינמאַל
געפרעגט זיין בעל-הבית — וואָס איהר, אזאָ קליינער מענשעלע,
עסט אזוי פיעל, אָהן עין-הרע? ...

— איך וועל אייך ערקלערען — האָט דער ישיבה-כחור
געזאָגט — בשעת נאָט האָט באַשאַפּען די וועלט, האָט ער
אויפגעהאנגען אלע סאַרטען קישקעס, קליינע און גרויסע. דער
הויכער מענש, וועלכער האָט געקאָנט דערגרייכען העכער, האָט
זיך אויסגעקליבען אַ קורצע קישקע איך אַבער, אַלס קליינער
מענשעלע, האָב געמוזט נעמען אַ לאַנגע קישקע.

—:—

קיינער ווייסט ניט אַוואָו מען געהט.

דער גאון רבי יונתן פראַגער איז געווען באַקאַנט מיט דעם קעניג. איינמאָל האָט דער קעניג געזעהן ווי ר' יונתן געהט אין גאַס זעהר גיך. האָט דער קעניג געשיקט זיינעם אַ דינער און ער האָט געבראַכט ר' יונתן פאַר דעם קעניג.

— וואוהין געהסטו? — האָט דער קעניג איהם געפרעגט.

— איך ווייס ניט — האָט ר' יונתן געענטפערט.

— דו פאַרדינסט אַ גרויסע שטראַף — האָט דער קעניג

געזאָגט — דו לאַכסט פון מיר, ווייל וועלכער מענטש ווייסט דאָס ניט אַוואָו ער געהט.

— חלילה — האָט ר' יונתן געענטפערט — איך לאַך ניט

פון דיר, גרויסער קעניג. אַט זעהסטו דאָך, איך האָט גערעכענט

געהן אין שוהל לערנען און איך בין גאַר געבראַכט געוואָרען

אַהער, צו דיר, קעניג, אין פאַלאַץ. קען איך דען שוין וויסען

אַוואָו איך געה?

דעם קעניג איז די תשובה זעהר געוואָרען געפעלען.

—:—

דער רבי מיט די חסידים.

עלמערע חסידים זיינען געזעסען ביי דעם רבי'ן אין קלויז און האַבען גערעדט, פילאָזאָפירט וועגען דער וועלט. זיי האַבען געפונען גרויסע פעהלערען אין דער גאַנצער בריאה.

— ווען איך וואַלט געווען גאַט — האָט איין חסיד געזאָגט

— וואַלט איך געמאַכט דאָס אַלע מענשען זאַלען ווערען חסידים...

דער צווייטער חסיד האָט געזאָגט:

— ווען איך וואָלט זיין גאָט, וואָלט איך געמאַכט אין אַלע
טײַכען זאָל אַנשטאַט וואָסער ווערען בראַנפּען.

דער דריטער חסיד האָט געזאָגט :

— ווען איך וואָלט געווען גאָט, וואָלט איך אַרײַנגעגעבען
אַ גוטע מחשבה אַלע מיליאָנערען זיי זאָלען זייער גאַנצען פּאַר-
מעגען אַרײַנשיקען אַ פּדיון אונזער רבײַן זאָל לעבען.

דער רבי האָט דאָס געהערט, האָט ער זיין טיר געעפּענט
און געזאָגט :

— קינדערלעך, הערט מיך אויס, ווען איך וואָלט געווען
גאָט, וואָלט איך טאָן דאָס זעלבע וואָס גאָט טוט.

* *
*

האַט אַ מאַן געזאָגט צו זיין ווייב :

— דו ביזט מיין לעבען, אָבער מיר איז דער לעבען געוואָרען
איבערדריסן.

—————:

אַ לוח.

אַ ווייב, אַ „שלאַק פון זיין ליבען נאַמען“, רופּט זיך איינ-
מאַל אָן צום מאַן :

— שמענדיג, ווען דו ביזט אינדערהיים, קוקסטו זיך אויף
מיר נישט אום, גלייך ווי איך בין גאָר נישטאַ, און האַלטסט
אין איין אַרײַנקוקען אין ספר. הלואי וואָלט איך אויך געווען
אַ מינ ספר !

— מהיכא-תיתא — זאגט דער מאן — גלויב מיר, איך וואלט גארנישט געהאט געגען דעם דו זאלסט אויך זיין א ספר, נאך ווייסטו וואס וואס פאר א ספר? א לוח, וואס נאכ'ן יאהר לייגט מען אוועק דעם אלטען און מען נעמט אויף זיין ארט א נייעם.

—————:

פארמאטערט צו תשליך.

א נינציג-יארהריגער זקן איז געלעגען אין בעט א מידעה פארמאטערט, און געקרעכצט. פרעגט איהם דער זוהן:
 — וואס איז דיר, טאטע, וואס קרעכצסטו?
 — א, מיין קינד, איך האב זיך פארמאטערט גייענדיג צו תשליך און צוריק, — ענטפערט איהם דער פאטער.
 — וואס זאגסטו, טאטע — פרעגט דער זוהן — היינט איז דאך גארנישט ראש השנה, היינט גייט מען דאך נישט צו תשליך?
 — איך מיין נישט היינט. איך האב זיך פארמאטערט אין די נינציג מאל וואס איך בין געגאנגען—זאגט דער אלטיטשקער.

—————:

א בעל עגלה איז גרעסער.

א חזן, וואס איז א גאנץ יאהר ארומגעפאָהרען פון שטאָדט צו שטאָדט מיט זיינע משוררים, האָט שוין געהאַט תמיד מיט זיך זיין בעל עגלה, ערשמענס כדי מען זאל זעהן נאָך אַ הימעל ביים עמוד, און דער עיקר עמיצער זאל דעם בעל-עגלה אויך

אהיימנעמען אויף שבת. ער פלעגט איהם ביים דאוונען אוועק-
שמעלען גלייך מיט אלע משוררים. ווען איינער, א בעל-הבית,
מיינענדיג, אז דער בעל-עגלה איז אויך א משורר, האָט איהם
אהיימגענומען אלס אורח, האָט ער איהם ביים מיש געפרעגט:

— ווי קומט עס, וואָס בשעת די משוררים האָבען געזונגען,

האָט איהר גאָר אינגאַנצען געשוויגען?

— איך — האָט געענטפערט דער בעל-עגלה ברייט — איך

בין נאָך גרעסער פון חזן אליין. וואָרים דער חזן פיהרט נאָר דעם

כאָר און איך פיהר דעם כאָר מיט'ן חזן צוזאמען.

—:—

מאמקע חב"ד

זיינע אנעקדאטען, וויצען, סצענעס
און שמוקעס.

זיידעארביימעם

פון

מ. שמערן

STAR HEBREW BOOK CO.

הוצאת :

סטאר היברו בוק קאמפאני

Printed in the United States of America

עם האָט גאַרנישט געטראָפּען

מאָטעל איז אמאָל אריינגעקומען צו א ווילנער גביר. גע-
הענדיג צוריק, האָט ער זיך אויסגעגליטשט און אראָפּגעפאלען
פון אלע טרעפּ. די שטוביגע האָבען דערהערט דעם פאל און
ארויסגעלאָפּען זעהן וואָס האָט דאָרט געטראָפּען, ערשט זיי
זעהן, מאָטעל קרעכצט פון וועהמאָג און בעמיהט זיך אויפצו-
שטעלען.

— וואָס איז דאָ געווען? — האָבען זיי איהם געפרעגט.
— גאַר נישט — האָט ער זיי געענטפערט — מיין פומער
איז אראָפּגעפאלען פון די טרעפּ.
— טאָ וואָס האָט דאָס דערלאנגט אזא זעץ?
— פארשמעהט איהר מיך — האָט ער געזאָגט קאלט —
דער קלאַפּ איז, ווייל איר בין געלעגען אין פומער.

—:—

זאָל ער נאָר אנטשעפּען.

מאָטעל האָט איינמאָל געבעטען ביי א גביר פינף רובעל,
וועט ער דערפאר פאר איהם אראָפּשלעפּען די זון. דער גביר
האָט איהם געגעבען די געלט און מאָטעל האָט געהייסען, מען
זאָל איהם בריינגען א מישעל מיט א לאנגען שמעקען מיט א
קרוק, אז מען האָט דאָס איהם געבראכט, האָט ער זיך ארויפ-
געשמעלט אויפ'ן מישעל און אויפגעהויבען דעם שמעקען אין
דער הויך, און געקוקט אויפ'ן הימעל.

— פארוואס שלעפט איהר שוין ניט אראָפּ די זון? — האָט איהם דער גביר געפרעגט.
 — זייט אזוי גוט, — זאָגט צו איהם מאָטעל, — נאָט אייך דעם שמעקען און איהר טשעפעט נאָר אָן די זון אָן קרוק, וועל איך שוין נאָכהער אראָפּציהען.

—————:—————

זיי דארף מען געבען א נאנצע חלה.

די פרנסי-חדש האָבען אמאָל געשיקט דעם „משרת הקהל“ ער זאל אראָפּנעמען ביי מאָטלען די שבת-לייכטער פאר א קהל-שען שטייער, וועלכען מאָטעל האָט ניט געהאט צו באַצאלען. דער משרת האָט צוגענומען די לייכטער און מאָטעל איז אוועק אין מארק, געקויפט א גרויסע חלה און אוועקגעטראָגען אין קהל-שטיבעל. די פני-קהל זיינען אלע געזעסען ארום א מיש, ווען מאָטעל האָט זיי דערלאנגט די חלה.
 — וואס איז דאָס פאר א חלה? — האָבען זיי איהם גע-פרעגט.

— פארשמעהט איהר מיך — האָט זיי מאָטעל געענטפערט — ביי מיר אין שטוב נעמט אלע שבת אראָפּ די לייכטער דער „סטאראזש“ (באדינער) פון הויף, גיב איך איהם אן „המוציא חלה“, היינט איהר זייט דאָך אזוי פיעל „סטאראזשעס“ מוז מען אייך געבען א נאנצע חלה.

—————:—————

ער זאל רייבען און שווייגען.

מאטעל האט אמאל גענומען א פרוש אויף וועטשערע. ער האט געהייסען דעם פרוש ער זאל זיך געהן וואשען. דער פרוש האט געוואשען די הענט און זיך געזעצט ביים מיש. האט איהם מאטעל צוגערראגען א קעסטעל שוועבעלאך און געזאגט: — רייכט און שווייגט.

—:—

א בגד אויף אלע ימים טובים.

מאטע חב"ד איז אמאל געקומען אויף א חתונה אין א צו-ריסענעם בגד. רופט זיך צו איהם אפ דער מחותן: — פע, מאטקע, ווי שעהמסטו זיך ניט קומען צו א שמחה אין אזא צוריסענעם בגד?

— מיט מיין בגד — האט מאטעל געענטפערט — האב איך זיך ניט וואס צו שעהמען. דאס איז א בגד, וועלכער דיענט מיר פאר אלע ימים טובים: פסח, למשל, איז אין איהם ניטא קיין ברעקעל; שבועות איז ער דורך מיט א תקון; ראש השנה בלאזט אין איהם פון אלע זיימען; יום כפור טויג ער אויף כפרות; חנוכה איז ער פול מיט לאטקעס און פורים צושיט ער זיך אויף מאן.

—:—

מאָמקע איז אַ שלִיחַ.

מאָמעל איז אמאָל געקומען צו אַ גביר בעמען אַ נדבֿה. דער
גביר האָט גאר ניט געוואָלט געבען. זאָגט צו איהם מאָמעל :
— גיט אַ נדבֿה, ווייל איהר וועט ערגער מאכען.
— וואָס קען איך ערגער מאכען ? — פרעגט דער גביר.
— פארשמעהט איהר מיך — האָט מאָמעל געזאָגט — איך
בין דאָך דעם דלות אַ שלִיחַ, און אויב איהר וועט מיר ניט געבען,
וועל איך שיקען דעם דלות אליין.

—————:

אונטער די אויגען.

מאָמעלס ווייב איז געקומען צו קהל מסרן אויף מאָמעלען :
ער האָט איהר געשלאָגען מכות אכזריות און האָט איהר אונט-
טערגעשלאָגען די אויגען. קהל האָט גלייך געשיקט רופען
מאָמעלען און איהם גע'מוסר'ט, פארוואס ער שלאָגט זיין ווייב.
— איך האָב איהר געשלאָגען אונטער די אויגען — האָט
מאָמעל געענטפערט — און אונטער די אויגען מעג מען אפילו
דעם רב אויך שלאָגען.

—————:

זייט געזונט.

מאָמעל איז אמאָל אריינגעגאנגען צו אַ ווילנער גביר און
געזאָגט :
— זייט מיר געזונט, איך פאָהר אָפּ פון ווילנא און גיט מיר
עפעס אויף דער הוצאה.

דער גביר האָט איהם אָבער ניט געוואָלט געבען קיין נדבה.
מאָטעל איז ארויס פון הויז און אין א רגע ארום זיך אומגעקערט
און געזאָגט :

— ווייסט איהר, איך האָב זיך מיישב געווען, עס לוינט מיר
ניט אוועקצופאַהרען. אלזאָ, זייט מיר שוין ניט געזונט.

—————:

מען האָט איהם אונטערגעהאקט.

עס האָט געמראָפּען, אז א פריץ האָט אמאָל אָפּגעשמיסען
א ווילנער גביר. שפעטער האָט דער געשמיסענער גביר אָנגע-
כאפט מאָטלען אין גאס און צו איהם געזאָגט :

— מאָטעל, זאָג מיר עפעס א וויץ, וועל איך דיר געבען א
שעהנע נדבה.

האָט מאָטעל געזאָגט :

— מען האָט דאָך אייך דאָ ניט לאנג אזוי אונטערגעהאקט
און איהר זייט נאָך אלץ אזוי לאנג...

—————:

אָפּגעבען מיט הוילען.

מאָסקע איז אמאָל אריין צו איינעם א באקאנטען און זאָגט
צו איהם :

— דו ווייסט, איך געה ווערען א דאָקטאר ?

— דו, מאָטעל ? — האָט דער באקאנטער זיך געוואונ-

דערט — זאָג שוין וואס מיינסטו דערמיט ?

— איך מיינ פשוט, — האָט מאָטעל געענטפערט — מען

האָט ביי מיר היינטיגע נאכט ארויסגע'גנב'עט די גאנצע בעט-

געוואנט, מוז איך זעהן זיך אָפּלעגען אויף הוילען...

ער מיינט אַהן המצאות.

מאָסקע חב"ד האָט מען איינמאַל איינגעלאדען צו א נגיד'ישע
 חתונה אין מינסק. מען האָט געגעסען און געטרונקען און אַן
 מאָסקען אינגאנצען פארגעסען.
 שפעטער נאָך דער סעודה האָט מען זיך געכאַפּט אז מאָסקע
 חב"ד איז דאָ און איהם געבעטען זאָגען אן המצאה.
 מאָסקע איז געווען אויפגערעגט און געזאָגט :
 — ויסעו מסוכות ויחנו ברפידים, געהאנגען זאָלען ווערען
 אלע מינסקער נגידים.
 — וואָס איז דאָ די המצאה? — האָט דער רייכער עולם
 באליידיגט געפרעגט.
 — איך מיין אַהן המצאות. — האָט מאָסקע געענטפערט.

—:—

פון אן אויסשמעלונג.

באקאנטע אידען האָבען באגעגענט מאָסקען געהענדיג אין
 גאס.
 — פון וואנען געהסטו, מאָסקע? — האָבען זיי איהם גע-
 פרעגט.
 — פון אן אויסשמעלונג. — האָט מאָסקע געענטפערט.
 — וואָס פאר אן אויסשמעלונג?
 — דער בעל-הבית האָט ארויסגעשמעלט מיינע כלי-בית
 אויפ'ן גאס.

—:—

א קייוער איז טייער.

דער אלטער דייטשער קייוער איז אמאל געגאנגען אָנגע-
 מאַן אין ציווילע קליידער און געשפאצירט אויף דעם בולוואר.
 א פרוי האָט פארבייגעמראָגען שוועבעלאַך צו פארקויפֿען.
 — גיב מיר א פֿעקעל שוועבעלאַך! — האָט דער קייסער
 אָפּגעשמעלט דער פרוי.

די פרוי האָט א קוק געמאַן אויף דעם מענשען און גלייך
 דערקאנט דעם קיסר. זי האָט איהם מיט גרויס עהרפּורכט דער-
 לאנגט דעם פֿעקעל שוועבעלאַך.
 — וויפֿיעל קאַסט דער פֿעקעל? — האָט דער קיסר גע-
 פרעגט.

— הונדערט מארק! — האָט די פרוי געענטפֿערט.
 — קאַסט דאָ אין בערלין דען אזוי טייער שוועבעלאַך? —
 האָט דער קיסר פארוואונדערט געפרעגט.
 — ניין, — האָט די פרוי געענטפֿערט — שוועבעלאַך זיינען
 ביי אונז זעהר ביליג, נאָר א קיסר איז זעהר טייער.

—————:

דאָס איז זיין געשעפט.

אָ געוויסער גנב איז געגאנגען אין גאס און געפונען א ביי-
 מעל מיט געלט. קוים האָט ער עס אויפֿגעהויבען, האָט ער
 דערזעהן א אידעל געהענדיג די הענט פארבראַכען און וויינט
 ביטער.

— וואָס וויינט איהר? — האָט דער גנב געפרעגט דעם
 אידען.

— איך האָב פארלאָרען אַ ביימעל מיט געלט. — האָט דער איד געקלאָגט.

— וויינט ניט, — זאָגט דער גנב — אַט האָב איך נאָר וואס געפונען אַ ביימעל מיט געלט, זאָגט נאָר סמנים אויב דאָס איז אייערע, וועל איך אייך אָפגעבען.

דער איד האָט געזאָגט געוויסע סמנים און דער גנב האָט איהם אָפגעגעבען די געלט. דער איד האָט זיך זעהר געפרעהט, פאָרגעלעגט דעם געפינער עפעס געלט, אבער יענער האָט זיך אָפגעזאָגט פאר דער מצוה צו נעמען באַצאָלט. דער איד האָט אריינגעלעגט די געלט אין קעשענע און אוועק.

אַז ער איז אבער געקומען אהיים, האָט ער זיך געכאפט ער האָט ווייטער ניט די געלט. דער איד האָט ווייטער גענומען זוכען און מענשען האָבען איהם געזאָגט, אַז זיי האָבען געזעהן, ווי דער מאַן וואס האָט איהם אָפגעגעבען די געלט, האָט עס ביי איהם דערנאָך צוריק ארויסגענומען פון קעשענע. דער איד איז אוועק צום גנב און איהם געפרעגט :

— איך פארשמעה אייך ניט, אויב איהר האָט געוואָלט מיינע געלט, צו וואס האָט איהר עס געדארפט פריהער מיר אָפגעבען און דערנאָך ביי מיר צונעמען צוריק.

— דאָס איז נאָר צוויי זאכען — האָט דער גנב געענטפערט — השבת אכדה איז א מצוה און אויף דעם בין איך א איד און דארף אָפגעבען ; גנבה — דאָס איז אבער מיין פרנסה, און קיין אנדער פרנסה האָב איך דערווייל ניט.

—————:

אין אזא היץ.

א גרויסער גביר א קארגער איז אמאל קראנק געוואָרען אויף א היץ קראַנקהייט. ער איז געווען זעהר שוואַך און אלע דאָקטוירים האָבען איהם אָפּגעזאָגט דעם לעבען, דאן האָבען די ווייב און קינדער אריינגעפאלען אין ארון קודש מיט גרויס געוויין און מנדב געווען פופציג רובעל אויף צדקה, דער גביר זאל גע-זונט ווערען. שפעטער האָט גאָט מאַקע געהאלפען און דער גביר איז געוואָרען געזונט. אין א צייט ארום איז ער געוואָהר געוואָרען, אז מען האָט צומיילט פאר זיינשוועגער פופציג רובעל אויף צדקה. האָט זיך דער גביר געכויזערט און געשריען אויף ווייב און קינדער, וואס זיי האבען עס אזוינעם געמאָן.

— דו האסט דאָך אונז אליין געהייסען. — האָבען די קינדער מפני דרכי שלום וועגען געזאָגט:

— אזוי? — האָט זיך דער גביר געוואונדערט — אין אזא היץ בין איך עם געלעגען, דאס איך זאל אזא זאך הייסען?

—————:

מיט וועמען ער וועט ריידען.

א גרויסער גביר, אבער זעהר א פראַסטער מענש, האָט געמאכט א גרויסען מאַלצייט, אויף וועלכען ער האָט איינגע-לאדען אלע רבנים און חכמים פון שטאָט. אויך האָט ער איינגעלאדען א פאָר גבירים, פראַסטע מענשען ווי ער אליין. צו דער איינלאדונג צו די גבירים, האָט ער צוגעשריבען א פאָר ווערטער בזה הלשון: „איך בעט אייך, טייערע פריינט, קומט צוגעהן, ווייל אויב ניט, וועל איך ניט האבען מיט וועמען א וואָרט אויס-צוריידען.

—————:

אן עצה צום שלאפען.

— וואָס פאר אן עצה טוט מען איך זאל קענען שלאפען ? —
 האָט אמאָל א גביר געפרעגט ביי זיינעם א באקאנטען, א קלוגען
 מענשען.
 — לייגט דעם קאָפּ אויפ'ן קישען — האָט דער באקאנטער
 געראמען.
 — וואָס רעדט איהר ? — האָט זיך דער גביר געוואונ-
 דערט — און אויף וואס מיינט איהר ליגט מיין קאָפּ ביז איצט ?
 — אייער קאָפּ ביז איצט — האָט דער באקאנטער געלאסען
 געזאָגט — ליעגט אויף שווינדעל... דערפאר קענט איהר ניט
 שלאפען.

—————:

יעדעס יאָהר — א נייע הגדה.

צו אן אויפגעקומענעם גביר, וואס איז נישט געווען קיין
 גרויסער חכם און אויך נישט קיין וואזשנער איד, איז אמאָל
 אריינגעקומען א מחבר מיט זיינס א פירוש אויף דער הגדה, ער
 זאָל ביי איהם זיין הגדה קויפען.
 — שוין ווידער א פרישע הגדה — האָט זיך דער גביר
 צובייזערט. — כ'האָב נאָך די פאַר א יעהריגע הגדה, צו וואס
 דארף מען יעדעס יאָהר פרישע הגדות ?
 — מ'דארף יאָ יעדעס יאָהר א פרישע הגדה — האָט דער
 מחבר געענטפערט — ווייל, פארשטעהט איהר מיך, דער וואס
 איז פאר א יאהרען געווען א „תם“ איז שוין היינט א גאנצער
 חכם, און דער פאר-צ'יעהריגער „שאינו יודע לשאול“ איז שוין
 גאָר היינט א „רשע“...

—————:

עם פרעהט איהם זעהר.

א גובערנאטאר פון א געוויסער שטאט איז איינגעלאדען געווארען פונ'ם אויפזעהער פון טורמע צו האלמען א רעדע פאר די ארעסטאנטען, ער איז ארויף אויף דער מריבונע מיט א ליעב-ליכען שמייכעל, און האט אזוי אָנגעהויבען :

— עם פרעהט מיך פון טיעפסטען הארצען צו זעהן דאָ אזא גרויסען עולם.

— גענוג, מיר ווילען מעהר ניט הערען. — האָבען די ארעס-טאנטען זיך צושריען, — לאָזט אונז צוריק אין אונזערע גע-צעלמען.

—:—

מעכב דאָס עמען.

א שווער האָט צוגעזאָגט זיין איידעם קעסט, ביז וואנען איהם וועט אויסוואקסען א באַרד. אז דעם איידעם האָט אָבער אָנגעהויבען וואקסען א באַרד — האָט ער זי אָפגעגאַלט.

דער שווער האָט איהם איינמאַל געכאפט ביי דער ארבייט, און האָט איהם אוועקגעשלעפט צום רב.

— גוואלד, רבי, — האָט דער שווער גע'מענה'ט — מיין איידים גאַלט די באַרד.

— וואָס איז דאָס מיט אייך ? — האָט דער רב זיך געווענדעט צום איידעם — ווי טוט עס א איד אזא זאך ?

— רבי, — ענטפערט דער יונגערמאן — איך מעג עס על פי דיין. מען ווייס דאָך, אז די וואָנסעס מעג מען אָפגאַלען ווען זיי

זיינען מעכב דעם עסען. מײן שווער האָט מיר צוגעזאָגט צו גע-
בען קעסט ביז מיר וועט אויסוואַקסען א באַרד, און ווי איך וועל
האַבען א באַרד, הערט ער אויף מיר צו געבען. נו, איז דאָך די
באַרד מעכב דאס עסען.

—————:

ווען זי זאָל עס אַנטאָן!

די פרוי האָט געוואָלט דער מאן זאל איהר קויפען א מאנ-
טעל, אבער וועדליג זי האָט איהם געקאָנט, האָט זי מורא גע-
האט דאָס ביי איהם בעטען. זי איז אבער געפאלען אויף אן
המצאה און געזאָגט:

— עס האָט זיך מיר היינטיגע נאכט גע'חלומ'ט, אז דו האָסט
מיר געקויפט א מאנטעל, מײן מאן.
— זעהר גוט, — האָט דער מאן אייליג געענטפערט —
אין קינפטיגען חלום וועסטו דעם מאנטעל אַנטאָן.

—————:

דער מענש, וואָס איהם איז תמיד גוט.

— כ'קען א מענשען, וואס איז איהם שמענדיג גוט.
— דהיינו?

— ווינטער איז איהם גוט — קאַלט, ווייל ער טראָגט קליי-
דער, וואס זיינען גוט צוריסען, און שיד, וואס זיינען גוט—פאר'ן
טייוועל; זומער איז איהם גוט—היים, ווייל ער וואוינט אין א
שמיבעל, וואָס איז גוט—פאר א טורמע; א וויבעל האָט ער
איז זי א גומע—ארורה, און ווי לאנג ער לעבט איז ער גוט—אויף
צרות...

—————:

דעם פארוקמאכערס שילד.

א געוויסער פארוקמאכער האָט אויפגעהאנגען א שילד אי-בער זיין טהיר אויף וועלכען עס איז געווען אויסגעמאלט ווי אבשלום רייט אויף זיין עזעל, בלייבט הענגען מיט זיינע האַר אָן א בוים און יואב שמעכט איהם, דערביי איז געווען אונטער-געשריבען „וואָלט ער אבער געטראָגען א פארוק, וואלט ער ניט געהאנגען געוואָרען.

—————:—————

א גרויסער העלד.

א איד איז געשטאנען דערביי ווי אן אפיציער איז אראפ-געפאלען פון א פערד.
 — א שאנדע! — האָט דער איד אויסגערופען — ביי מיר וואָלט אזוינס ניט טרעפען.
 — ביזט דאס אזא גרויסער ריימער? — האָט מען דעם אידען געפרעגט.
 — ניין, — האָט דער איד געענטפערט — איך מיינ נאָר ביי מיר וואָלט עס ניט געטראָפען, ווייל איך וואלט אויף דעם פערד ניט ארויפגעקראַכען.

—————:—————

שבת'דיגער קונגעל.

זונטאג בייטאָג איז געקומען אן אַרימאן צו א קארנען גביר און געבעטען עסען.
 — איהר וועט עסען שבת'דיגע קונגעל? — האָט דער קאר-גער געפרעגט דעם אַרימאן.

— יא, — האָט דער אַרימאן מסכים געווען.
 — וועט איהר אזוי גוט זיין קומען צו מיר דעם קומענדיגען
 שבת, וועט איהר געפינען קוגעל... — האָט דער גביר געזאָגט.

—————:

מאָ וואָס לערענט ער דאָקטאר ?

צוויי קינדער חברים זיינען אַוועקגעפּאַהרען אין דער פרעמד
 לערנען און איינמאַל אויף זומער צייט זיך צוריקגעקעהרט צו
 זייערם עלטערענס הויז, פרעגט איינער דעם אַנדערען :
 — חבר, וואס איז דיין אידעע אין לעבען ?
 — לעבען און לאָזען לעבען — האָט דער אַנדערער גע-
 ענטפּערט.
 — מאָ פאַרוואָס שמודירסטו דאָקטאר ? — האָט איהם דער
 ערשמער געפרעגט.

—————:

א סימן.

אין אַ בויד, וואָס איז געווען פול אַנגעפּאַקט מיט פאַרשווינען
 האָט זיך איינער אַנידערגעזעצט אויף אַן אַנדערענס פּוס.
 — רבותי, זאָגט דעם אמת — האָט ער אַ פרעג געגעבען —
 אויף וועמענס פּוס זיין איך דאָס ?
 — אויב דער פּוס איז מיט אַ בלויען זאַק, איז ער מיינער —
 האָט אַ איד אַ חסיד געענטפּערט.

—————:

פאַרוואָס מען איז רייך אָדער אַרעם.

אין אַ מהעצמער איז געווען אַ גרויסער אַקטיאָר, וועלכער האָט אָפּילו גענומען אַ סך שכירות איז אָבער דאָך געווען זעהר אַרעם, ווייל ער פלעגט זיין גאַנצע געלט פאַרטאָן אויף פרויען, אין זעלבען מהעצמער איז אויך געווען אַן אַקטיסט, דוקא ניט קיין גרויסע קינסמלעריין, דערפאַר זעהר אַ שעהנע, און כאַטש זי פלעגט נעמען קליינע שכירות איז זי דאָך געווען זעהר רייך, זי פלעגט באַקומען פיעל מתנות פון מענער, האָט איינמאַל די אַרטיסטען געפרעגט דעם אַרטיסט:

— וואָס איז די מעשה מיט אײך? דוכט זיך איך נעם אַ העלפט שכירות פון אײך, דאָך בין איך רייכער פון אײך?
— הערט איהר — האָט איהר דער אַרטיסט געענטפערט —
דאָס וואָס אײך מאַכט רייך, מאַכט עס מיר אַרעם.

—:—

וואָסערע מאַכלים די גבירים קאָכען זיך.

אַ גבירישער משרת האָט חתונה געהאט מיט אַן אַרימע מיידעל, ויהי היום האָט ער צו איהר געזאָגט:
— איך פלעג זעהן ווי מיין בעל-הבית פלעגט עסען פיינ-קוכען, אפשר וועסטו פאַר מיר אויך מאַכען דעם מאַכל?
— איך האָב אָבער ניט קיין פומער — האָט די ווייב גע-ענטפערט.
— מאַך אַהן פומער.
— עס איז אָבער אויך ניטאָ קיין אייער, — האָט די ווייב זייטער גערעדט.
..

- מאך אהן אייער.
- און וואו נעמט מען וויצענע מעהל ?
- מאך מיט קארענע מעהל.
- און וואס איז וועגען א סקאוואראדע (א באק פען) ?
- בעגעה זיך אהן דעם.

האט די ווייב געפאלגט דעם מאן, זי האט גענומען קארענע מעהל, פארמישט מיט וואסער און דאס ארויפגעלעגט אויף הייסע קוילען באקען.

וואס עס איז פון דעם געווארען, איז לייכט צו פארשמעהן : פון איין זייט איז דער מאכל פארברענט געווארען און פון דער אנדער זייט איז עס געווען רויע טייג, די ווייב האט דערלאנגט דעם מאכל דעם משרת האט ער עס גענומען עסען, זיך גלייך פארקרימט און געזאגט :

— דער טייוועל ווייסט זיי וואסערע מאכלים די גבירים קאכען זיך און וואס זיי האבען ליעב... מען קען דאך דאס אין מויל ניט נהמען.

—————:—————

א קליינער מאגען.

צו א קארגען גביר איז געקומען אן ארימאן בעמען, ער זאל איהם נעמען אויף שבת. — איך וועל קיין סך ניט עסען, ווייל איך האב א קליינעם מאגען, ווי אן אכט-יאהריגער קינד.

דער קארגער האט זיך געלאזט איינרעדען און האט דעם ארימאן געלאדען אויף שבת. ביים טיש האט דער ארימאן גע-געסען פאר דריי מענשען, האט איהם דער קארגער געפרעגט :

— א מענש וואס האט א קליינעם מאַגען, ווי אן אכט
 יאהריגער קינד, ווי קען דאָס אַזויפיל עסען?
 — איהר האט מיר ניט פארשמאַנען — האט דער אַרימאָן
 געזאָגט — איך האָב געמיינט, אַז מײן מאַגען איז גרויס ווי דער
 גאַנצער אַכט יאהריגער קינד.

—————:

וואָס איז דאָס פאַר אַ קריינק.

אַ קליינשמעלשע אידענע איז געקומען אין אַ גרויסער
 שטאָדט, זי איז געגאַנגען אין גאַס, זיך אָן עפעס פאַרטשעפעט,
 איז געפאַלען און אָפּגעשלאָגען איהר האַנד. זי איז אַוועק זוכען
 אַ דאַקטאָר, ערשט זי זעהט אויף אַ שעהנע מיר שמעהט אַ
 קליינע שילד „דאַקטאָר“, איז זי דאַרט אַריין און געבעטען אַ
 רפואה צו איהר האַנד.

— איך בין ניט קיין דאַקטאָר מעדיצין — האט איהר דער
 מאַן פון הויז געענטפערט — איך בין אַ דאַקטאָר פילאָזאָפיע.
 — וואָס איז דאָס פאַר אַ מין קריינק? — האט די אידענע
 געפרעגט.

—————:

אַלץ ווי מען טראַכט.

ביי אַ קלונגען רב האט מען אַמאָל געפרעגט, — עס שמעהט
 דאָך „אַל תרבה שיחה עם אשה“, פאַרוואָס רעדט איהר מיט
 ווייבער?

האַט זיי דער רב געענטפערט:

— עס איז בעסער צו ריידען מיט אַ אידענע און טראַכמען
 וועגען גאַט, איידער צו ריידען מיט גאַט און טראַכמען וועגען
 אַ אידענע.

—————:

איינע פאר זיך די צווייטע פאר'ן אורח.

איינער האָט געהאַט אַ שלעכטע, בייזע פרוי, זי פלעגט
 פיינט האַבען אַרימע לייט, איינמאַל האָט דער מאַן איהר גע-
 בראַכט אַן אורח אַן אַרימאַן און איהר געפרעגט:
 — וואָס האָסטו פאַר אונז אויף מיטאַג?
 — קריינק און יסורים האָב איך פאַר אַיך, — האָט זי גע-
 זאָגט מיט גרויס צאַרן.
 — איינע עס דו און די צווייטע גיב דעם אורח — האָט דער
 מאַן געזאָגט — פאַר מיר וועל איך שוין אויסגעפינען עפעס אַן
 אַנדער מין שפייז.

—————:

אַז מען גיט מכות קרייגט מען יסורים.

צוויי חקרנים האַבען גע'חקרנ'ט:
 — אין פלוג איז דאָך די קשיה, וואָס טוט דאָ ר' יהודה אין
 מיטען מיט דעם דצ"ך, עד"ש באח"ב.
 — דער תירוץ איז פשוט — האָט דער אַנדערער געזאָגט —
 ר' יהודה האָט דאָך שוין איינמאַל אַ טעות געהאַט מיט תמר'ן,
 דעריבער מאַכט ער שוין יעצט סמנים.
 — אַבער ניכאי וואָלט ער בעסער געבען תמר'ן די מכות און
 אין דער הגדה — דעם זיגעל, מיט'ן שמעקען, מיט'ן שניפמוך?
 — אַז ער וואָלט געגעבען תמר'ן מכות, וואָלט זי איהם גע-
 געבען יסורים...

—————:

פאַראַן נאָך בעסער.

— בעסער ווי אַ גלאַז וויין איז גאָר ניטאָ — האָט אַ טרינקער
אַמאָל געזאָגט אין אַ געזעלשאַפּט.

— אַ פּלאַש וויין איז בעסער — האָט אַ גרעסערער טרינקער
געזאָגט.

—————:

ער מוסר'ט וועמען ער האָט ליעב.

— זאָג נאָר, מיין פּרוי, וואָס ביזטו אזוי אין כעס אויפ'ן
מגיד, פאַרוואָס ער האַלט דיר שטענדיג אין איין מוסר'ן? ווייסטו
דען ניט, אַז דער מגיד וויל זיין גלייך צו גאָט, און גאָט וועמען
ער האָט ליעב, דעם שטראַפּט ער אַ סך.

—————:

דעם רבינים חקירות.

אַ מיידעל איז געקומען צום חסידישען רבי'ן מיט אַ שאלה,
— מען האָט אַריינגעשטעקט אַ מילכיגע לעפעל אין אַ פליישיגען
טעפעל.

דער רבי האָט זיך פאַרטראַכט אַ וויילע און דערנאָך געזאָגט
אויפ'ן קול:

— לאַמיר באַטראַכטען דעם ענין גוט, אַ מילכיגע לעפעל
איז אַ מילכיגען טעפעל אַפילו מען זאָל אַריינשטעקען, איז כשר; אַ
מילכיגע לעפעל איז אַ פליישיגען טעפעל אַז מען זאָל ניט
אַריינשטעקען, איז אויך געוויס כשר; ווידער פאַרקעהרט, אַ

פליישיגע לעפעל אין א פליישיגען מעפעל איז כשר אפילו אריינ-
שמעקענדיג, אין א מילכיגען מעפעל מען זאל די פליישיגע לעפעל
ניט אריינשמעקען, איז ווייטער כשר, נאר די גאנצע שאלה איז
מעהר ניט, ווייל ביי אייך האט געמראפען אז א מילכיגע לעפעל
האט מען אריינגעשמעקט אין א פליישיגען מעפעל, נו, דאס
וועט שוין דער מתנגדישער רב אויך וויסען.

—:—

א קלאפ פארגעהט און א ווארט באשטעהט.

פורים בשעת אלע האבען געשלאגען המנען האט איינער
א געוויסער שניידער אנשטאט צו שלאגען אנגעהויבען המנען
שמארק צו שילמען.

— וואס איז דאס? — האט מען איהם געפרעגט.

— גאנץ פשוט, א קלאפ פארגעהט, א ווארט באשטעהט,

— האט ער געענטפערט.

—:—

א הצלחה פון א גוי.

אין א שעהנעם פריהלינגס-טאג פאר פסח געהט א פרומע
אלטע אידענע פון בית-מדרש מיט'ן גראבען „קרבן מנחה"-סדור
אין דער האנט און גייענדיג אזוי פארטראכט איז זי אריין אין
מיטען א גויאישע לוייה. דערמאנענדיג זיך, אז היינט איז ראש-
חודש ניסן, שאקעלט זי מיט'ן קאפ:

— אט דא זעהט מען די הצלחה פון א גוי! א קלייניגקייט

א ביסעל אזא זכיה צו שמארבען אין ראש חודש ניסן! וואס

וואלט עס א שטייגער געארט דעם רבונג-של-עולם, ווען אויף

דעם ארט פון א גוי שמארבט בעסער אן ארימער איד? ...

—:—

א מלבוש אויף אלע ימים טובים.

איינער אן ארימאן, פון די פּרעהליכע קבצנים, האָט זיך באַריהמט, אַז ער פאַרמאָגט ברוך-השם, זיין אייגענס אַ מלבוש איז ער פון די אמת'ע מלבושי כבוד, צוגעפאַסט צו אלע ימים-טובים פון אַ גאַנץ יאָהר :

פסח — איז אין איהם נישמאָ קיין גאַנץ ברעקעל.
 שבועות — איז ער דורך און דורך מיט תיקון.
 ראש השנה — פון אלע זיימען בלאָזט.
 יום כפור — טויג ער אויף אַכצעהן כפרות.
 חנוכה — איז ער פול מיט לאַמקעס.
 פורים — צושיט ער זיך אויף מאָן.

—————:—————

אן אויסגעצייכענמע טרעפערקע.

מאמקע חב"ד האָט זיך אמאָל באַריהמט פאַר זיינע פריינד, אַז ער קאָן אָן אויסגעצייכענמע טרעפערקע, וואָס טרעפט אלעס וואָס זי וואַרפט נאָר אויס, האָבען איהם חברה געבעמען ער זאָל זיי בריינגען צו איהר, האָט ער זיי גענומען און אַוועקגעפיהרט צו זיין ווייב,

— וועמען מיינסטו, מאמקע? — האָבען איהם די חברה געפרעגט — דאָס איז דאָך דיין ווייב?
 — נו, איך מיינ טאָקע איהר — האָט מאמקע געענטפערט —
 זי איז אָן אויסגעצייכענמע טרעפערקע, ווען נאָר זי וואַרפט אויף מיר מיט אַ טעלער אין קאַפּ, טרעפט זי שמענדיג.

—————:—————

אינטערעסאנטע ערקלעהרונג.

א אידישער חקרן האט אמאל געפרעגט: פארוואס רופט מען קרעפלאך מיט'ן נאמען „קרעפלאך“? האט איהם דער צווייטער חקרן געענטפערט: דריי שפיצען ווי קרעפלאך האבען זיי? און ווייך זיינען זיי אויך ווי קרעפלאך, היינט זאגט אליין, פארוואס זאל מען זיי נישט רופען קרעפלאך?

—————:

ער איז א מלמד.

א י ד — רבי, איך בין גקומען צו אייך, איהר זאלט מיך בענשען, איך זאל האבען א סך קינדער.
 ר ב י — איהר זייט דען א „בעזדיעמניק“?
 א י ד — ניין, איך בין א מלמד.

—————:

א למדן.

א ישוב'ניק, וועלכער האט זיך געהאלטען פאר א למדן, איז איינמאל אריין שבעות ביינאכט צו נאך א ישובניק אין הויז און האט געהערט ווי יענער האט צו קדוש געזאגט „זמן חרותנו“.
 — גראבער יונג איינער! — האט דער למדן אויסגעשריען — מילא פסח זאגט מען „זמן חרותנו“ עסט מען כאטש חרוסת, אבער וואס איז היינט פאר א חרותנו אויף דיין קאפ?

—————:

פשוט דערוואַרגען.

א חסיד איז געקומען צום רבי'ן בעמען פאר זיין ווייב, וואָס ליגט מסוכן קראַנק.

— געה אהיים און זאָרג נישט — זאָגט איהם דער רבי.
איז עטליכע טעג אַרום קומט ווידער דער חסיד מיט אַ געוויין:

— אוי רבי, די פּלונת'מע מיינע איז געשמאַרבען.
— עס קען נישט זיין — מאַכט דער רבי רוהיג — איך האָב אַליין אַרויסגעריסען ביים מלאך-המות פון די הענט דעם חלף זיינעם.

— רבי זי ליגט דאָך פאַרט אַ טוימע.
— אויב אזוי — זאָגט דער רבי — איז נישט אַנדערש, אַז דער בעל דבר האָט זי גענומען און פשוט דערוואַרגען.

—————:

א בעל קורא אַ למדן.

חברה בעלי מלאכות האָבען באַשלאָסען זיך אַפטיילען אין אַ באַזונדער שוהל. זיי האָבען געפיהלט, אַז דאָרט ביי די לומדים און גבירים האַלט מען זיי גאָר פאַר קיין מענשען ניט, זיי קענען קיינמאַל זיך ניט דערשלאָגען צו קיין עליה, צו קיין כבוד. ביי זיי, אין דער אייגענער שוהל, האָבען זיי דערפאַר באַשלאָסען נעמען נקמה און געמאַכט אַ תקנה, אַז קיין למדן טאָר זיך צווישען זיי ניט געפינען.

איינמאל האָט זייער בעל-קורא געמאַכט אַ טומעל, ער האָט געפונען אַ גרייז אין דער תורה. „קרה“ דארף זיין מיט אַ „לאנגען כף“ און עס איז גאָר מיט אַ „הית“.

ווען חברה, האָבען דאָס דערהערט, האָבען זיי זיך אָפּ-גערופען:

— אַ, ווען דו ביזט שוין אזאָ למדן צו כאַפען גרייזען אין דער תורה, טאַרסטו זיך ביי אונז שוין ניט געפינען.

—————:

די אונגליקליכסטע.

— מיר זיינען די אונגליקליכסטע אין דער וועלט — האָט זיך אַ קעכין באַקלאָגט. — קאָבען מיר שלעכט, טרייבט מען אונז אַרום; קאָבען מיר גוט, לאָז מען פאַר אונז אַ מכה; זיינען מיר שען, ליידען אונז ניט די בעלי-בית'מעס; זיינען מיר מיאום — קען דער בעל-הבית אונז ניט אַנקוקען.

—————:

אן עצה פון אַקלאָגען.

צו ר' אייזיק מאיר דיק האָט זיך איינגעסען אַ מאָן, וועלכער פלעגט איהם בעטען אויף אַלע חתונות. דער בעטער האָט גוט געוואוסט, אַז ר' אייזיק מאיר וועט אויף די חתונות ניט געהן, נאָר ביי יעדעס מאָל בעטען פלעגט איהם ר' אייזיק מאיר געבען עטליכע קאָפיקעס, און צוליב דעם פלעגט ער איהם בעטען.

ר' אייזיק מאיר האָט געזוכט אַ מיטעל ווי פון איהם פטור צו ווערען.

איינמאַל, ווען ער האָט איהם געבעטען אויף אַ חתונה נעמט
 ר' אייזיק מאיר אַרויס אַ גילדען און בעט ביי איהם אויסגאַב.
 — איך האָב ניט, — האָט דער בעטער געזאָגט.
 — מו, נאָ דיר דעם געלדען און געה בייט אָפּ.
 דער בעטער האָט צוגענומען דעם גילדען, איז אַוועק און
 שוין מעהר קיין מאָל ניט געקומען צוריק.

—————:—————

אן איינלאדונג.

אַ שמש האָט איינגעלאדען אַ בעל-הבית אויף פיער חתונות
 מיט איין מאָל.
 — אויף וועלכע זאַל איך פריהער געהן? — פרעגט דער
 בעל-הבית.
 — געהט אויף אלע פיער — האָט דער שמש געענטפערט.

—————:—————

אַזאַ זאך צו עסען איז פאַרבאַטען.

אין דייטשלאנד, אויף אַ באל, איז געזעסען אַ פאַרבאָרענער
 אַנטיסעמיט, וועלכער האָט אויסגערעדט אויף אידען אַלדאָס ביז.
 אַנטקעגען איהם ביים טיש איז געזעסען אַ אידישע פרוי. די
 פרוי האָט צופעליג אַ גענעץ געמאַן. דער אַנטיסעמיט האָט דאָס
 באַמערקט און געזאָגט:
 — איהר זעהט, די אידישע מאַדאם האָט אויפגעפּענט איהר
 מויל גרייט מיר איינצושלינגען.
 — איהר איהרט זיך, מיין הערר — האָט די פרוי געענט-
 פערט — אונז אידען איז פאַרבאַטען שווינגען-פלייש צו עסען.

—————:—————

ער דער הער פ.

ריכטער : איך גיב אייך א יאהר טורמע.
 באשולדיגטער : איך בין טויב, הערר ריכטער, איך הער
 ניפ.

ריכטער : איהר זיינט פריי.
 באשולדיגטער : א שעהנעם דאנק אייך, הערר ריכטער.

—:—

„מה נשתנה“

א גרויסער אידישער געלעהרטער האָט אמאָל געזאָגט :
 — ביי אידען איז מען שוין אזוי איינגעוואוינט, אז עס זאל
 אין קיין זאך ניט זיין קיין סדר, אז ווען עס קומט פסח, און מען
 דערזעהט פאר זיך א שטיקעל סדר, פרעגט מען גלייך די קשיה
 „מה נשתנה“.

—:—

א נאָר ישער ליגנער.

אין א געזעלשאפט האָט זיך א יונגערמאן בארימט, אז ער
 איז אויסגעווען גאנץ אייראָפּע, און האָט געהאט אויפּטראַגע
 מיט די גרעסטע מענער.
 — און מיט די דארדאנעלען האָט איהר זיך געזעהן ? —
 האָט איהם איינער פון דער קאָמפּאָניע געפרעגט.
 — וואָס הייסט געזעהן ? — האָט דער יונגערמאן זיך באַ-
 רימט — איך האָב מיט זיי וויפיעל מאָל מיטאג געשפּייזט אין
 איינעם.

—:—

פארזעהן די שמריכעלאך.

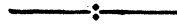
א חסיד איז געקומען צו א רבי'ן בעטען אויף קינדער.
זאגט דער רבי צו איהם :

— געה אהיים, איבער א יאהר אין דער צייט וועט דיין ווייב
האבען אן אינגעל.

אין א יאהר ארום איז דער זעלבער ווידער געקומען צום
רבי'ן און דערצעהלט איהם, אז זיין ווייב האט גאר געהאט צוויי
מיידלאך מיט איין מאָל.

דער רבי האט זיך פארטראכט און געזאָגט :

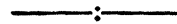
— די זאך איז אזוי, איך האָב געזעהן אין הימעל שמעהט
אָנגעשריבען, אז דיין ווייב וועט היינטיגס יאהר האָבען א בן,
נאָר דער „בן“ איז געווען פארשמריכעלט, און דאס האָט גאָר
בעדייט ב' נקבות. און אָט די שמריכעלאך האָב איך ניט בא-
מערקט.

דער אונטערשייד.

א קלוגער מאַן האָט אמאָל געזאָגט :

— איך האָב מאמערקט איין וויכטיגען אונטערשייד צוויי-
שען די מענער און די פרויען. דער מאַן מוז אימער פאר עפעס
מורא האבען. פארלירט ער די מורא פאר גאָט, הויבט ער אָן
מורא האבען פאר זיין ווייב. ווען, אבער, א פרוי הערט אויף
מורא צו האבען פאר גאָט, האָט זי שוין אפילו פאר'ן באַרדער
אויך קיין מורא ניט.

געוויס אַ חסיד.

- וואָס זאָגסטו, — האָט איינער געפרעגט ביים אנדערען —
וואָס איז דער יצר הרע, א חסיד צו א מתנגד ?
- געוויס א חסיד. — האָט איהם יענער געענטפערט.
- פון וואנען נעמסטו דאס ?
- ווייל מען זעהט איהם אָפט ביים רבי'ן.

—:—

טראַגען נישט.

- שוין צייט, מיין מאן, מיר צו קויפען א נייע זומער-הוט,
אלע מיינע באקאנטע טראַגען שוין אזעלכע שעהנע נייע היט.
- פארוואס, מיין ווייב, שמענדיג קוקסטו אויף דעם וואס
טראַגט און קיינמאל נישט אויף דעם וואס טראַגט נישט ?
- אדרבא, זאָג דו, ווער, א שמיינער, טראַגן נישט ?
- ווער, פרעגסטו ? די געשעפטען מיינע טראַגען נישט.

—:—

מוז אויסשפייען.

- צוויי סוחרים פון א קליין שמעטעל זיינען געקומען קיין
ווארשע, בשעת געהן אין גאס, פלעגט איינער פון זיי אויס-
שפייען יעדעס מאל ווען ער האָט דערזעהן דורכגעהן א שעהנע
פרוי, פרעגט איהם דער צווייטער :
- וואָס געפעלען דיר אזוי נישט די ווארשעווער פרויען,
וואָס דו שפייסט אזוי אפילו אויף די שעהנסמע פון זיי ?

— דו האָסט, גומער ברודער — ענטפערט יענער — א מעות
און פשוט פארקערט, ווען איך דערוועה דורכגעהן א שעהנע
פרוי, דערמאן איך זיך דאמאָלס אין מיין ווייב די מיאום־קייט,
וואָס איך האָב דאָרטען איבערגעלאָזט אינדערהיים און איך מוז
אויסשפּייען.

—————:

ער האָט באַצאָל'ט.

דער רב פון שמאָט האָט אויסגערעדט א בעל־הבית:
— איך האָב געהערט — האָט ער געזאָגט צו איהם —
אז דו האָסט שבת א גאנצען טאָג געשפּילט אין קארטען. דאָס
איז א גרויסע עבירה.

— רבי, — האָט דער בעל־עבירה געענטפערט — איהר
מעגט מיר גלויבען, איך האָב פאר דער עבירה שוין גוט באַ־
צאָלט.

—————:

ער האָט זיך דערמאנט די סדרה.

א איד האָט אָפּגעשמעלט מאסקען אין גאָס און איהם א
פרעג געגעבען.

— מאַסקע, וועלכע סדרה געהט היינטיגע וואָך?
— איך האָב טאקע געהאט פארגעסען די סדרה — האָט
איהם מאַסקע געענטפערט, — נאָר אז איך האָב אייך דערזעהן.
האָב איך זיך דערמאנט, אז היינטיגע וואָך געהט קרח.

—————:

א יונגער משיב.

אין שטעטעל ג—א געהט זיך אהיים פון ביהמ"ד אן עלף-יעהריגער אינגעל, אן עילו'ש קעפעל, האלמענדיג א יורה-דעה אונטער'ן אָרעם. באגעגענט איהם דער שמאָט-אפיקורים און וויל פון איהם קאטאוועס טרייבען.

— אינגעלע, אינגעלע, לערנסט דאָך עפעס יורה-דעה'ס, וועל איך דיך א שאלה פרעגען: מיין ווייב האָט נעכטען באלד נאָכ'ן אָפעסען דאָס פליישעג, צוקייעט א שטיקעל קעז און עס אַראָפּגעלאָזט אין קעהל, וואס טוט מען איצט מיט איהר? — איהר ווייסט נישט וואס? — ענטפערט איהם דרייטם דער אינגעל — מ'שטעקט זי איין צעהן מאָל אין דר'ערד...

—————:

עס ציהט זיי צו אומגליקען.

— האָסטו שוין געהערט די נייעס — האָט איינער דער-צעהלט דעם אנדערען — מאקס'עס ווייב איז אנמלאָפען מיט א שאופער.

— מאַדנע מענשען די שאופערס — האָט דער אנדערער באַמערקט — נאָר עס ציהט זיי צו אומגליקען.

—————:

ער האָט מורא.

ביי אן אפיקורס האָט מען אמאָל געפרעגט פארוואס עו שרעקט זיך, ווען עס הויבט אָן דונערען און בליצען.
— איך האָב מורא, — האָט ער געזאָגט — טאָמער גיט גאָט נאָך א תורה.

—————:

שלעכט אזוי און שלעכט אזוי.

איינער האָט זיך געקלאָגט :

— שוין נישט איינמאָל האָב איך געפרואוּט דאָ אין שטאָט
בעמען מ'זאָל מיר באַרגען א גמילת-חסד, וויל קיינער מיר נישט
געטרויען, וויל איך בין דאָ א פרעמדער און קיינער קען מיך
נישט, און ביי אינו אינדערהיים אין מיין שטאָט, הייסט עס,
איז געווען א פארקערטער אומגליק: קיינער האָט מיר נישט
געוואָלט באַרגען דערפאר וואס מ'קען מיך, שלעכט אזוי און
שלעכט אזוי!

—————:

אמת'ע שוסטער!

א אידישע טרופע האָט זיך פארקליבען אויסער דעם תחום
המושב אין רוסלאנד, וואו זיי האָבען געוואָלט שפילען אין טע-
אָמער. דער גובערנאטאר האָט די ארטיסטען ארעסטירט.
לויפט דער אנטרעפענער צום גובערנאטאר :
— הער גובערנאטאר, בעל-מלאכות מעגען דאָך זואוינען
אויסער די טשערטא, פאר וואס שיקט איהר זיי ארויב?
— ארטיסטען זיינען נישט קיין בעל-מלאכות. — ענטפערט
דער גובערנאטאר.
שרייט אויס דער אנטרעפענער :
— וואָסע פראָוואַסלאַדיטעלסטווא, זיי זיינען דען ארטיס-
טען? דאס זיינען דאָך אמת'ע שוסטער!

—————:

אויף א נייע שמחה.

אן אַרעמאן פלעגט קומען צו זיין רייכען קרוב אויף יעדען יום-טוב און שמחה.

אינמאל איז ער דאָרט אַכגעזעצען עמליכע וואָכען פאר יום-טוב — א פאָר וואָכען נאָך יום-טוב און ענדליך איז ער אוועקגעפאָהרען. מיט א פאָר טאג שפעטער קומט ער צוריק. — וואָס איז עפעס ?

— פארשמעקט איהר מיך — זאָגט דער אַרעמאן דעם קרוב — איך האָב שוין א חזקה צו זיין ביי אייך אן אורח אויף אלע ימים-טובים און שמחות — נאָר אויף איין יום-טוב בין איך נאָך נישט געווען, אויף דעם יום-טוב וואס איהר מאכט ווען איהר ווערט פון מיר פטור... בין איך דאס איצט געקומען.

—:—

אויב איינער שטארבט.

אן אלט פאַרפאַלק, נאָכדעם וואס זיי האָבען אויסגעגעבען די אינגסטע טאָכטער זייערע, זיצען זיי פארנאכט-צייט און שמועסען צווישען זיך ווי איינצואַרדנען דאָס לעבען איצט אויף דער עלטער, ווען זיי זיינען געבליבען אליין „א זידע מיט א באַכע“.

— הערסטו, מיין ווייב, וואָס איך וועל דיר זאָגען — מאכט דער אלטער — אין אונזערע יאהרען דארף מען געדענקען דעם סוף פון א מענשען און מ'טאָר נישט פערגעסען דעם טויט... אויב איינער פון אונז ביידע שטארבט חלילה, נעם איך תיכף און פאָהר אוועק קיין ארץ-ישראל.

—:—

א שעהנער נדן.

צוויי באקאנטע לאנד-קבצנים, וואס געהען ארום אין די הייזער פון שטאָט צו שטאָט, האָבען זיך באגעגענט, רופט זיך אָן איינער צום אנדערען :

— מעגסט מיר אָפגעבען מזל-טוב, גומער ברודער, גאָט האָט מיר געהאַלפּען, איך האָב אויסגעגעבען מיין עלטערע מאַכטער און ווייסטו ווער דער איידעם מיינער איז? דו מוזט איהם אויך קענען, ער איז מאַקע פון אונזער צעך : פישקע דער האַרבאמער. — געוויס קען איך איהם. א פיינעם איידעם, אזא יאָר אויף מיר, וואס פאר א נדן האָסטו איהם געגעבען ?

— פרעג נישט, ס'איז שוין איינמאָל א ממזר-יונג! ער האָט מיר אָפגעשונדען די הויט ווי ס'געהער צו זיין! איך האָב איהם געמוזט אָפגעבען גאנץ ליטא מיט זאמוט און אלע דאָרטיגע הייזער געהען אין זיין גבול אריין און איך טאָר נישט אהין מעהר טאָביק שמעקען. וואס זאָגסטו ?

— א, יא, א שעהנער נדן? — הלואי זאָל איך מיין אינגע-דער מאַכטער קענען געבען אזא שעהנעם נדן!

—:—

א וואונדערבארער חזן.

בערעל : אך, שמערעל, האָב איך לעצמען שבת געהערט א חזן, עפעס וואונדערבארעם!

שמערעל : מיט וואס האָט ער דיך אזוי איבערראשט ?

בערעל : וואָס הייסט מיט וואס? נישט קיין שטימע, נישט קיין נגינה, נישט קיין עברי, און דאָך א חזן!

—:—

וואָס פון איהם וואָלט ווערען.

מאַסקע תב"ד איז אמאָל צונויפגעקומען מיט גרויסע רבנים, גדולי-ישראל און פאר זיי געזאָגט שארפע וויצען. רופט זיך אָפּ איין רב, א באריהממער גאון :
 — זעה, מאַסקע, שמעל זיך פאר מיט אזא גוטע קאפ ווי דו האָסט, ווען דו וואלסט זיך גענומען צום לערנען, וואס פאר אַ גרויסער גאון פון דיר וואָלט אויסוואקסען ?
 מאַסקע איז געשמאַצען טיף פארטראכט אין עפעס א מחשבה.

— וואָס טראכסטו, מאַסקע ? — האָט מען איהם געפרעגט.
 — איך טראכט — האָט מאַסקע זיך געווענדעט צו דעם גאון, וואס האָט צו איהם גערעדט — ווען איהר, אזא גרויסער גאון ווי איהר זייט, נעמט זיך דאָס צו וויצען, וואס פאר א שאר-פער וויצלינג איהר וואָלט געווען.

—————:

ווי אין ספירה.

מען האָט א אידען, א סוחר, געפרעגט ווי געהט עס איהם אין מסחר.
 — פונקט ווי אין ספירה. — האָט דער איד געענטפערט.
 — וואָס מיינט איהר ? — האָט מען איהם געפרעגט.
 — גאָר פשוט, פונקט ווי אין ספירה, מען צעהלט און מען צעהלט, און מען זעהט נישט א גראַשען פאר די אויגען.

—————:

א מיטעל געגען שרעק פון א ווייב.

דער מאן איז געקומען שפעט אהיים, האָט איהם די פרוי באגעגענט מיט א געוויין.

— איך האָב דאָ געהאט אזויפיל שרעק — האָט די פרוי געקלאָגט — שוין צוויי שעה אז דו האסט געדארפט קומען, וואס האָב איך ניט איבערגעטראכט האָט מיט דיר געטראָפּען. די הארץ פאלט מיר ארויס פון שרעק.

— גוט, איך וועל שוין מאכען, אז דו וועסט זיך מעהר ניט שרעקען, — האָט דער מאן געענטפערט.

— וואס וועסט דו טאָן ?

— איך וועל זיך פארטראכירען (אינשורען) אויף עטליכע שווערע רובעל. — האָט דער מאן געענטפערט.

—————:

ער איז שמוציג.

די בעל-הבית'טע איז אריין אין קיך, ערשט זי טרעפט די דינסט-מיידעל עסט שטעהענדיג, פרעגט זי איהר :

— שרה, פארוואס עסט דו עפעס שטעהענדיג ? פארוואס זעצט דו זיך ניט צו ווי אלע מענשען ?

— איך שמעה, ווייל די שטול איז שמוציג. — האָט די דינסט קאלט געענטפערט.

—————:

עס וועלען ניט זיין קיין אנדערע אַרימעלייט.

מאָסקע חב"ד איז אמאָל אריין צו א גביר בעמען א נדבה.
 דער גביר איז געווען א קארגער און האָט מאָסקע'ן גאָר ניט
 געגעבען און נאָך איהם געוויזען די מיר.
 — איהר וועט אינגיכען אליין ווערען אַרעם. — האָט מאָט-
 קע געזאָגט.
 — פון וואנען ביזטו דאָס אזוי זיכער? — האָט דער גביר
 איהם געפרעגט.

— גאנץ פשוט, — האָט מאָסקע געענטפערט — אַרימע-
 לייט מוזען דאָך זיין אויף דער וועלט, אויב איהר און אייער
 גלייכען וועלען די אַרימעלייט גאר ניט געבען, וועלען זיי דאָך
 אויסשטארבען פון הונגער, וועט איהר מוזען ווערען די אַרימע-
 לייט.

—:—

א קיילעכדיגער יתום.

א שניץ אין א דאָרף איז געוואָרען אין כעס און גע'הרג'עט
 זיין פאָטער און מוטער. האָט זיך אן אדוואָקאט אָנגענומען איהם
 צו פארטיידיגען אין געריכט.

ביים משפט האָט דער אדוואָקאט אזוי גע'טענה'ט:

— העררן ריכטער! מיין קליענט האָט טאקע באגאנגען א
 שרעקליכען פארברעכען, כב'עט אבער מען זאָל איהם מילדערען
 די שטראַף, נעהמענדיג אין אכט, אז ער איז א קיילעכדיגער
 יתום.

—:—

די מורא פאר תחית-המתים.

העניך האָט געזאָגט קדיש נאָך אַ ווייטען קרוב, וואָס איז געשטאַרבֿען און איהם איבערגעלאָזט אַ רייכע ירושה, פֿלעגט ער שוין אלע טאָג דאווענען פֿאַר'ן עמוד. אַז עס איז געקומען ביי דער הויכער שמונה עשרה, האָט ער שמענדיג איבערגעהיפֿט דעם „מחיה המתים“.

נאָך אַ לענגערע צייט אזוי דאוונען, האָט איהם דער רב גע-
רופֿען און מיט איהם פֿאַרפֿירט אַ שמועס :

— וואָס איז מיט אייך, ר' העניך, געשעהן אזעלכעס וואָס
איהר האָט אויפֿגעהערט צו גלויבען אין תחית-המתים ?
— חס-ושלום, רבי, — האָט העניך געענטפֿערט — ווער
גלויבט נישט אין דעם ? איך זאָג נישט „מחיה-המתים“ ווייל איך
האָב מורא, טאָמער מאַכט זיך טאַקע תחית-המתים און מיינ ריי-
כער קרוב ווערט צוריק לעבעדיג און נעמט צוריק די ירושה.

—————:

נישט באשערט.

מען דערצעהלט, דאַס אין מלחמה צייט ווען ניקאָלאַי דער
צווייטער איז דורכגעפֿאַהרען אַ קליין שמעטעל איז אויפֿ'ן גאַס
געשמאָנען אַ פרומער איד און האָט זיך זיך שוין מכין געווען
צו מאַכען די ברכה : שחלק מכבודו לבשר ודם. פֿלוצלונג אבער
איז איהם אַריינגעפֿאַהרען אין באַק אַריין אַ געזונטע און גרויסע
האַנט פֿון אַ קאָזאַק, — האָט ער שוין פֿאַרענדיגט מיט דער
ברכה : שכחו וגבורתו מלא עולם...

—————:

צעהן געבאָט פאר וויבער

(ארויסגעגעבן פון די מענער)

א נ כ י — איך, נאָר איך בין דיין מאַן.
 ל א י ה י ה ל ך א ח ר י ם — קוק נישט אויף קיין
 אנדערע.
 ל א ת ע ש ה ל ך פ ם ל — מאלעווע זיך נישט ס'פנים.
 ל א ת ש א ל ש ו א — גיב נישט אויס אומזיסט קיין
 געלט אויף נארישקייטען.
 ז כ ו ר א ת י ו ם ה ש ב ת — געדענק נישט צו מאַנען
 אויף שבת.
 כ ב ד א ת — האלט עהרליך מיינ מאמען, דיין
 שוויגער.
 ל א ת ר צ ח — כאפ נישט די קיך-בארשט צו מיר.
 ל א ת ג נ ו ב — מאך נישט קיין „קניפלעך“.
 ל א ת ע נ ה ע ד ש ק ר — טראַג נישט קיין פלאַטקעס.
 ל א ת ח מ ו ד א ש ת ר ע ך — זאָל דיך נישט פאר-
 גלוסמען אזא קליידעל, וואס עס טראַגט דיין שכנ'ס וויבעל.

—:—

ער איז אויך דאָסזעלבע.

איינער האָט אמאָל אָנגערופען מאַטקען מיט דעם נאָמען
 שגן. האָט איהם מאַטקע גלייך געענטפערט :
 — וואָס וואַרפט איהר מיר אזוי אויף ? אזא פויער ווי איהר
 זייט, האָט איהר דאָך אויך געמוזט זיין פריהער א שגן.

—:—

ווען ווער עס הרג'עט.

- וואָס איז דער אונטערשיעד פון א סאַלדאט ביז א דאָק-
מאַר ?
- א סאַלדאט הרג'עט ווען ער טרעפט ; א דאָקמאַר —
ווען ער טרעפט נישט.
-

- וועלכע באשעפעניש גיט מעהר מילך פון א בהמה ?
— א מילך-הענדלער.
-

זאָל ער ווארטען ביז יענעם מאָג.

- א שדכן האָט זיך געוואַלט נוקם זיין אָן אן אלמען בחור,
וועלכען ער האָט נישט געקאַנט צוטערעפּען מיט קיין שדוך. קומט
ער איינמאַל צו איהם און זאָגט :
- איך האָב פאַר דיר זעהר א גוטען שידוך. די פרייליך
איז א גרויסע יפת-תואר, העכסט געבילדעט, קלוג, א בתי-יחידה
ביי רייכע עלטערן פון שווערע מויזענטער, נאָר... זי האָט א
חסרון : איינמאַל אין דריי יאָהר ווערט זי משוגע אויף איין
מאָג.
- ס'מאכט נישט אויס. איך באשטעה, — זאָגט דער בחור.
— מאָ ווארט ביז זי וועט משוגע ווערען...
-

די גערעכטע קשיה אויף אלע נעמען

- פארוואס האָט מען מיין ווייבעל, די מרשעת א נאָמען געגעבען — „גיטעל“ ?
- פארוואס הייסט מיין שוויגער, וועלכע פארביטערט מיר מיינע יאהרען, — „זיסעל“ ?
- פארוואס רופט מען דער ווייבעל, וואס וואוינט קעגענ-איבער, און גיט מיר ניט טאָג און נאכט קיין רוה, גאָר — „מנוחה“ ?
- וואָס איז דער שכל, אז דער שמאָטישער באגרעבער זאָל גאָר הייסען — „חיים“ ?
- פארוואס זאָל דער נגיד, וואס האָט פיינט צו געבען א נדבה, טראָגען דעם נאָמען — „נתן“ ?
- דער שמש פון שוהל, א איד א חלש, קען קוים א טריט געבען — זאָל גאר הייסען „לייב“ ?
- איצט, א שטייגער, א מיאוסע מיידעל רופט מען גאָר „שיינע“ ? דעם גרויסען אמלעט — „קליינמאן“ ? דעם בעמלער — „רייכמאן“ און דעם שטומען — „זינגער“ ?
- און די לעצטע קשיה : דעם חכם פון שמאָט רופט מען גאָר שעפּס ?

—————:

פארוואָס חזנים זיינען נאראַנים.

- מען האָט געפרעגט מאָסקען, פארוואס זאָגט די וועלט, אז חזנים זיינען נאראַנים ?
- גאנץ איינפאך, — האָט מאָסקע געענטפערט — ווען זיי וואַלמען זיין קלוגע, וואַלמען זיי נישט געבעמען פאר יענעם, נאר פאר זיך.

—————:

א כעלמער חשבון.

א פרעמדער האָט אין כעלם עפעס געגעסען אין א גאסמ-
הויז. נאָכ'ן עסען פרעגט ער די בעל-הבית'מע, „וויפיעל קומט
פון מיר?“

רעכענט אויס די אידענע: קרופניק מיט ברויט — 7 גראָ-
שען, קרעפלעך מיט פלייש אויך 7 גראָשען. צוזאמען 11 גראָשען.
— איהר האָט א טעות, 7 און 7 איז 14 — זאָגט דער
פרעמדער.

קלערט און קלערט די אידענע און רופט זיך אָן:

— ניין, איך האָב נישט קיין טעות. צוויי מאָל 7 איז 11
און נישט 14. אַ ראיה: איך האָב חתונה געהאט מיט מיין מאן
האָב איך געהאט 4 קינדער און ער אויך 4 קינדער, דערנאָך
האָב איך פון איהם אויך געהאט 3 קינדער, הייסט דאָס: איך
האָב 7 און ער האָט 7 און דאָך איז ביי אונז אין שטוב פאראן
נאָך 11 קינדער.

—————:

שווער צו געפינען אזא מענש.

עס איז איינער אוועק פון זיין ווייב. מען האָט איהם לאנג
ארומגעזוכט און איהם נישט געפונען. דערנאָך אין א צייט ארום
איז ער אליין אהיים געקומען. מען האָט איהם געפרעגט די
סיבה פון זיין באהאלטען זיך, האָט ער געענטפערט:
איך האָב דערמיט געוואַלט ווייזען מיין ווייב, אז איך בין
נישט אכרי-ווער, אז אזא מענש ווי איך איז שווער צו געפינען...

—————:

בלויז לשם מצוה

א מיידעל פון פרומע עלטערן האָט זיך פארליבט אין א קריסט. יענער האָט זיך מגייר געווען. די עלטערן זיינען אבער געווען געגען דעם שדוך און מיט איהר כסדר איינגע'מענה'ט וועגען דעם.
— איך האָב זיך פארליבט אין דעם גר, — האָט דאָס מיידעל געזאָגט — בלויז לשם מצוה, ווייל עס שמעהט אין פסוק: ואהבת את הגר.

—:—

זיי שטימען יא איין!

א פארפאלק זיינען געקומען צו א רב זיך גמ'ן. דער רב האָט זיי גענומען איבערריידען זיי זאלען ווערען שלום און ווייטער לעבען צוזאמען.
— לאַמיר אקארשט הערען, — האָט דער רב געזאָגט — פארוואס ווילט איהר זיך דאס גמ'ן.
— מיר קענען ניט שטימען צוזאמען. וואָס ביי איהם איז נאכט איז ביי מיר טאָג, און פארקעהרט. — האָט די ווייב געזאָגט.

— טאָ וואס ווילט איהר? — האָט דער רב געפרעגט.
— א גמ'! — האָבען ביידע אין איין קול ארויסגערעדט.
— אָט זעהט איהר, — זאָגט דער רב — איהר שטימט מאקע איין אין איין זאך — אין גמ'. אפשר וועלען מיר געפינען אן אויסוועג און איהר וועט שטימען אין נאָך זאכען אויך. לעגט עס דערווייל אָפּ.

—:—

זי זעהט עס, נעבעך, נישט...

אַ כעלעמער אידענע איז געקומען קיין ווארשא צו א דאָק-
מאָר :

— פאניע דאָקטאר לעבען, — האָט זי גענומען וויינען, —
איך בין קראַנק.
— וואָס איז אייך ? — פרעגט דער דאָקטאר און נעמט זי
באטראַכטען.
— עס איז מיר שלעכט, פאניע דאָקטאר לעבען, איך זעה
גאַרנישט.

— וואָס הייסט איהר זעהט גאַרנישט ?
— יא, יא, — וויינט די אידענע מיט ביטערע טרערען —
אַט אזוי ווי איהר הערט פאניע דאָקטאר לעבען, איך זעה נעבעך
גאַרנישט, אַט למשל דאָרט דעם טשוועקעלע אויף דער וואַנט,
איהר זעהט דאָס ?
— איך זעה עס, — זאָגט דער דאָקטאר.
— און איך זעה דאָס נישט, — האָט זיך צוקרעכצט די אי-
דענע...

—————:

ער האָט דריי טעמים.

מאָמקע איז אריין צו זיינעם א באקאנטען, אויפ'ן פריה-
מאָרגען. יענער האָט איהם פיין אויפגענומען און געפרעגט צו
זועט ער אפשר נעמען אמאָל אביסעל שנאָפס ?
האָט איהם מאָמקע געענטפערט :
— ווי זאל איך אייך זאָגען. ערשמענס, איז ביי מיר פאר'ן
דאוונען ; צווייטענס, האָב איך שוין געמאַט ; דריטענס — ווייזט
טאָקע אהער, וועל איך מאַכען שהכל.

—————:

ווי ווער עס שטארבט.

ביים טויט פון א פליטה'ניק זאגט מען: — „ער האָט זיך אוועקגעפּעקעלט“.

פון אן אקטיאָר: — „געענדיגט די קאָמעדיע“.
 פון אן עלעקטראָמעכניק: — „אויסגעגאנגען די עלעקטריע“.
 פון א שניידער: — „פארטיג מיט דער קאפּאַטע“.
 פון א שוסטער: — „אויסגעצויגען די קאָפּימעס“.
 פון א בוכהאלטער: — „געמאכט דעם סך-הכל“.
 פון א פידלער: — „געפלאצט די סטרונגע“.
 פון א בעל-עגלה: — „אָוועקגעפּאַהרען“.

—:—

געגעסען אָהן א היטעל.

מאָסקע חב"ד איז איינמאָל אריינגעפאלען אין בית המדרש מיט א ניס. ער האָט געשוואוירען מיט די הארכסטע שבועות, אז ער האָט אליין געזעהן ווי דער רב האָט געגעסען אָהן א היטעל. קיינער האָט איהם אבער ניט געוואָלט גלויבען, וואָרום ווי קען דאָס מעגליך זיין דער רב זאל עסען בגלוי ראש.
 זאָגט מאָסקע: „אויב איהר וועט זיך מיט מיר וועמען אין עטליכע רובעל, וועל איך אייך נאָר דערצעהלען ווי אזוי דאָס איז פארגעקומען, וועט איהר מיר שוין גלויבען.“
 חברה האָבען זיך אבער געהאלטען ביי דאס זייעריגע, אז דאָס איז א זאך וואס איז אוממעגליך און האָבען איינגעשטימט זיך וועמען מיט מאָסקען אין דריי רובעל.
 מאָסקע האָט געהייסען די געלט איינלעגען און געזאָגט: — געוויס האָב איך געזעהן דעם רב עסען אָהן א היטעל. נאָר אין א יארמולקע.

—:—

די שכירות פון שענקערס.

אין א קליין שמעטעל האָבען כמעט אלע אידען געהאלטען שענקען. די פויערים פון די ארומיגע דערפער פלעגען קומען צוויי מאל אין וואָך אין שמעטעל און אין שענק און דאָרט לאָזען זייערע געלט.

די שמעטעל מיט די שענקערס האָבען אָבער אויך געהאט אַ רב און זיי האבען ניט געהאט מיט וואס צו צאָהלען איהם שכירות. האָבען זיי געמאכט אַן אסיפה און באשלאָסען, אז מען זאל אוועקשמעלען א פעסעל און יעדער שענקער וועט אריינ-גיסען אלע טאג א גלעזעלע בראנפען און מען וועט דאס פאר-קויפען און דער רב וועט פון דעם ציהען זיין חיונה.

אז עס איז געקומען פרייטאג און מען איז געגאנגען פאר-קויפען די וויין. כאפט מען זיך צום פעסעל און מען וויל פאר-זוכען, ערשט עס איז א פולע פעסעל מיט ריינע וואסער. שפעטער האָט זיך ארויסגעוויזען, אז יעדער שענקער האָט אנשטאט בראנפען געגאָסען וואסער און דאביי געטראכט, אז איין קליינע גלעזעלע וואסער אין א פולע פעסעל וועט ניט זיין קאנטיג.

—————:

אן עצה אין נויט.

אַ יונגער מגיד איז געקומען אין א שוהל זאָגען די ערשטע דרשה אין זיין לעבען. ער האָט זיך זעהר דערשראָקען און פון ציטערניש האָט ער פארגעסען זיין דרשה. דער מגיד האָט זיך אומגעקוקט הין און הער און האָט גע-זעהן, אז די שוהל איז געפאקט, און ווארט אויף זיינע ווערטער, האָט ער א טראכט געמאָן, אז ער מוז באלד אויסגעפינען אן עצה. ווי צו באפרייט ווערען פון זיין אונגליק.

— רבותי ! — האָט ער פּלוצלונג אויסגעשריען — עס הערט זיך סמאלינעס, מיר דאכט זיך, אז עס ברענט אין שטאַט. דער גאנצער עולם האָט זיך געלאָזט לויפען. אין א פערטעל שעה ארום איז די שוהל געוואָרען לעדיג. דער מגיד איז דערווייל אוועק אהיים איינ'חזר'ן די דרשה.

—————:—————

זאָל גאָט אַליין מאַן !

מאָסקע חב"ד האָט גענומען א צעטעל אין דער לאַטעריי, אז עס איז געקומען דער מאַג פון ציהען, האָט מאָסקע תפלה געטאָן צום רבונן של עולם מיט אזא לשון : — רבש"ע, גיב מיר דעם גרויסען געווינס, פון 200 טויזענד רובל, איך פארזיכער דיר הייליג, אז א העלפט פון דעם וועל איך צוטיילען אויף צדקה, נאָר אויב דו, רבש"ע, גלויבסט מיר ניט, צוטייל אליין א העלפט און די אנדערע העלפט גיב מיר.

—————:—————

ער האָט ניט געהאט דעם זכות.

אין ווילנא איז אויסגעבראכען א שרפה אין דער גרויסער שוהל. באלד האָט א גרויסער עולם ארומגערינגעלט דעם אָרט, זיך צוקוקען צו דער שרפה, באלד איז אבער אַנגעלאָפּען מאָסקע חב"ד און געשריען :

— האָט רחמנות, אידען, רחמנים בני רחמנים, פארדינט א מצוה און לאָזט מיך אנקוקען דעם פייער. איך האָב ניט געהאט דעם זכות צו זעהן דעם בית המקדש ברענען, לאָזט מיר כאַטש זעהן, ווי די שוהל ברענט.

—————:—————

ער עסט ניט פאר'ן דאוונען.

רפאל דער חזן איז פארפאָהרען צו גאסט ביי זיין קוזין אין דער גרויסער שטאָט. דער קוזין איז געווען א פרייער, אבער דער חזן האָט פון דעם ניט געוואוסט. אז דער חזן איז אויפגע- שטאנען אויף מאַרגען גאנץ פריה, האָט נאָך זיין קוזין דער בעל- הבית געשלאָפּען. באלד האָט ער זיך אויפגעהויבען, זיך ארומגע- וואשען און זיך גלייך געזעצט צום מיט עסען.

איז דער חזן אריין אין גרויס וואונדער און געפרעגט :
 — ווי עסט דאָס א איד פאר'ן דאוונען ?
 — האָט קיין מורא ניט, קוזין, — האָט דער פריינט געענט- פערט — איך דאווען נישט.

—————:

ער וועט זיך ניט באַדען. ביז ער וועט קענען שווימען.

זומער, אין זעהר א הייסען טאָג, האָט זיך גרשן דער שטאָט- חכם געגאנגען באַדען. ער איז אריין אין טייך און פארקראַכען אין א זומפ און איז שיעור ניט דערטרונקען געוואָרען. מען האָט זיך אָבער פון אלע זייטען באלד געלאָזען אין וואסער און איהם געראטעוועט. אז מען האָט איהם אָפגעראטעוועט, האָט גרשון געשוואוירען אז מהיום והלאה געהט ער ניט אריין אין וואסער, ביז ער וועט קענען גומ שווימען.

—————:

ער מאַכט פון די מעלות חסרונות.

ר' ירוחם, דער שטאַדמישער מיוחס, האָט גענומען אן איי-
דעם א ישיבה בחור פאר זיין מאַכטער. דער איידעם האָט ערשמ
געהאט אַפגעלעכט א שטיקעל צייט מיט דער מאַכטער אין
שלום, אבער ר' ירוחמ'ן איז ער שוין ניט געווען געפעלען.
— פארוואס געפעלט אייך ניט אייער איידעם? — האָט
מען איהם געפרעגט.

— ווייל ער קען ניט שפילען אין קאַרטען און טרינקען קיין
בראַנפּען, — האָט ר' ירוחם געענטפערט.
— נו, דערפאר האָט איהר איהם דאס פיינט? — האָט מען
איהם געפרעגט — דאָס איז דאָך גאר מעלות?
— יע, — האָט ר' ירוחם געענטפערט — ניט קענען שפילען
און טרינקען איז א מעלה, די צרה איז אַבער, וואס ער קען ניט
שפילען און שפילט; קען ניט טרינקען און טרינקט.

—:—

א נייער פרוש אויף דער הגדה.

א מחבר האָט געמאכט א נייעם פרוש אויף דער הגדה. האָט
ביי איהם איינער געפרעגט:
— רבי, איז דען דאָ קנאפ פרושים אויף דער הגדה, וואס
וויילט איהר נאָך מיט אייער פרוש?
— פארשמעהט איהר, — האָט איהם דער מחבר געענט-
פערט — מיט יענע פרושים קען איך ניט מאכען דעם פסח.

—:—

פאר וואָס מען דארף דעם בעל-עגלה אין מזרח וואנד.

א בעל-עגלה אין א קליין שמעדיטעל איז געוואָרען רייך, האָט ער געקויפט א שטאָט אין בהמ"ד אין מזרח-וואַנט, לעבען אַרונד-קודש.

איינמאָל איז אַריין אין בהמ"ד דעם בעל-עגלה'ס אלטער באַקאַנטער, ערשט ער זעהט, ווי דער פריינט זיינער שטעהט אויבען-אָן. איז דאָס איהם געווען א וואונדער און ער האָט איהם געפרעגט :

— ווי קומסטו אויבען-אָן אין מזרח ?

— וואָס וואונדערסטו זיך אזוי ? — האָט איהם דער רייכער בעל-עגלה געענטפערט — דו זעהסט דאָך א פולער מזרח מיט פערד, מוז מען דאָך האַכען צו זיי א בעל עגלה.

—————:

ער קען ניט קריגען קיין נדבה.

אן אַרימאן איז אַריין צו א גביר בעמען א נדבה. דער גביר האָט אבער אויף דעם אַרימאן אַנגעשריען און געזאָגט, אז קיין אורחים ניט ער ניט קיין נדבות.

— איך בין קיין אורח ניט — האָט דער אַרימאן גע'מענה'ט — איך בין א היגער, א געבוירענער.

— עס קען ניט זיין, — האָט דער גביר געענטפערט — ווען דו וואַלסט געווען א היגער, וואַלסטו שוין לאנג וויסען, אז איך גיב קיין נדבות ניט ; ביזטו דאָך ניט קיין היגער, און אורחים גיב איך ניט.

—————:

די „קשיות“ מיט די תירוצים

צוויי אַרימע בחורים האָבען זיך געמראָפּען צוזאַמען. זאָגט
 איינער צום אנדערען :
 — איך האָב אַ טאָג, וואָס ווען איך קום עסען, קארמעט מען
 מיר מיט קאַשע, אַבער קאַשע און ווידער קאַשע.
 — דו האָסט נישט וואָס צו זינדיגען — האָט דער אנדערער
 געענטפּערט — איך האָב אַ טאָג, וואו מען קארמעט מיר שמענ-
 דיג מיט תירוצים, מען האָט גראַדע נישט געקאָכט ; די קעכין איז
 נישט געווען אין שמוכ. די ווירטהין האָט קיין צייט נישט, א. ז. וו.,
 היינט וואָס איז בעסער די קאַשע צו די תירוצים ?

—————:

דעם שניידער'ס ענטפער.

דער שטאַט-גבאי האָט אויסגערעדט אַ שניידער אַן עזות
 פנים און צו איהם אזוי געזאָגט :
 — עס איז דאָך נישט אויסצוהאַלמען פון אייערע קינדער. אַ
 גאַנצען טאָג לויפּען זיי נאָך דעם שטאַט-משוגע'נעם און שעמען
 זיך נישט.

— איהר זייט אליין שולדיג אין דעם — האָט דער שניידער
 געענטפּערט — אז איהר האָט גענומען אַ פּראָסטען שוסטער
 און איהם אָנגענומען פאר דעם שטאַט-משוגענעם, האָבען דער-
 פאר די קינדער פאר איהם קיין דרך ארץ נישט. ווען איהר וואָלט
 אָבער אָנגענומען די שמעלע פאר זיך און געוואָרען דער שטאַט-
 משוגענער, וואָלטען די קינדער געהאַט פאר אייך גרויס דרך-
 ארץ.

—————:

ער האָט טויזענט עדות וואָס האָבען ניט געזעהן.

— וואָס ענטפערסטו אויף די רייד פון די פינף עדות? —
האַט א שופט געפרעגט א גנב, זיי אלע זאָגען דאָך, אז זיי האָבען
אליין געזעהן, ווי דו האָסט גע'גנב'עט.

— מאלע, וואָס זיי זאָגען — האָט דער גנב געענטפערט —
פינף מענשען זיינען דאָך ניט די גאנצע וועלט; אַט קען איך
בריינגען טויזענט עדות וואס האָבען מיך ניט געזעהן גנב'נענדיג.

—————:

אז ער האָט פריהער ניט געוואָלט נעמען — קומט איהם איצט ניט.

א פריסטאָוו איז געקומען אין א אידישען מנין, וואס איז
ניט געווען געמעלדעט, און דאָרט צוגענומען די ספר-תורה, און
אַנגעגעבען אויף זיי אין געריכט.

דער ריכטער איז געווען א גרויסער אידען-פריינט און האָט
געזאָגט:

— איידער אידען האָבען מקבל געווען די תורה, האָט גאָט
געוואָלט געבען די תורה צו אלע פעלקער, נאָר זיי האָבען ניט
געוואָלט נעמען, מ'אָ וואס האָסטו, פריסטאָוו, זיך איצט מיישב
געווען אזוי שפעט צוצונעמען ביי די אידען די תורה? אלזאָ, גיב
זיי גלייך אַפּ צוריק.

—————:

איבער אַ קלייניגקייט.

אַ דינסט-מיידעל האָט גענומען זיבען גילדען אַ זמן (א האלב יאהר).

די גאנצע זעקס חדשים האָט זי געדינט געטריי און די בעל-הבית'טע איז פון איהר געווען צופרידען. סוף זמן האָט זי זיך עפעס צוקריגט מיט דער בעל-הבית'טע. יענע האָט געגעבען דער דינסט פינף קאָפּיקעס און דעם רובעל (זיבען גילדען איז אַ רובעל מיט פינף קאָפּיקעס) האָט זי געזאָגט, וועט זי איהר ניט געבען.

— דערלאנג אין געריכט — האָט מען געראטען דער דינסט-מיידעל — דו וועסט געוויס געוויינען.

— איבער אַ רובעל — האָט די דינסט-מיידעל געענט-פערט, — לוינט זיך ניט ביז מאכען מיט אַ בעל-מבית'טע.

—————:

אַ מ ת נ ת

אַ רבי איז אמאל קראַנק געוואָרען. האָכען זיינע חסידים איהם געשאַנקען יאהרען, יעדער האָט אויפגעשריבען אויף אַ צעטעלע וויפיעל ער שיינקט פון זיינע יאהרען דעם רבי'ן. דעם צעטעל האָט מען אוועקגעטראָגען צו דעם רבי'ן ער זאל זעהן ווי זיינע חסידים זיינען איהם געטריי. דער רבי האָט געזעהן דאָס זיין גבאי האָט איהם געשאַנקען דרייסיג יאהר מיט דריי שעה. — וואָס איז דאָס פאר אַ חשבון? — האָט איהם דער רבי געפרעגט.

— אַ פראַסמער חשבון, — האָט דער גבאי געענטפערט — דריי שעה שיינק איך אייך פון מיינע יאהרען און דרייסיג יאהר שיינק איך אייך פון מיין ווייבס יאהרען.

—————:

פון וואָס זי דיינקט.

נאדולא, די מוטער פון ראמשילד, האָט געלעבט זעהר לאנג.
 זען זי איז אלט געוואָרען ניינציג יאהר, האָט זי זיך דערפיהלט
 שוואַך און זיך געלאָזט קורירען פון א גרויסען דאָקטאר.
 דער דאָקטאר האָט איהר קורירט א פאַר חדשים און די מא-
 דאָם ראָטשילד האָט זיך ניט געשפירט בעסער.
 — ווי עס שיינט — האָט זי איינמאַל געזאָגט צום דאָקטאר
 — האלט איהר, אז איך האָב מיר איינגעבילדעט א קריינק, ווייל
 איהר היילט מיר ניט אויף דעם וואָס איך באקלאַג זיך פאר איך.
 — פארצייהען זי מיר, מאדאם, — האָט דער דאָקטאר גע-
 ענטפערט — פון אלט קען מען ניט מאכען יונג.
 אויף דעם האָט איהם מאדאם ראָטשילד געענטפערט.
 — ניין, ליבער דאָקטאר, איך דיינק גאר ניט פון דעם איך
 זאָל ווערען אינגער, איך וויל נאָר ווערען עלטער.

—:—

די אלטע פרייליין.

אן אלטע מיידעל איז אמאָל גערופען געוואָרען אין געריכט
 אלס עדות.
 ווי אלט זיינט איהר, פרייליין? — האָט דער ריכטער גע-
 פרעגט.
 דאָס מיידעל האָט זיך דערשראָקען, און זי האָט געשוויגען.
 — איך פרעג דאָך אייך ווי אלט איהר זענט? — האָט דער
 ריכטער ערנסט געפרעגט.

זי האָט ניט געענטפערט, נאָר זי איז רויט געוואָרען. דער
ריכטער האָט באלד פארשטאַנען פארוואס זי וויל ניט ענט-
פערען, האָט ער צו איהר געזאָגט :
— מיט אייער שווייגען מאכט איהר נאָך ערגער, ווייל וואס
עס געדויערט לענגער, ווערט איהר דאָך אלץ עלטער...

—:—

א וויבערשע פרעמענויע.

א מאן האָט אמאָל געגעבען זיין ווייב געלט זי זאל קויפען
פאר איהם א פלעשעל ביער, זי איז געגאנגען, געקויפט. מראַגעני-
דיג אהיים איז זי געפאלען, צובראכען די פלאש ביער און פאר-
שטאַכען א האנט. זי איז אריינגעפאלען אין שטוב מיט א כעס,
גענומען שילמען דעם מאן מיט טויטע קללות, שרייען אויף איהם
מיט משונה קולות.

— וואָס בין איך שולדיג ? — האָט דער מאן זיך געבעמען
רחמים ותחנונים ביי איהר, — וואָס האָסטו צו מיר ?
— ער פרעגט נאָך ! — האָט זי געשריען — ווער דען איז
שולדיג ? דו וואָלסט מיר קיין געלט געגעבען, וואלט איך ניט גע-
נאנגען און וואָלט ניט געפאלען...

—:—

א מיטעל פאר קונים.

דאָס געשעפט פון סוחר ה' דרעהרעדעל איז פון טאָג צו טאָג
געגאנגען צום גרונד. ווען ער איז אריינגעגאנגען און געפרעגט
זיינע משרתים צו עס זיינען עפעס געווען קונים, האָבען זיי
איהם געענטפערט : „קיין הונט נישט אפילו“.

איינמאל איז ער זיך מיט און נעמט אראָפּ פון די מהירען
 ביים געוועלעב די מוזות, נישט צוליעב אפיקורסות, ער איז א
 גאנץ פרומער און זאָגט צו זיינע משרתים:
 — אצינד וועט כאָטש אין געוועלעב אריינקומען אמאל א שד,

—————:—————

ער וויל אסך.

אדורכפאַהרער איז אריינגעגאנגען אין א קרעטשמע, וואס
 איז געשטאַנען אין מיטען וועג בעמען עפעס וואס צו עמען. דאָרט
 האָט געוואוינט אן אלמנה.
 — האָט איהר אפשר מילכיגס צו עמען? — פרעגט דער
 אורח.

— איך האָב קיין קוה נישט.
 — קריגט מען ביי אייך אייניגע אייער צו קויפען?
 — איך האָב קיין היהנער נישט.
 — גיט כאָטש א גלאַז טיי, וועל איך עמען מיט ברויט.
 — האָט איהר געהערט? — שרייט אויס די בעל-הבית'מע
 — א איד זאל אלץ וועלען!

—————:—————

מאן און ווייב ביים רב.

— איך וויל זיך גט'ן מיט מיין מאן, ווייל ער שפילט אין
 קארטען.
 — סטראשע מיך נישט, איך גיב דיר שוין נאָך.

—————:—————

משיח'ס צייטען.

א איד א פקח, נאָר א פרומער, וואָס האָט לייעב צו מלמד-זכות זיין אויף אידען, האָט אויסגעפונען, אז דאס וואס מיידלעך און פרויען טראָגען היינט די לאנגע לייב-קאלירטע זאָקען, איז, זוייל זיי מיינען, דאָס עס איז שוין געקומען משיח'ס צייט. וואס מיט אזא אופן איז מעגליך צו געפעלען ווערען אין די אויגען פון יונגע לייט, ווי ישעי' הנביא האָט געזאָגט: „ורחבו הנער בזמן“, ד. ה. יונגע לייט וועלען שטאַלצירען מיט ז א ק ע ן. (זקן).

—————:

צוויי טייטשען.

ווען ר' אייזעל איז איינמאַל געפאָהרען אין באהן, זיינען אנמקעגען איהם געזעסען צוויי אסימילירטע אידען, „דייטשען“. ווי מען האָט זיי דעמאָלט גערופען אין פוילען. איינער פון זיי האָט גענומען אַפלאכען פון ר' אייזעלען, פון זיין הילוך, פון זיינע פאות און פון זיין ארט רעדען.

איינעם, וואס איז דערביי געזעסען, האָט עס איהם זעהר פערדראָסען, פרעגט ער ר' אייזעלען:

— צו קענט איהר דעם דייטש נישט אַפענטפערען, וואס ער האָט אזא העזה חוזק צו מאכען?

— וואָס זאָל איך טאָן, אז דאס שטאַמט פון רש"י הקדוש — האָט ר' אייזעל געענטפערט — דען שטענדיג אין רש"י, וואו עס געפינען זיך צוויי „טייטשען“, איז איינער א „דבר אחר“.

—————:

דער דאקטאר ספעציאליסט.

אין א קליין שמעטעל האט געמראפען איינער זאל אינמי-
 מען עמען אראפשלינגען א משוועקעל. עם איז געווארען א
 מהומה. גומע פריינד האבען געהייסען תיכף נעמען אריינפאהרען
 קיין ווארשע צו א גרויסען פראפעסאר.
 — וואס איז דאס געלויף? — רופט זיך אן א אידענע —
 מען קען דאך רופען דעם היגען פעלדשער.
 — יענער איז קיין פעלדשער נישט, נאר א שוסמער, —
 זאגען אנדערע.
 — אויב ער איז א שוסמער, — גיט די אידענע צו — וועט
 ער דאך מאקע קענען ארויסשלעפען דאס משוועקעלע.

—————:

ווער עם איז אמת און ווער פאלש.

א געוויסער שווינדלער וועלכער פלעגט ארומפאהרען אין
 די קליינע שמעטלעך און דארט זיך פארגעשמעלט אלעמאל אלס
 אן אנדער אנגעזעהענער פארשוין, איז אמאל געקומען אין א
 שמעטעל אלס א גרויסער רבי.
 באלד האט ער געפונען זיינע אנהענגער און זיינע ארויס
 אקעגען איהם. הינטער'ן שמאט האבען זיי אויסגעשפאנט פון
 וואגען די פערד און גענומען אליין שלעפען דעם וואגען.
 א זייטיגער, וועלכער האט דערקענט דעם שווינדלער, איז צו
 צו זיי צוגעגאנגען און אזוי געזאגט:
 — דער רבי איז א פאלשער, נאר די פערד זיינען אמת'ע
 פערד.

—————:

אן איידעם אויף קעסט.

איינער האָט אמאָל גענומען אן איידעם אויף קעסט. דעם איידעם האָט מען גערופען ניסן. זעהט דער שווער אז דער איידעם עסט איהם אויף דעם קאָפּ, א גרויסער פרעסער געווען, און ער האָט איהם נישט פארגונען. רופט ער זיך איינמאָל אָפּ צום איידעם אין מיטען עמען :

— זעה נאָר, טהייערער איידעם, מילא טבת פרעסט, פאר-שמעה איך, שבט — געוויס, אָדר — אויך צו דערליידען. אָבער אז ניסן פרעסט, דאָס איז שוין גאָר אן אומגליק.

—:—

א שווערע אויפגאבע.

— איך האָב א גומען חתן, א פיינעם חתן, ער ליבט מיך — האָט זיך פעסעלע געקלאַגט פאר איהר חבר'טע — דאָך האָב איך מורא, אז ער וועט מיך פער'מיאוס'ן, ווייל איך האָב שלעכטע צייהן. וואָס טהוט מען פאַרט? גיב אן עצה.

— זאָלסט האלמען דאָס מויל פארמאכט — האָט זי איהר גע'עצה'ט.

—:—

א מעלה מיט א חסרון.

צו א גרויסען קארגען איז געקומען א שדכן אַנשלאָגען א שידוך פאר זיין טאָכטער.

— איך האָב פאר אייך א שדוך — איז דער שדכן אריינגע-פאלען מיט א שמחה — פונקט ווי פאר אייך צוגעפאסט. א חתן א צאצאקע, איהר דארפט איהם קיין סך נדן נישט געבען. וויפיל

איהר וועט איהם סילוק'ן, וועט ער זעהן דאָפעלט, מחמת דער
בחור קוקט קאסאָקע.

דער קארגער מחותן איז שוין באלד באשטאָנען אויף דעם
שדוך, ער האָט זיך אבער באלד צוריקגעכאפט.

— א חתן וואס קוקט קאסאָקע טויג נישט פאר מיין מאַכ-
טער — האָט ער דעם שדכן געענטפערט ער וועט ביי איהר
זעהן א דאָפעלטען הויקער.

—————:

צוליעב וואָס ער איז זיך מגייר.

צו א רב אין א קליין שמעטעל איז געקומען א פרינץ מיט
א בקשה מען זאל איהם מגייר זיין. תחילת האָט דער רב, מיי-
נענדיג, אז יענער שפאסט, געפרוכט איהם מיט פערשידענע
תרוצים אָפשמויסען.

דער פרינץ איז אבער נישט אָפגעשמאָנען און מאַג-מעגליך
געקומען צום רב און מיט טרעהרען אין די אויגען זיך געבעטען,
מען זאל איהם מאכען פון א איד.

צום סוף האָט דער רב אויף איהם רחמנות געהאט. נאָר
אזוי ווי עס איז געווען סאמע ערב פסח און די רבנים זיינען
פארגומען מיט כשרות, איז דאָס מגייר זיין אָפגעלעגט געוואָרען
אויף נאָך פסח.

דערהערענדיג דאָס, האָט דער פרינץ געזאָגט :

— נאָך פסח, רבי, וועט מיר נישט לוינען זיך מגייר צו זיין.

איך טהו דאָס אצינד נאָר ווייל איך וויל אזוי-ארום ווערען שנעל
א מלך.

—————:

דער ריכטיגער סימן.

א פרוי, א פארטרעט-מאלערין האט אויסגעשמעלט אין א זאל איהרע בילדער. צווישען די דאזיגע בילדער האט זיך געפונען אויך איהר מאנ'ס א פארטרעט. זי האט אבער נישט אויסגעזאגט, וועלכער פארטרעט דאס איז. עס איז געקומען אמאל צו רייד וועגען דעם און די באזוכער פון דער אויסשמעלונג האבען זיך געלערענט טרעפען. — דער דאזיגער פארטרעט — האט איינער אנגעוויזען — זעהט אויס צו זיין איהר מאן. — אין וואס דערקענסטו דאס? — ווייל ער האט א צודראפעט פנים.

—:—

ווער איז מעהר משוגע?

ר' אייזעל איז איינמאל געווען איינגעלאדען אויף א ברית. דער בעל-הברית, וועלענדיג פערשאפען דעם רב נחת רוח, האט ער אויפ'ן מיש אנידערגעלעגט זיין ספר, וואס איז געווען צוזאם מיטגעכונדען מיט ר' יצחק אלחנן'ס ספר „באר יצחק“. ר' אייזעל האט באמערקט, אז ר' יצחק אלחנן'ס ספר איז פריהער אין בונד ווי זיינער, רופט ער זיך אן: — א מאדנע זאך, די וועלט זאגט, אז ר' יצחק אלחנן איז קלאר. א חכם, א פקח און איך בין משוגע. לסוף האט מען איהם געבונדען פריהער פון מיר.

—:—

ווער עס דארף קומען פריהער.

דער זייגער ווייזט שוין די שעה און איהר חתן האָט גע-
 דארפט קומען און איז נישטאָ. פון גרויס עגמת-נפש איז זי גע-
 פאלען אין חלשות, מען האָט איהר גענומען מינטערען, זי האָט
 קוים ארויסגעשטאָמעלט :
 — איך וויל אז פריהער זאל ע ר צו מיר קומען, ערשט
 דעמאָלט וועל א יך קומען צו זיך.

—:—

ד ע ר צ י מ ע ס .

א געוויסער אַרימאן פארוזכענדיג איינמאָל א גוטען צימעס
 ביי א גביר, פרעגט ער דער מאדאם פארוואס האָט דער צימעס
 אזא טעם גן-עדן.
 — איך האָב אריינגעלעגט א גוט אָנגעפיהלמע היהנערשע
 העלדזעל — ענטפערט די גביר/מע.
 — און אין מיין צימעס לעגען זיך אריין זיבען העלדזלעך
 (ער האָט געהאט פינף קינדער) און האָט דאָך קיין שום טעם
 נישט — לאכט דער אַרימאן.

—

— זיידע, זאָגט אונז דעם אמת, ווי אלט זענט איהר ?
 — איך ווייס נישט — ענטפערט דער זיידע — ביז 70 יאהר
 האָב איך געצעהלט און נאָך 70 איז עס א מתנה פון גאָט און גע-
 שענקמע צעהלט מען נישט.

—:—

דער כשר'ער רעסמאָראַן.

אין אַ רעסמאָראַן, וואס איז בעקאנט מיט זיינע פוילע קעל-
נער, וואס דערלאנגען עסען די געסט דויערט זעהר לאנג, איז
אריינגעקומען א פרומער איד און געהייסען געבען מיטאָג.
נאָכ'ן פליישונגען מיטאָג האָט ער זיך באלד געהייסען גע-
בען א גלאַז מילך, איז מען צו איהם צוגעגאנגען און געפרעגט:
— היתכן, אזא פרומער איד זאל דאָס טהון?
— איידער מען וועט מיר דערלאנגען דאָס גלאַז מילך —
האָט דער איד געענטפערט — וועט סיי ווי געדויערען זעקס
שעה.

—————:

ער וויל באַגראַבען אַ איד.

אַ גרויסער אנטיסעמיט, וואס האָט גע'שמט אלס דער פאר-
ביסענער יודענפיינד, איז איינמאָל קראַנק געוואָרען און ווען ער
האָט געהאלטען פאר'ן טויט, איז ער שנעל אויפגעזעסען און זיך
געהייסען רופען דעם רב, וויל ער וויל זיך מגייר זיין.
אלע אין שטוב האָבען איהם באוואָרפען מיט פראגען: „הא,
דו וועלכער האַסט אזוי אידען, געהסטו איצטער אליין ווערען
אַ איד?“

דערויף האָט ער געענטפערט:
— איך טהו דאָס, צו וועלכען איך האָב געשמרעכט מיין
נאָמן לעבען, איך וויל אצינד באַגראַבען נאָך אַ איד.

—————:

